

A

0000829077

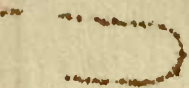
UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

ty of Calif
ern Region
ary Facilit

BURMESE

SELF-TAUGHT

F. Marlborough & Co. Ltd.

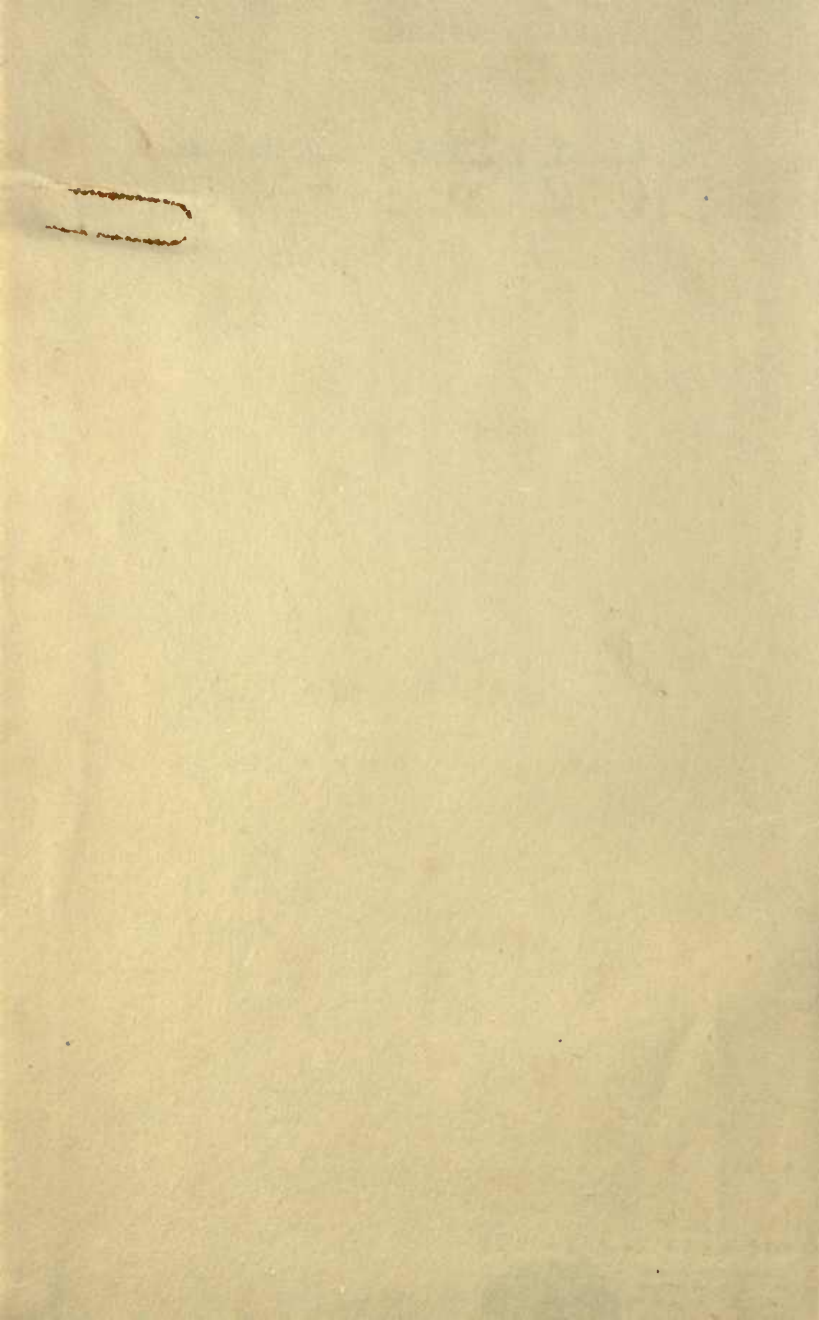
THE CELLAR BOOK SHOP

18090 WYOMING
DETROIT, MICH. 48221
U.S.A.

T. W. Carter-Jones

1937

Burmese Self-Taught

(IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS)

WITH

PHONETIC PRONUNCIATION.

(THIMM'S SYSTEM.)

BY

R. F. St. A. St. JOHN, Hon. M.A. (Oxon.),

Author of "A Burmese Reader."

(Sometime Lecturer on Burmese, Universities of Oxford and Cambridge).

E. MARLBOROUGH & Co., 51, OLD BAILEY, LONDON, E.C.
1911.

[ALL RIGHTS RESERVED.]

PREFACE.

THIS manual of Burmese is designed to serve the double purpose of a text-book for students, missionaries, officers, civil servants, etc., and a handbook for tourists, travellers, and other temporary visitors to Burma.

For those whom the pleasures of travel or the calls of trade and commerce bring into touch with native Burmans, a very extensive and comprehensive vocabulary of necessary and useful words is supplied—nouns, verbs, adjectives and other parts of speech—together with corresponding collections of colloquial phrases and sentences of an equally practical and useful character. These are all classified under subject-titles for easy reference, and the phonetic pronunciation of the Burmese words is added in a third column, in accordance with Marlborough's popular phonetic system. Thus, a tourist, traveller, or trader, with no previous knowledge of the language, can readily make himself understood amongst the Burmese by means of this volume.

On the other hand, the opening section, pp. 9-23, and the outline of Grammar, pp. 107-126, will meet the additional needs of students and all who desire a closer acquaintance with the language.

The method of presenting the English words and sentences, the Burmese equivalents, and the phonetic pronunciation of the Burmese words, side by side, will not only enable the book to be used by stray visitors to the country, but assist those who intend to make Burma their sphere of work and enable them to learn the language in the only way in which it ought to be learned.

The underlying idea of the system of phonetics employed is that each sound in the Burmese language is represented as far as possible by a separate phonetic sign, and consequently each sign (letter or combination of letters) must always be pronounced in the same manner.

A few of these signs are necessarily of a more or less arbitrary character, and the introduction of the tone or accent marks adds a certain amount of strangeness to them. The

student will do well therefore to read the scheme of phonetics with great care, this being the key to the correct pronunciation of the Burmese, as represented in the third column of the Vocabularies and Conversations.

Burmese, or, as the people of Burma call it, *Myanmā hbātha* (the language of the *Myanmā*), is the speech of a considerable and powerful tribe, closely connected with the Tibetans, which, prior to A.D. 1000, over-ran the valley of the Irrawaddy River, and adopted Buddhism and the alphabet of its sacred books—which were written in Pali, "an alphabet founded on the ancient characters of India. [The Burmese call themselves *Bāhmāh*, and this word has nothing to do, as some suppose, with Brahman, which word exists in Burmese as *Byāhmāhnāh*. It is a natural corruption of *Mrāhnmāh*. The original name of the tribe was *Mrāhn*, which in Pali became *Mrāhnmoh*, plural *Mrāhnmāh*—pronounced quickly *Bāhmāh*.]

The language is monosyllabic and agglutinative, having neither conjugation nor declension; so that, in almost every instance, its composite words can be taken to pieces and the power of each part clearly shown. At the outset it would seem that it consisted of monosyllabic roots which denoted either a substance or an act, such as dog, iron, fire, stone, do, run, stop. From the verbal root came a verbal noun, which was formed by prefixing "a" (*āh*) to the verb root; simple verb roots were used to denote case, mood, tense, and also other parts of speech.

As Burmese has adopted words from the Pali language, all the letters of the alphabet are in use, but for pure Burmese words those classified as cerebral, and one or two others, are not used.

The Author is indebted to Mr. Po Han, B.A., a native of Burma, for valuable assistance in reading the proofs of the work, and has himself spared no pains to make it thoroughly accurate and reliable, and capable of proving a practical guide to the spoken tongue, and a valuable introduction to the study and mastery of the language.

London, 1911.

CONTENTS.

	PAGE
"A GLIMPSE OF BURMA"	7
THE ALPHABET AND PRONUNCIATION	9
Preliminary Notes	23
VOCABULARIES :—	
Animals, Vegetables, Minerals, etc.:	
Animals, Birds, and Fishes	29
Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables	33
Minerals and Metals	28
Reptiles and Insects	32
Colours	36
Commercial Terms	68
Correspondence	70
Countries and Nations	64
Cooking and Table Utensils	52
Government Departments	76
House and Furniture, The	56
Legal Terms	65
Mankind: Relations	41
Dress and the Toilet	53
Food and Drink	49
Health	47
Human Body, The	43
Physical and Mental Powers, Qualities, etc.	45
Military Terms	71
Musical Instruments	61
Numbers: Cardinal, Numeral Auxiliaries, Ordinal, Collective and Fractional, etc.	78-83
Parts of Speech :—	
Adjectives	83
Adverbs, Conjunctions, and Prepositions	100
Verbs	89
Auxiliary or Modifying Verbs	97
Examples (of Auxiliary Verbs)	99
Professions and Trades	59
Religion	73
Society and Government	75
Times and Seasons	36
Town, Country, and Agriculture	39
Travelling	61
World, The, and its Elements	25
Land and Water	26

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR:—

	PAGE
The Adjective	113
The Adverb	122
Affixes, Closing	121
„ Continuative	119
„ Euphonic	120
Auxiliary Verbs, A few common	122
The Construction of Burmese Sentences	123
Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese... ..	124
The Honorific Form	119
The Interrogative	117
The Negative, Use of	117
The Noun	107
Oratio Obliqua	118
Polite Modes of Address	126
The Pronoun	110
The Verb	115
„ Model of	122
„ Substantive	119
„ used as a Noun	121

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES:—

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone	140
Health	133
Idiomatic Expressions	127
Meals	132
Planting	154
Post... ..	140
Public Works	150
Shopping	145
Shooting and Fishing	146
Telegraph	140
Telephone	140
Time	136
Times, Seasons, and Weather	138
Town, In	143
Travelling:	
Arrival in the Country	155
Railway	159
Useful and Necessary Expressions	127

BURMESE HANDWRITING:— The Lord's Prayer in Burmese	163
The Romanized form with the English words interlined	164

MONEY, WEIGHTS, AND MEASURES:—

Money: Burmese Money, with the English and American Values	165
English and American Money reduced to Burmese	165
Weights	166
Measures of Length	167
„ „ Capacity	167
Square Measure	168
Measures of Time... ..	168

POSTAL RATES	168
----------------------------	-----

"A GLIMPSE OF BURMA"

[Extracted from an article by Dr. Francis E. Clark in the *CHRISTIAN WORLD* of February 3rd, 1910, by kind permission of the Editor.]

IT is not too much to say that Burma contains more of interest than any equal section of the Indian Empire.

Many people think of Burma as a part of India, and the Burmese as Indians, but they are no more Indians than the Chinese are Americans. To be sure, Burma is a province of the Indian Empire, though it ought to be as much a separate dominion as Australia or Canada.

It is a three days' journey on a fast steamer from Calcutta to Rangoon; and when one reaches the latter city he finds people of a totally different race, different language, different customs, different complexion, different costumes and different religion.

He finds that he has exchanged the sun-parched fields of India, where famine always stalks behind the labourer, for the well-watered meadows of the Irrawaddy, where in December the luxuriant fields of rice wave their heavy tasselled heads, and where all the year round and the century through famine is unknown.

Instead of the straight-featured, thin-limbed, agile Aryans whom he left in Calcutta, the traveller finds in Rangoon, three or four days later, round-faced, jolly, plump Mongolians, with slant eyes and yellow skins, and the merriest of black, twinkling eyes.

Instead of the three-and-thirty million gods, whom he saw worshipped in Benares, he finds no god in Rangoon, but only the placid, unwinking, half-smiling image of Gautama Buddha, who, five hundred years before Christ, attained to Nirvana, and whose image is to-day worshipped by one-third of the human race.

In India, one finds temples carved with all sorts of curious and often hideous figures of everything that is in heaven above and the earth beneath and the waters under the earth. In Burma, graceful, slender pagodas, often encrusted thickly with gold leaf, and rising from fifty to three hundred feet in the air, are seen; and everywhere, in every stately pagoda and every little jewelled shrine, the same image, calm, unseeing, immovable to earthly joys or sorrows, Gautama, as he attained the long-sought Nirvana.

Next to Bombay and Calcutta, Rangoon is the busiest port in the Indian Empire. Here are great godowns, or wholesale storehouses, filled with the choicest wares and products of the East, large department stores, . . . public buildings, post-office, custom-house, &c., that would do credit to any city in the world. Here, too, is a beautiful public park, charming lakes, an extensive Zoo, all in the heart of the city.

The spot to which all travellers' paths converge in Rangoon is the Shwe Dagon Pagoda, the most sacred spot in all the Buddhist world. Up a long flight of stone steps we walk, on either side of which are chattering vendors of curious wares—silks and lace and gongs of brass, huge cheroots, eight or ten inches long, and as large round as your two thumbs, which contain tobacco enough for a family smoke, oranges, mangoes, jack-fruit and papaws, jade ornaments and tinsel jewels—indeed, almost anything that a Burman would want to eat or wear or bedeck himself with.

At the top of the steps a gorgeous, glittering sight indeed strikes the eye, for there rises a great and graceful column of gold, a hundred and fifty feet above the vast platform on which it is built, and which itself rises one hundred and seventy feet from the ground. The pagoda is very wide at the base, and tapers gradually to a ball-shaped top, on which is a crown of solid gold and jewels alone worth a round half-million dollars.

All around are little pagodas, or shrines, clustering close to the base of the parent, and each vying with all the others to show itself the richest and most bejewelled.

In the great pagoda is a huge Buddha, so covered with gold and gems that the covetous public is kept away from it by strong iron bars, while all the lesser shrines have other images of the placid saint, and some of them many, but all with exactly the same expression of ineffable content.

A multitude of other sights, odd, beautiful, bizarre, but all interesting, attract the traveller,

On the road to Mandalay,

which lies some twenty hours' journey up the Irrawaddy. They are well worth the notice of anyone who can wander from the beaten tracks of travel long enough to enjoy them.

BURMESE SELF-TAUGHT.

THE ALPHABET AND PRONUNCIATION.

THE alphabet used by the Burmese is of Indian origin and came to them through Buddhist monks. It is commonly called *Pali*. It consists of thirty-two consonants and eight primary vowels. There are three diphthongs, and the vowel sounds are further modified by final consonants.

Only twenty-five of the consonants are used in Burmese words, but the whole are put into requisition for words borrowed from the *Pali*.

As the Burmese (except the Arracanese branch) cannot pronounce the letter *r* they substitute *y* for it, so that *y* is represented by both *r* and *y*, and they are often interchanged in writing, though it has been agreed that certain words shall be written with *r* and certain with *y*.

What is generally known as romanization,—i.e. the transliteration into Roman characters,—when applied to Burmese does not answer, so there are many systems of representing the sounds of the language in use, viz. those of Judson, Latter, Chase, Tawseinko, and the Government, or Hunterian.

The plan adopted in this work, however, is to give the words in the native character throughout, and instead of attempting to romanize the characters, to add the phonetic pronunciation of the words in accordance with the following scheme, which is based upon Marlborough's system of phonetics.

CONSONANTS.¹

Bur- mese Charac- ters:	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
က	k	When initial like <i>k</i> in <i>kite</i> ; when final sometimes like <i>t</i> and sometimes <i>k</i> : after a word ending with a vowel or nasal as <i>g</i> in <i>gate</i> ² . . .	k, t, g
ခ	hk	When initial before <i>y</i> like <i>ch</i> in <i>chair</i> ; when following a vowel or nasal like <i>j</i> in <i>joint</i>	hk ch, j
ဂ	g	Like <i>g</i> in <i>gate</i> ; never final; with <i>y</i> like <i>j</i> in <i>joint</i> or <i>jig</i>	g, j
ဃ	hg	Not used in Burmese words; like <i>g</i> in <i>gate</i> ; when final mute	g
င	gn	As in <i>agnostic</i> with the <i>a</i> swallowed	gn
စ	ts	When final like <i>t</i> in <i>pit</i> ; changes to <i>z</i>	n, ng ts, z, t
ဆ	hs	Like <i>s</i> in <i>see</i> ; after vowel or nasal changes to <i>z</i>	s, z
ဇ	z }	As <i>z</i> in <i>zebra</i> ; when final like <i>t</i> in <i>pit</i>	z, t
ဈ			
ည	ny	Like <i>ny</i> in <i>Bunyan</i>	ny
		When final sometimes like <i>n</i> in <i>pin</i> ; sometimes a simple <i>ě</i> sound as in <i>bee</i> , and sometimes as <i>eh</i>	n ě eh
တ	t	When initial as <i>t</i> in <i>ten</i> or (when following) <i>d</i> in <i>den</i>	t, d
		When final something between <i>t</i> and <i>p</i> and <i>k</i> final	t, p, k
ထ	ht	When initial <i>ht</i> or (when following a vowel or nasal) <i>d</i> in <i>den</i>	ht, d
ဒ	d	When initial as <i>d</i> in <i>den</i>	d
		When final, between <i>t</i> and <i>k</i>	t, k
ဏ	hd	As <i>d</i> in <i>den</i>	d

¹ The Cerebrals are omitted as they are not used for Burmese and correspond with the Dentals.

² See para. (*f*), p. 22.

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
န	n	When initial as <i>n</i> in <i>not</i> ; when final as <i>n</i> in <i>hen</i> and sometimes slightly like <i>ng</i> after <i>o</i>	n, ng
ပ	p	When initial as <i>p</i> in <i>pen</i> ; changes ¹ to <i>b</i> in <i>bed</i>	p, b
		When final same as for ဝ	t, p, k
ဖ	hp	When initial <i>hp</i> ; when following ¹ a vowel or nasal <i>b</i>	hp, b
ဗ	b	Initial like <i>b</i> in <i>bed</i>	b
မ	hb	Initial sometimes as <i>b</i> in <i>bed</i> ; sometimes as <i>hp</i>	b hb, hp
မ္	m	When initial like <i>m</i> ; when final like <i>n</i> or <i>ng</i>	m, n, ng
ယ	y	When initial as <i>y</i> in <i>yet</i> , when final <i>eh</i>	y, eh
ရ	r, y	When initial <i>y</i> , when final as <i>eh</i>	y, eh
လ	l	Initial as <i>l</i> in <i>let</i> ; when final mute	l
ဝ	w	Initial as in English; medial as <i>ö</i> ; final mute	w, ö
လ	l	When used in Pali derivatives like English <i>l</i>	l
ထ	th	Initial as <i>th</i> in <i>thin</i>	th
		Changes after final vowel or nasal to <i>th</i> in <i>that</i> ; as final or medial, <i>t</i>	t
ဟ	h	As initial <i>h</i> in English: may be placed before all consonants which have not an aspirate form; if final mute	h
ဏ	n	Used instead of န <i>n</i> or န္ <i>m</i> ; with ခေဝ <i>aw</i> becomes like <i>k</i>	n k

NOTE.—It is impossible to give examples of the way in which *ts*, *ht*, *hd*, *hp*, and *hb* are to be pronounced as initials, but the student must endeavour to sound the letters together in their written order, for *ts*, *ht*, and *hp*. *Hd* and *hb* are merely a stronger *d* and *b*.

¹ The words 'following' and 'changes' refer to rule (*f*), p. 22.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

Burmese.	Romanized.	Pronunciation.	Phonetics.
အ	a	Like <i>a</i> in <i>father</i> but short . .	ǎh
အာ	â	„ <i>a</i> in <i>father</i>	âh
ဤ၊အိ	i	„ <i>i</i> in <i>machinery</i> but shorter	ěě
ဣ၊အီ	ee	„ <i>ee</i> in <i>feet</i>	ee
ဥ၊အု	u	„ <i>oo</i> in <i>foot</i>	ōō
ဦ၊အူ	ū	„ <i>oo</i> in <i>boot</i>	oo
ဧ၊အေ	é	„ <i>a</i> in <i>holiday</i>	ay
အဲ	è	„ the first <i>e</i> in <i>there</i> . .	eh
အော	aw	<i>aw</i> as in <i>paw</i>	aw
အော်	āw	Longer and drawn out . . .	āw
အို	o	Like <i>o</i> in <i>go</i>	oh
အိုး	ô	Deeper and long drawn out .	ôh:
အို	ö	Sharp and short	öḥ
ဝ ¹	w	Like <i>oo</i> in <i>foot</i> , or Welsh <i>w</i> .	ōō
ဝ ^၁	w	Like <i>oo</i> in <i>spoon</i>	oo

VOWELS AND DIPHTHONGS WITH FINALS.

အက် ǎh followed by *k* is like *e* in *let*.

အပ် ǎh followed by *ts* is like *i* in *pit*.

အင် ǎh followed by *gn* is like *i* and *e* in *tin* and *ten*.

အည် ǎh followed by *ny* is like *ee* or *in* or *eh*.

အဝ်, အတ်, အန်, အမ်, အံ; ǎh followed by any of these retains its sound as *a* in *can't* (ǎh).

အိပ်, အိတ်, အိန်, အိမ်; i (ee) followed by these consonants is like *ai* in *bait* (ay).

¹ အ cannot be used with ဝ.

အဝ်, အုတ်, အုန်, အုမ်, အုံ; ü (ö) followed by these, like *o* in *bone* (oh).

အယ် è as first *e* in *there* (eh).

အောက်, ခာဝ ; éa followed by *k* or *gn*, as *ow* in *how* (ow).

အိုတ်, အိုင် ; iu followed by *k* or *gn*, like *i* in *pine* (i)

The alphabet is classified as below. Every consonant contains an inherent *ă* (*ăh*) which has to be pronounced with it until killed by the mark [◌] (thăht=strike or kill) placed over it, or until it is modified by a final.¹

Thus က *k* must be *kăh* until it is killed—ကံ, and it then has the sound of the final *t* in *let*.

Gutturals	က <i>kăh</i>	ခ <i>hkăh</i>	ဂ <i>găh</i>	ဃ <i>hgăh</i>	င <i>ngăh</i>
Palatals	စ <i>tsăh</i>	ဆ <i>hsăh</i>	ဇ <i>dzăh</i>	ဈ <i>hdzăh</i>	ည <i>nyăh</i>
Cerebrals	တ <i>ťăh</i>	ဋ <i>htăh</i>	ဌ <i>dăh</i>	ဍ <i>hdăh</i>	ဏ <i>năh</i>
Dentals	ထ <i>tăh</i>	ထံ <i>htăh</i>	ဒ <i>dăh</i>	ဓ <i>hdăh</i>	န <i>năh</i>
Labials	ပ <i>păh</i>	ဖ <i>hpăh</i>	ဗ <i>băh</i>	ဘ <i>hbăh</i>	မ <i>măh</i>
Liquids	လ <i>yăh</i>	ရ <i>răh</i>	လံ <i>lăh</i>	ဝ <i>wăh</i>	ဌ <i>llăh</i>
Sibilant	ဆ <i>thăh</i>				
Aspirate	ထ <i>hăh</i>				

The ဆ *hts* is pronounced as *s*.

The ဘ *hb* is often used instead of ဖ *hp*.

ဈ *hdz* is exactly the same as ဇ *dz* and only used in one common Burmese word.

The cerebrals with ဃ *hg* and ဌ *ll* are only used in words derived from Pali.

The cerebrals are essentially Indian, Pali, or Sanskrit. The Burmese cannot differentiate them from the dentals,

¹ See under 'Final Consonants', p. 18.

and so pronounce them when used, and also the liquid ll, in the same way as the dentals.

The o g and ʘ hg are pronounced the same.

c is pronounced like ung-ăh, low down in the throat, and when aspirated nothing can describe it.

q r is not pronounceable by a Burman (except the Arracanese branch) but is pronounced as ʘ y and the two letters are interchangeable.

Every letter which has not an aspirate form can be aspirated by the addition of the sign for ʘ hăh, written under it; thus ʘ năh when aspirated is written ʘ hnăh, ʘ lăh ʘ hlăh. When ʘ yăh and q yăh are aspirated they become ʘ shăh.

ʘ has two sounds as *th* in *thin* and *th* in *that*.

Neither ʘ nor ʘ can take the aspirate.

Certain consonants are capable of combination with the others so as to be pronounced as one. This is done by means of a secondary form as shown in the following table:—

Consonants	ʘ	q	o	ʘ	ʘ + o	q + o	ʘ + ʘ
Second forms	ll	ᳵ	ᳶ	᳷	᳸	᳹	ᳺ
Consonants (cont.)	q + ʘ		o + ʘ		q + ʘ + ᳶ		
Second forms (cont.)	᳻		᳼		᳽		

The force of these combinations is best shown with the consonant ʘ măh, which alone can take the whole.

ʘ măh ʘ myăh ʘ myăh ʘ mwăh ʘ hmăh

ʘ myööăh ʘ myööăh (like mew-ăh)

ʘ hmyăh ʘ hmyăh ʘ hmwăh ʘ hmyööăh

ʘ gnyăh and ʘ nyăh have the same sound and are interchangeable.

In addition to the final consonants there is also the sign °, called ထေးထေးတင် *thay⁹thay⁹tin*, which is written above a consonant and has the power of final *n*, as ကံ = ကန့် *kāhn*. When used with the diphthong အော *aw* it has the power of final *k*, as အောံ = အောကံ *owk*.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

There are eight written vowels and three diphthongs.

Short vowels : အ *ăh* ဣ *ěě* ဥ *ōō*

Long vowels : အာ *āh* ဤ *ee* ဦ *oo* ဧ *ay* အဲ *eh*

Diphthongs : ဩ *or* အော *aw* ဩဝ or အောိ *āw* အို *oh*

To unite these vowels and diphthongs to the various consonants certain secondary forms are required which are usually called symbols.

အ *ăh* being inherent in every consonant has none.

အာ *āh* ဝ *or* | as ကာ *kāh* ဝါ *wāh*

ဣ *ěě* ° as ကိ *kěě*

ဤ *ee* ° as ကီ *kee*

ဥ *ōō* ṽ as ကု *kōō*

ဦ *oo* ṽ as ကူ *koo*

ဧ *ay* ဧ as ကေ *kay*

အဲ *eh* ˘ as ကဲ *keh*

ဩ *aw* ဧ - ဝ as ကော *kaw*

ဩဝ *āw* ဧ - င as ကောိ *kāw*

အို *oh* °₁ as ကို *koh*

The forms ဣ ဤ ဥ ဦ are as a rule used only for Pali words, the vowel အ with secondary forms being used instead, thus:—အိ *ěě* အီ *ee* အု *ōō* အူ *oo*.

The vowels can thus be united to all the consonants and

double consonants in the same way, and, it will be observed, replace the inherent အ ။.

The two forms င and ည for long āh are to prevent confusion. If င were used with ဝ wāh it would become ဝ တ် h, so we must use ဝ ည wāh.

NOTES ON COMBINED CONSONANTS AND VOWELS.

The y sound when joined to another consonant must be sounded as much as possible with it ; ကြ ကျ are kyāh, not ky-āh. ခြ hkyāh is chāh. ညြ jāh.

Some combinations are very easy, as—

ရှ	ရှာ	ရှိ	ရှီ	ရှ	ရှ။	ရှေ	
ရွ	ရွာ	ရွိ	ရွီ	ရွ	ရွ။	ရွေ	&c.
shāh	shāh	shēē	shee	shōō	shoo	shay	

The consonant ဝ wah in combination is sometimes a consonant and sometimes a vowel.

မွ is hmwāh, but မွ is myōōāh (mew-āh).

NOTE —Ky, gy, &c., are sounded in all shades from k and g to ch in church and j in judge.

Some examples of Consonants combined with Vowel symbols :—

VOWELS.

ခ hkāh	ခါ hkāh	မိ hkēē	မိ hkee	ဂ hkōō	ဂူ hkoo	ခေ hkay	ဝဲ hkeh
ည nyāh	ညာ nyāh	ညိ nyēē	ညိ nyee	ညှ nyōō	ညှ nyoo	ညေ nyay	ညဲ nyeh
ပ pāh	ပါ pāh	မိ pēē	မိ pee	ပ ပōō	ပူ poo	ပေ pay	ဝဲ peh
ရ yāh	ရာ yāh	မိ yēē	မိ yee	ရ yōō	ရူ yoo	ရေ yay	ရဲ yeh
ဝ wāh	ဝါ wāh	မိ wēē	မိ wee	ဝ wōō	ဝူ woo	ဝေ way	ဝဲ weh

DIPHTHONGS.

ဂေါ gaw	ဂေါ် gāw	ဂို goh	ဂေါ gnaw	ဂေါ် gnāw	ဂို gnoh
တော tsaw	တော် tsāw	တို tsoh	ဒေါ daw	ဒေါ် dāw	ဒို dch
ထော taw	ထော် tāw	ထို toh	သော thaw	သော် thāw	သို tho/h
ယော yaw	ယော် yāw	ယို yoh	ဖေါ hpaw	ဖေါ် hpāw	ဖို hpo/h

COMBINED CONSONANTS WITH VOWELS.

ကျ kyāh ကျာ kyāh ကျိ kyēē ကျီ kyee ကျူ kyōō ကျူ kyoo
 ကျေ kyay ကျဲ kyeh ကြ kyāh ကြာ kyāh ကြိ kyēē ကြီ kyee
 ကြူ kyōō ကြူ kyoo ကြေ kyay ကြဲ kyeh.¹

ချ chāh ချာ chāh ချိ chēē ချီ chee ချူ chōō ချူ choo ချေ chay
 ချဲ cheh ခြ chāh ခြာ chāh ခြိ chēē ခြီ chee ခြူ chōō ခြူ choo
 ခြေ chay ခြဲ cheh.

ပွ pwāh ပွါ pwāh ပွိ pwēē ပွီ pwee ပွေ pway ပွဲ pweh.

လွ lwāh လွာ lwāh လွိ lwēē လွီ lwee လွေ lway လွဲ lweh.

(In this last combination the Δ almost amounts to öö.)

ငှ hgnāh ငှာ hgnāh ငှိ hnyēē ငှူ hnyōō ငှော hnyaw ငှီ hnyoh
 ငှှ hlāh ငှာ hlāh ငှိ hlēē ငှီ hlee ငှူ hlōō ငှူ hloo ငှေ hlay
 ငှဲ hleh.

ကျွ } kyōō-āh ကြွ } kyōō-āh ကျီ } kyōō-ēē ကြွ } kyōō-ay
 ကြွ } kyōō-eh.

နှာ hnwāh နှာ hnwāh နှာ hlwāh နှေ hlway နှဲ hlweh.

¹ Hky, gy with the vowels are sounded in many shades from *k* and *g* to *ch* in church and *j* in judge, and no rule can be given. With the vowel *e* (ay) the sound of the vowel varies, as ခြေ chay is often pronounced as if it were chēē and ကြေ kyay as kyee.

၍ is pronounced in two ways—hlyăh and shăh; so we get

$\left. \begin{array}{c} \text{၍ာ} \\ \text{၍ာ} \end{array} \right\} \text{shāh} \quad \left. \begin{array}{c} \text{၍ာ} \\ \text{၍ာ} \end{array} \right\} \text{shaw} \quad \left. \begin{array}{c} \text{၍ာ} \\ \text{၍ာ} \end{array} \right\} \text{shoh.}$

Occasionally one finds the combination of င yăh ၊ wăh and ၊ hăh, but it is pronounced with င yăh omitted, so that င hmyôô-ăh = ၊ hmwăh.

FINAL CONSONANTS.

Other vowel sounds are obtained by means of a final consonant.

A consonant is made final by placing over it the mark ၵ, which is called ထာ် *that* (thăht, kill). It is so called because it kills the inherent အ ၵh.

Thus, ကက is *kata*, but ကထာ် is *kat*.
 ကက is *kaka*, but ကထာ် is *ket*.
 လလ is *law*, but လထာ် is *lowk*.
 တို is *to*, but တိုထာ် is *taing* or *ting*.
 တတ is *tatsa*, but တထာ် is *tit*.

The same thing occurs when two consonants come together in a foreign word of more than one syllable, and one consonant is written under the other; thus,

ငေ hdamăh, *law* (pronounced dăhmăh).
 ပုဏ္ဏား puññāh, *a Brahmin* (pronounced pohnnāh).
 တစ္ဆာ် hbañdāh, *property* (pronounced hpādāh).

This is also allowable in a few Burmese words which have become stereotyped; as,

မိမိ for မိမိး maynimeh, *a woman*.

This word also shows another rule as to the interchange

of final *ə* *măh* and *ʃ* *năh*. The final *ḍ* is considered heavier than *ʃ* and is equal to *ʃḥ*. When two *l*'s come together thus *ḍḍ*, as in *ḍḍḍ*, the first *l* changes to *n*, so instead of *lōḍḍlăh* we get *lohnălăh*.

Though several consonants are written as final, there are really only four final sounds, viz. *k*, *t*, *ng*, *n*.

Final consonants are very indistinct, and not only is the inherent *ə* *ăh* killed, but the consonant itself is almost done away with, and it is almost impossible to say whether the sharp, abrupt sound is *k*, *t*, or *p*.

The effect of final consonants on the preceding vowels is shown in the following table:—

Final consonant.	Combined with vowels and w.						Power.
	ăh အ	ēē ဧ	ōō ဥ	oh အို	aw အော	w ဝ	
က k	et			ik	owk		This final has three sounds, ēē, eh, in.
င ng	in			ing	owng		
တ ts	it						
ည ṇ	eh						
တ t or ပ p	ăht	ayk	ohk			ōōt	As in root.
န n or မ m °	ăhn	ayn	ohn			ōō.	The ḍ makes the vowel heavier.
ယ y	eh						

These sounds should be practised with all the consonants; thus,

ကက ket ကင kin ကတ kit ကည kēē.

ကတ kăht ကပ kăht ကန kăhn ကမ kăhn.

ကံ kǎhn ကနံ kǎhn: ကဝံ keh.

ကိုက် kik ကိုင် king.

ကိတ် kayt ကိနံ kayn.

ကုဝ် or ကုတ် kohk ကုနံ or ကု kohn ကုမ် kohn.

ကွတ် or ကွပ် kōöt ကွနံ or ကွံ kōön ကွမ် koon.

No matter what consonant or double consonant begins the word, the vowels always remain as above ; thus,

ဆင် sin ဝင် win ချင် chin တွင် twin ရှင် shin.

စင် tsit ညှပ် nyit ခြပ် chit ဖွပ် hlit မျပ် hmyit.

In the following combination some words seem to end with t and some with k :—

ဆိတ် sayt ဝိတ် tayt ချိတ် chayt မိတ် mayt.

အိပ် ayk ခိတ် yayk ဝိပ် layk သိတ် thayk.

လုပ် lohk ဆုတ် sohk ချုပ် chohk ငှုတ် hgnohk.

o wǎh is w with all consonants without a final, except ည nyǎh ဃ yǎh ခ yǎh, when it takes the vowel sound, as ညှ nyooǎh ရှ yooǎh.

မျှ hmyǎh မျှီ hmyěě မျှီ hmyöö မျှေ hmyay.

ကွ kwǎh ဂွ gweě ဂွ gnway ကွဲ kyöö-eh.

In certain words taken from the Pali we find a final quiescent consonant—

ကိုယ် koh မိလ် moh မိရ် moh.

မိလ် boh မိလ် hpoh မြိလ် joh.

The double ဃ thǎh is written ဃ and pronounced tth, as ကဃဃ kǎht-thǎh-pǎh or kth as in ဥဃဝံ ohk-thohn. The Pali pronunciation of these would be kassapa and ussun.

TONES OR ACCENTS.

There are three tones :—

(a) The ordinary (unmarked), as မြင် myin, *to see*.

(b) The abrupt, (a small circle written under the word), as မြင့် myin, *lofty, tall*.

(c) The prolonged heavy tone, (two small circles following the word), as မြင်း myin: (or myeen:), *a horse*.

The light accent may be used with final အေ ay, အဲ eh, အော aw, အို öh, or a mute nasal consonant, as ကန့် kähñ.

The heavy accent may follow အာ āh, အီ ee, အူ oo, အေ ay, အဲ eh, အို oh, and the mute nasal consonants, as တင်း tin, တုန်း tōhn:.

By means of these accents, or cadences, three distinct meanings can be given ; as,

myin, *to see* ; myin, *tall, high* ; myin:, *a horse*.

PHONETIC CHANGES.

(a) When a final consonant is followed by a nasal it is assimilated ; as,

အိပ်မက် ayk-met, *to dream*, becomes ayn-met.

အောက်စု owk-may, *to long for*, becomes own-g-may.

နစ်နာ nit-nāh, *to be aggrieved*, becomes nin-nāh.

(b) Sometimes the vowels öö and oo are elided ; as,

ပုရပိုတ် pöö-yäh-bik, *a note-book*, becomes päh-yäh-bik.

(c) The letters ဘ bäh, ပ päh, and မ mäh are interchangeable ; as,

ထဘီ htäh-bee, *a petticoat*, becomes htäh-mee.

ခါးပြီ hdäh:pyah, *a bandit*, becomes hdäh:myäh.

(d) Words beginning with *ö* and *oo* take the initial consonant of the following syllable; as,

ဥမ္မင် *öö-hmin*, a cave, becomes *ohn(m)-hmin*.

ဦးနှောက် *oo-hnowk*, brains, becomes *ôhn:-hnowk*.

ဦးခေါင် *oo-hkowng*, head, becomes *ohk-hkowng*.

(e) The final nasal of the first syllable is sometimes dropped; as,

~~ဆံ~~ပင် *sähn-pin*, hair of the head, becomes *säh-bin*.

တံခါး *tähn-hkāh:*, a door, becomes *täh-gāh:*.

ပန်းပဲး *pähn:-peh:*, a blacksmith, becomes *päh-beh:*.¹

(f) When a word ending with a vowel or nasal precedes another so as to form as it were a polysyllable, and the initial consonant of the following word is one of those in columns 1 and 2 on p. 13, it must as a rule be changed to the corresponding consonant in col. 3 or col. 4; thus,

ဆင်ခြင် *sin-chin*, to consider, becomes *sin-jin*.

ဖြစ်ခဲ့စွာထကား *hpyit-hkeh-tsööāh täh-kāh:* becomes *hpyit-hkeh-zööāh täh-gāh:*.

NUMERALS.²

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
၀	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀

These figures are used exactly like the English figures.

WRITING.

Burmese is written from left to right, but there is little use for punctuation as the sentences punctuate themselves. A full stop may be represented by *။* and to divide paragraphs *။* *။* is used.

¹ The heavy accent on the first word is often dropped in compounds.

² See p. 78, and p. 114.

ABBREVIATIONS IN COMMON USE.

- ၫ for ငွေ့ ee at the end of a sentence, or *of*.
 ငွေ့ ,, ကြောင့် jowng, *because*.
 ကောင်း ,, ကောင်း kowng:, *good*.
 နှိ ,, နှိတ် hnik, *in, at*.
 ချီ ,, ချီ yōōay, *and*.
 ငှင် ,, လည်းကောင်း lee: gowng:, *both — and; the aforesaid*.
 လင် ,, လင် lōōlin, *a bachelor*.
 ငှင် written over as in သင်္ဘော for သင်းဘော thim: baw,
a ship.
-

PRELIMINARY NOTES.

The foregoing pages, 9–22, should be carefully read and the phonetic equivalents of the Burmese characters noted. Practice in copying the characters themselves will soon enable the student to read and write the words and phrases in the following lists, which he is also recommended to learn by heart, repeating them aloud with the aid of the phonetic spelling in the third column.

PRONUNCIATION.—It will be noticed that the values of the vowels in the Pronunciation column are not always the same. This is caused by euphony, as, for instance, in ‘*āh-nāh-zōh:*’. This is the correct transliteration, but the pronunciation is ‘*āh-nāh-zōh:*’.

TONES OR ACCENTS.—For the proper appreciation and correct use of these, the student is recommended to avail himself of every opportunity of getting native tutorial assistance. They are usually indicated in the phonetic pronunciation, which of course would be imperfect without them. In the Burmese text they are always shown, but some do not appear in the ‘pronunciation’ column. The reason is that when words are run together as compounds, the heavy tone is often rejected and the ictus thrown on to the last word.

For instance, တရား *tāh-yāh: (law)*, when turned into ‘civil law’ by the addition of မ *māh*, becomes တရားမ *tāh-yāh-māh’*.

The heavy accent : is supposed to be inherent in the vowel ခဲ eh:, unless superseded by the light accent, and is not, as a rule, written. Therefore ဝဲ leh is properly leh:. We find it written, however, with ဝဲ: ဒဲ: and one or two other words.

THE USE OF THE HYPHEN.—It has been the custom in transliterating Burmese words to put a hyphen indiscriminately between every syllable and the next; thus—

Thee-ăh-yăht-hmāh-gnāh-ăh-yin-tăh-hkāh-hmyăh-măh-yowk-tsăh-hpoo:-boo:.

This seems a very senseless method as it shows nothing. In this work, only those syllables which are really connected together in a composite manner are so joined, and the above sentence would be written as under—

Thee ăh-yăht-hmāh gnāh ăh-yin tăh-hkāh-hmyăh măh
This place - in I before one-time-even (once) not
yowk-tsăh - hpoo:-boo:.
arrive (assertive affixes).

It was found, however, that this plan could not always be strictly adhered to, as the syllables of some composite words required proper division, for example, it would not have been possible to write the word *ăh-yăht* as *ăhyăht*.

The hyphen has therefore been used in two ways—(a) to connect words which form polysyllabic expressions; (b) to separate syllables that might be mispronounced if written as one word.

HINTS ON ADDRESSING A BURMAN.—Do not raise the voice or shout, and speak slowly and distinctly.

Be careful not to drop the aspirate. There is a great difference between p and hp, t and ht, but no practical difference between b and hb, d and hd.

Be very careful to differentiate the sounds ay and eh; for instance, အမေ *ăh-may* is *mother* and အမဲး *ăh-meh:* is *game*; ငွေ *hlay* *canoe* and ငွှဲး *bleh:* *a cart*. In the latter case there can be no mistake if the proper numeral auxiliary is used; thus ငွေတဝင်း *hlay-tăh-zin:* and ငွှဲးတဝိး *bleh:-tăh-zee:*.

Remember the rule as to change in consonants (p. 22, f).

VOCABULARIES.

The World and its Elements. ဝထဝိဇ္ဇေကြီးနှင့်ခါတ်များ။

English	Burmese.	Pronunciation.
air	လေ	lay
cloud	မုဟ်းတိမ်	môh:-dayn
cold	ခြင်း။ အအေး	ay-jin:, âh-ay:
comet	ကြယ်တံခွန်	kyeh-tăh-gôön
darkness	မိုက်ခြင်း	mik-chin:
dew or fog	နှင်း။ ဆီးနှင်း	hnin:, see:-hnin:
dust	အမှုန်။ ဖုတ်	âh-hmohn, hpohk
earth	မြေ။ မြေကြီး	myay, myay-jee:
earthquake	မြေကြီးထွပ်ခြင်း	myay-jee: hlohk-chin:
east	အရှေ့	âh-shay
eclipse (of sun)	နေကြတ်ခြင်း	nay-kyăht-chin:
— (of moon)	လကြတ်ခြင်း	lăh-kyăht-chin:
fire	မီး	mee:
flame	မီးထွို	mee:-shăhn
frost	ဆီးခဲ	see:-geh
hail	မုဟ်းသီး	môh:-thee:
heat	အပူ	âh-poo
light	အလင်း	âh-lin:
lightning	လျှပ်စစ်	shăht-tsit
moon ; new, full	လ။ လသစ်။ လပြည့်	lăh, lâh-thit, lâh-byëğ
moonlight	လသားခြင်း	lăh thăh-jin:
north	မြောက်	myowk
planet	ဂြိုဟ်	joh
rain	မုဟ်းရွာခြင်း	môh: yôôâh jin:

English.	Burmese.	Pronunciation.
rainbow	သတ္တန်	thettăhn
shade, shadow	အရိတ်	ăh-yayk
sky	မိုးနင်းကောင်းကင်	môh:-kowng:-gin
snow	မိုးပွင့်	môh:-bwin
south	တောင်	towng
star	ကြယ်	kyeh
sun	နေ	nay
thunder	မိုးညှိုးခြင်း	môh:-chôhn:-jin:
water	ရေ	yay
weather	မိုးလေ	môh:-lay
west	အနောက်	ăh-nowk
wind	လေတိုက်ခြင်း	lay-tik-chin:

Land and Water. မြေနှင့်ရေ။

bay	ပင်လယ်ထဲတွင်ကြွေ	pinleh downg-gway
beach	ပင်လယ်ကမ်း	pinleh-kăhn:
bog	စိမ့်မြေ	tsayn-mayay
canal	တူးမြောင်း	too:-myowng:
cape	အူ	ăh-gnoo
cave	ကူ	koo
chasm	ချောက်	jowk
cliff	ကမ်းစောက်	kăhn:-zowk
coast	ပင်လယ်ကမ်းနား	pinleh-kăhn:-năh
creek	ချောင်း	chowng:
current	ရေစီး	yay-zee:
ebb	ရေကြ	yay-jyăh
flood (of the tide)	ရေတက်	yay-det
foam	အမြှိုက်	ăh-hmyohk
forest	တော	taw

English.	Burmese.	Pronunciation.
hill	ထောင်	towng
hillock	ထောင်ပွို	towng-bôh
hill-top	ထောင်ထိတ်	towng-dayt
ice	ရေခဲ	yay-geh
island	ကျွန်း	kyoon:
lake	အင်း။ ဒရိုင်	in:, ing
land	ကုန်း	kôhn:
marsh	နွံနွံမြေ	nöön-mnyay
moor	လွင်ပြင်	lwin-byin
mountain	ထောင်ကြီး	towng-jee:
mud	နို့	shöön
range of hills	ကုန်းတန်း	kôhn:-dăhn:
range of mountains	ထောင်ချိုး	towng-yôh:
river	မြစ်	myit
rock	ကျောက်	kyowk
sand	ဝဲ	theh
sand-bank	ထောင်	thowng
sea	ပင်လယ်	pinleh
shingle	ကျောက်စရစ်	kyowk-tsăh-yit
spring (water)	ရေစင်း	yay-tsăhn:
storm	မုန်တိုင်း	mohn-ding:
stream	ချောင်း ကလေး	chowng:-găhlay:
tide	ဒီ	dee
valley	ချိုင့်	ching
water, fresh	ရေချို	yay-joh
— salt	ရေငန်	yay-gnăhn
waterfall	ရေတခွန်	yay-tăhgöön
water-tank (dug)	ရေကန်	yay-găhn
wave [reservoir	ထိုင်း။ ထိုင်းထံပိုး	hling:, hling:-tăh-bôh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
well	ရေ တွင်း	yay-dwin:
whirlpool	ရေ ဝဲး	yay-weh:

Minerals and Metals. ဓါတ် သတ္တုနှင့် ကျောက် အမျိုးမျိုး။

alum	ကျောက်ချဉ်	kyowk-chin
amber	ပယင်း	pāh-yin:
antimony	ခနောက်မိင်	hkāh-nowk-tsayn
arsenic	မိန့်	tsayn
borax	လက်ခြား	let-chāh:
brass	ကြေးဝါ	kyay:-wāh
bricks	အုတ်	ohk
bronze	ကြေးနီ	kyay:-nee
cement	အင်္ဂတေ	in:gāhday
chalk	မြေဖြူ	myay-byoo
clay	မြေဝေး	myay-zee:
coal	ကျောက်မီးသွေး	kyowk-mee:-thway:
copper	ကြေးနီ	kyay:-nee
coral	သန္တာ	thāhdāh
crystal	ကျောက် သလင်း	kyowk-thāhlin:
diamond	မိန့်ကျောက်	tsayn-jowk
emerald	မြဲ	myāh
flint	မီးခတ်ကျောက်	mee:-gāht-kyowk
glass	ဖန်။ ဖြန်	hpāh'n, hmāh'n
gold	ရွှေ	shway
gravel	ကျောက်စုတ်	kyowk-tsāh-yit
iron	သံ	thāh'n
lead	ဝဲး	hkeh-māh
lime	ထုံးဖြူ	htōh'n:-byoo
marble	ကျောက်ဖြူ	kyowk-hpyoo

English.	Burmese.	Pronunciation.
mercury	ပြဒါး	păhdāh:
mortar	သရွတ်	thăh-yōöt
opal	မယူရာ	măhhooyāh
ore	သတ္တုကျောက်	thăhttōō-jowk
pearl	ပုလဲ	păhle
petroleum	ဇရန်	yay-năhn
ruby	ကျောက်နီ	kyowk-nee
salt	ဆား	sāh:
sand	ထဲ	thēh
sapphire	နီလာ	neelāh
silver	ငွေ	gnway
soda	ပြာဆား	pyāh-zāh:
steel	သံမဏိ	thăhn-măhněě
stone	ကျောက်	kyowk
sulphur	ကန့်	kăhn
tin	သံဖြူ	thăhn-byoo
zinc	သွပ်	thōöt

Animals, Birds, and Fishes. သား၊ ငှက်၊ ငါးအမျိုးမျိုး။

animal	သား	thāh:
barking deer	ချီ	jee
bear	ဝက်ဝံ	wet-wōön
bird	ငှက်	hgnet
buffalo	ကျွဲ	kyōō-eh
bull	နွားထီး	năh-htee:
calf	နွားကလေး	nwāh:-găhlay:
cat	ကြောင်	kyowng
chicken	ကြက်ကလေး	kyet-kăhlay:
cock	ကြက်ဖ	kyet-hpăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
colt	မြင်းကလေး	myin:-găhlay:
cow	ခွေးမ	nwāh:-măh
crab	ငန်းနီ။ ပုစွန်ပြား	găhnăhn:, păhzōōn-
crow	ကျီးကန်း	kyee:găhn: [byāh:
dog	ခွေး	hkway:
dove	ငြိုး	jôh:
duck	ဝမ်းဘဲ	woom:beh
eagle	ဝံလို	wōōnloh
eel	ငါးရှဉ့်	gnāh:-shin
elephant	ဆင်	sin
elk	သမင်	thăhmin
fish	ငါး	gnāh:
fowl	ကြက်	kyet
fox	မြေခွေး	myay-gway:
game	အမဲ	ăh-meh
goat	သိတ်	sayt
goose	ငန်းမ။ ငန်းဖို	gnăhn:-măh, (gander)
hare	ယုန်	yohn [gnăhn:-boh
hen	ကြက်မ	kyet-măh, or kyemmăh
hog-deer	ဒရယ်	dăhyeh
hoof	ခွါ	hkwăh
horn	ဦးမြို	oo:-joh
horse	မြင်း	myin:
leopard	ကျားသစ်	kyăh-thit
mane	လည်ဆံ	leh-zăhn
mongoose (ichneu-	မြွေပါ	mwaybăh
monkey [mon)	မျောက်	myowk
mouse	ကြွက်	kyōōet
mullet	ကတိလူး	kăh-băhloo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
otter	ဖျံ	hpyahn
owl	ငှက်ဆိုး	hgnet-sôh:
—, horned	တီးထုတ်	dee:-dohk
ox	ခွားပြီး	nwāh:-byee:
oyster	ကနုကမာ	kăh-nôô-kăh-māh
parrot	ကျက်တူရွေး	kyet-too-yôôay:
partridge	ခါ	hkāh
paw	လက်	let [măh
peacock, — hen	ဒေါင်းဖို။ ဒေါင်းမ	downg:-boh, downg:-
pheasant	ရပ်	yit
pig	ဝက်	wet
pigeon	ခို	hko
porcupine	မြွေ	hpyoo
quail	ငုံ	gnôhng:
rabbit	သင်းဘောယုန်	thim:baw-yohn
rat	ကြွက်	kyôôet
red deer	ဆင်	săht
rhinoceros	ကြွဲ	kyăhn
sheep	သိုး	thôh:
snipe	မြေဝင်	myay-wôôt
sparrow	စာကလေး	tsāh-găhlay:
starling	အရက်	zăh-yet
stork	မျှင်းမြွေ	bying:-byoo
swallow	မိုးစွေငှက်၊ ဖျံထွား	môh:-z way-hgnet:
		pyăhn-hlwāh:
swan	ရွှေငန်း	shway-gnăhn:
tail	အမြီး	ăh-myee:
tiger	ကျား	kyāh:
tortoise	ထိပ်	layk

English.	Burmese.	Pronunciation.
turkey	ငှက်ဆင်	hgnet-sin
turtle	ထိပ်။ ပင်လယ် ထိပ်	layk, pinleh-layk
vulture	လင်းတ	lāh-dāh
wild ox	ဝိုင်	tsing
wing	အတောင်	ǎh-towng
wolf	တောခွေး	taw-gway:

Reptiles and Insects.

ထိပ်ထွန်၍သွားသောသားနှင့်ဝိုးကောင်များ။

ant	ပရက်ဆိတ်	pǎh-yööt-sayt
— (white)	ခြ	chǎh
bee	ပျားကောင်	pyāh:-gowng
beetle	နောံချေးဝိုး	nowk-chyēē:-bôh:
bug	ကြမ်းဝိုး	kyǎh-bôh:
butterfly	ထိပ်ပြာ	layk-pyāh
caterpillar	ခု	hkoo
centipede	ကင်းခြေများ	kin:-chéē-myāh:
cobra	မြွေထောံ	mway-howk
crocodile	မိကျောင်း	mēē-jowng:
firefly	ဝိုးဖိန်းဖြူ	pôh:-tsayn:-byoo
flea	ခွေးထွေး	hkway:-hlay:
fly	ယင်ကောင်	yin-gowng
frog	ဝါး	hpāh:
house lizard	အိမ်မြောင်	ayn-hmyowng
large house lizard	တောက်တဲ့	towk-teh
insect	ဝိုးကောင်	pôh:-gowng
leech	ကြွတ် (large) မျှော	kyööt, hmyaw
mosquito	ခြင်	chia
sand-fly	မြုတ်	hpyohk

English.	Burmese.	Pronunciation.
scorpion	ကင်းမြီးကေဝံ	kins-myeē-gowk
silkworm	ပိုး	pôh:
snake	မြွေ	mway
snake (poisonous)	မြွေဆိုး	mway-zôh:
spider	ပင့်တူ	pin-goo
wasp	နကြည်	năh-jeh
worm	တီကောင်	tee-gowng

Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables.¹

အပင်၊ အသီး၊ ပန်း၊ အမျိုးမျိုး။

almond	ဗါဒါန်	bāhdāhn
amherstia	သေင်က	thāwkăh
asparagus	ကညွတ်	kăh-nyööt
banana (commonly called 'plantain')	၌က်ပျော	hgnet-pyaw
banyan	ညောင်	nyowng
beans	ပဲ	peh
beetroot	မုံလာဥနီ	mohn-lāh-öö-nee
bouquet	ပန်းခိုင်	păhn-ging
cabbage	သင်းတော မုံလာ	thim:baw mohn-lāh
capsicum	ငရုတ်	gnăh-yohk
carrot	မုံလာဥဝါ	mohn-lāh-öö-wāh
castor-oil plant	ကြက်ဆူ	kyet-soo
citron	ရှောက်သခွား	showk-thăh-hkwāh:
cocoa-nut	အုန်း	ôhn:
cucumber	သခွား	thăh-hkwāh:
custard apple	ကြဇာ	awzāh
date	စွန်ပင်	tsömbăhlöön

¹ See Note following this list, p. 35.

English.	Burmese.	Pronunciation.
doorian	ဒူးချဉ်း	doo:-yin:
fern	ကျောက်ပန်း	kyowk-pāhn:
fig	သဖန်း	thāh-hpāhn:
fir (-tree)	ထင်းရှူးပင်	htin:-yoo:-bin
garlic	ကြက်သွန်ဖြူ	kyet-thöön-byoo
grape	ဓပျဉ်	tsāhbyit
ironwood	ပျင်းကသို	pyin:-gāh-dôh:
jack	ပိန်းနှံ	payn:-hneh
kernel	အဆန်	āh-sāhn
leaf	အရွက်	āh-yööt
lemon	ရှောက်ချဉ်	showk-chin
lily (water)	ကြာ	kyāh
lime	သံဗရာ	thāhmbāhyāh
maize	ပြောင်းဖူး	pyowng:-boo:
mango	သရက်	thāh-yet
mulberry	ပိုးစာပင်	pôh:-zāh-bin
mushroom	မှို	hmoh
mustard	မုံညင်း	mohu-nyin:
onion	ကြက်သွန်နီ	kyet-thöön-nee
orange	ထိမ်မော်	laymmāw
palmyra (pal)	ထင်း	htāhn:
papaya	သင်းဘောသီး	thim:baw-thee:
peas	ပဲ	peh
pepper (black)	ငရုတ်ကောင်း	gnāh-yohk-koung:
pine-apple	နနတ်	nāh-nāht
plum	အီး	zee:
potatoes	ပျောက်ဥ	myowk-öö
pumpkin	ဖရုံ	hpāh-yohn
radishes	မုံလာ	mohn-lāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
raisins	ဝပျပ်သီးချောက်	tsăh-byit-thee:-jowk
rose	နှင်းဆီပန်း	hnin:-zee-băhn:
talipat (palm)	ပေ	pay
tamarind	မန်ကျည်း	măh-jee:
teak	ကျွန်း	kyoon:
tomato	ခရမ်းကျည်	hkăh-yăhn:-jin
water-melon	ဖရဲ	hpăh-yeh
willow	မိုဟ်းမေ	môh:-măh-hkăh
yam	ချောက်ခေါင်း	myowk-hkowng:

NOTE.—The following list gives the words which must be placed after the name of a plant or tree in order to distinguish the part of the plant to be indicated. Thus, ဇီးပင် *a plum-tree*, ဇီးထီး *a plum*, ဇီးရွက် *a plum-leaf*.

bark	အခေါက်	ăh-hkowk
blossom	အပွင့်	ăh-pwĩ
branch	အခက်	ăh-hket
flower	ပန်း	păhn:
fruit	အထီး	ăh-thee:
heart	အနှစ်	ăh-hnit
leaf	အရွက်	ăh-yôet
plank	ပျဉ်	pyeen
plant	အပင်	ăh-pin
root	အမြစ်	ăh-myt
seed	အစေ့	ăh-tsay
shoot	အညွန့်	ăh-nyôŋ
sprout	အညှော်	ăh-hnyowk
stalk	အရိုး	ăh-yôh:
stalk of fruit	အညှာ	ăh-hnyăh
stump	အဝတ်	ăh-gnohk

Colours. အရောင်အဆင်း။

English.	Burmese.	Pronunciation.
black	မည်း။ နက်	meh:, net
blue	ပြာ	pyāh
brown	ညို	nyoh
crimson	ရဲရဲနီ	yeh-yeh-nee
dark	ညို	nyoh
green	စိမ်း	tsayn:
grey	မေင်းဝတ်	hpowng:-wōōt
pink	ပန်းနု	pāhn:nōō
red	နီ	nee
scarlet	ထွေးထွေးနီ	htway:-dway:-nee
violet	နီကျင်ကျင်	nee-kyin-jin
white	ဖြူ	hpyoo
yellow	ဝါ	wā

The above are really intransitive verb roots and must be so used. Words implying a tendency towards a colour are formed by prefixing 'khăht' and reduplicating; thus,

ခတ်ဝါဝါ hkăht wāh-wāh, yellowish.

Times and Seasons. ဥယျာဓိ၊ ရက်၊ နာရီ၊ အချိန်များ။

(For Conversations, see pp. 136-40.)

afternoon	မွန်းလွဲအချိန်	moon:-lweh āh-chayn
beginning	အစ	āh-tsāh
century	နှစ်ပေါင်းတရာ	hnit-powng: tāhyāh
dawn, daybreak	မိုးလင်းလင်းစ	mōh:-lin:-zāh
day (24 hours)	ရက်	yet
day (12 hours)	နေ့	nay
Sunday	တနင်္ဂနွေ	Tāh-nin:-gāh-nway
Monday	တနင်္လာ	Tāh-nin:-lāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Tuesday	အင်္ဂါ	In-gāh
Wednesday	ဗုဒ္ဓဟူး	Bohk-dāh-hoo:
Thursday	ကြာသပတေး	Kyāh-thāh-bāh-day:
Friday	သောကြာ	Thowk-kyāh
Saturday	စနေ	Tsāh-nay
day after to-morrow	ထံတော့	thāh-bekkāh
day before yester-	တဖန်နေ့	tāh-myāhn nay
daytime [day	နေ့ အချိန်	nay āh-chayn
early	စောစော	tsaw-zaw
end	အဆုံး	āh-sôhn:
evening	ညနေ	nyāh-nāy [āh-chayn
forenoon	မွန်းမတည့်ရှိအချိန်	moon: māh-teh-hmee
fortnight	ဆယ်လေးရက်	seh-lay:-yet
half-an-hour	နာရီတဝက်	nāh-yee tāh-wet
holiday	ပွဲနေ့	pweh-nay
hour	နာရီ	nāh-yee
last month	ထွန်ခဲ့သောလ	lōon-geh-thaw-lāh
last night	မနေ့ည	māh-nay-nyāh
last year	မနှစ်က	māh-hnit-kāh
Lent	ဝါ	wāh
midnight	သန်းခေါင်	thāh-gowng
minute	မိနစ်	mēēnit
month	လ	lāh
months, English		
January	ဇန်နဝါရီ	Zāh-nāh-wāh-yee
February	ဖေဖော်ဝါရီ	Hpay-boo-wāh-yee
March	မတ်	Māht
April	ဧပြီ	Ay-pāh-yee
May	မေ	May

English.	Burmese.	Pronunciation.
June	ဇွန်	Zöön
July	ဇူလိုင်	Zöö-ling
August	အာဂိုက်	Ah-gik
September	ဆက်တင်ဘာ	Set-tin-bāh
October	အောက်တိုဘာ	Owk-tôh:-bāh
November	နိုဝင်ဘာ	Noh-wim-bāh
December	ဒီဆင်ဘာ	Dee-sim-bāh
months, Burmese ¹		
March	တံကူး	Tāh-goo:
April	ကဆုန်	Kāh-sohn
May	နယုန်	Nāh-yohn
June	ဝါဆို	Wāh-zoh
Intercalary	ဒုတိယဝါဆို	Döö-tëe-yāh Wāh-zoh
July	ဝါခေါင်	Wāh-gowng
August	တော်သလင်း	Tāw-thāh-lin:
September	သတင်းကျွတ်	Thāh-din:-jōöt
October	တန်ဆောင်မုန်း	Tāh-zowng-môhn:
November	နတ်တော်	Nāhdāw
December	ပြာသိုလ်	Pyāh-thoh
January	တံပို့တွဲ	Tāh-boh-dweh
February	တံပေါင်း	Tāh-bowng:
morning	မနက်, <i>or</i> နံနက်	māh-net, <i>or</i> nāhn-net
night	ည	nyāh
noon	မွန်းတည့်	moon:-teh
season	ဥတု	öödöö
—, cold	ဆောင်းဥတု	sowng:-öödöö
—, hot	နွေဥတု	nway-öödöö

¹ These months are lunar, and therefore about every third year there is an extra month put in, called Döötēyāh, or 'second' Wāh-zoh.

English.	Burmese.	Pronunciation.
season, rainy	မိုးဥတု	môh:-ôôdôô
second, moment	ခဏ	hkăhnăh
sunrise	နေတွက်ကာလ	nay-htwet-kāhlah
sunset	နေဝင်ကာလ	nay-win-kāhlah
time	ကာလ။ အခါ	kāhlah, āh-hkāh
to-day	ယနေ့	yăh-nay
to-morrow	မနက်ဖြန်	măh-net-pyăhn
to-night	ယခုည	yăh-hkôô-nyăh
twilight, dusk	ဝေလီဝေလင်။ ဆင်း	way-lee-way-lin:, see:-
week (seven days)	ခုနစ်ရက် [ဆာ]	hkôô-hnăh-yet [zāh
year	နှစ်	hnit
yesterday	မနေ့	măh-nay
yesterday morning	မနေ့မနက်	măh-nay-măh-net

Town, Country, and Agriculture.

မြို့၊ ရွာနှင့်လယ်ထုတ်ရာ အကြောင်း။

bank	မြေရိုး	myay-yôh:
bank (edge)	ကမ်း	kăhn:
brick house	ထိုက်	tik
bridge	တံတား	tăh-dāh:
building	အဆောင်	ăh-sowng
bush, shrub	ခြုံ။ ခြုံဖုတ်	chohn, chohn-bohk
cemetery	သင်းချိုင်း	thin:-jin:
corn	ဝါး	tsăh-bāh:
country, the	ကျေးတော	kyee:-daw ¹
court-house	ရုံး	yohn: [nwāh:-yôhn
cow-house	နွားတင်းကုတ်။ နွားရုံ	nwāh:-tin: - gohk,

¹ ကျေး၊ ကြေး၊ ချေး၊ ခြေး are sometimes kyay, chay, and sometimes kyee, chee.

English.	Burmese.	Pronunciation.
crop	လယ်ထွက်	leh-dwet
custom-house	အကောက်ဝိုက်	āh-kowk-tik
ditch	မြောင်း	myowng:
farm	လယ်ယာ	leh-yāh
farmer	လယ်လုပ်သမား	leh-lohk-thāhmāh:
fence	ဝင်း။ မြီ	win:, chāhn
field	လယ်ယာ	leh-yāh
flock, herd	အဝု။ အဆုတ်	āh-tsōō, āh-ohk
foot-path	ခြေလမ်း	chēe-lāhn:
forest	တော	taw
garden	ဥယျာဉ်	ōōyin
gate	တံခါး	tāh-gāh:
grass	မြက်ပင်	myet-pin
harvest	ပေါင်းရိတ်ကာလ	tsāh-bāh:-yayk-kāhlāh
hay	မြက်ချောက်	myet-chowk
hedge	စည်းထန်း	tsee:-dāhn:
house (wooden)	အိမ်	ayn
hut	အိမ်ကုတ်။ တဲ	ayn-gohk, teh
inn	ထမင်းဆိုင်	htāhmin:-zing
labourer	ကူတီ။ အလုပ်သမား	koolee, āh-lohk-thāh-
land, soil	မြေ	myay [māh:
log	သစ်တုံး	thit-tohn:
manure	နောက်ချေး	nowk-chee:
market	ဈေး	zay:
mile	မိုင်	ming
mill	ကြိတ်ဆုံ	kyayt-sohn
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zaydee, hpāh-yāh:
place, spot	အရပ်	āh-yāht
pasture	စားကျက်	tsāh-jet

English.	Burmese.	Pronunciation.
plough	ထယ်။ ထွန်ထုံး	hteh, htöön-dôhn:
police-station	ဌါန	htāhnăh
prison	ထောင်	htowng
rice (plant)	ကောက်	kowk
road	လမ်း	lăhn:
school	စာသင်ကျောင်း	tsāh-thin-jowng:
shed	တင်းကုတ်	tin:gohk
shop	ဆိုင်	sing
street	အိမ်တန်းလမ်း	ayn-dăhn:-lăhn:
town	မြို့	myôh
village	ရွာ	yöôăh
waterfall	ရေတံခွန်	yay-tăh-göön
wheat	ဂျုံစပါး	john-tsăh-băh:

Mankind: Relations. လူမျိုး၏တော်စပ်ခြင်း။

aunt	မိကြီး။ မိတွေ့။ အရီး	mëë-jee:, mëë-dway:, ăh-yee:
baby	မွေးကလေး	nôh-zôh-găh-lay:
boy	လူကလေး	loo-găh-lay:
brother	ညီ။ အစ်ကို။ မောင်	nyee, itkoh, mowng ¹
brother-in-law	ယောက်ဖ	yowk-hpăh
child	အကလေး။ သူငယ်	ăh-kăh-lay:, thăh-gneh
cousin	ညီထေး။ အစ်ကို	nyee-dāw, itkoh-dāw
daughter	သမီး [ထော်]	thăhmee:
daughter-in-law	မြွေးမ	chway:-măh
family (lineage)	အမျိုးအနွယ်	ăh-myôh:-ăh-hnweh

¹ မောင် mowng, is used by women to designate a brother, and is also commonly used as a prefix of men's names indicative of equality; thus, မောင်လောက် Mowng Lowk = Mr. Lowk.

English.	Burmese.	Pronunciation.
father	အဖေ။ အဖ။ ဘ။ ခမည်း	ăh-hpay, ăh-hpăh, hbăh, hkăh-meh:
father-in-law	ယောက္ခမ	yowk-hkăhmăh
gentleman, Mr.	သခင်။ ခင်ကြား	thăh-hken, hken-byăh:
girl	မိန်းကလေး	mayn:-kăhlay:
grand-daughter	မြေးမ	myay:-măh
grandfather	အဘိုး။ ဘိုး	ăh-hpôh:, bôh:
grandmother	အဘွား	ăh-hpwāh:
grandson	မြေး	myay:
husband	လင်	lin
husband's sister	ယောင်မ	yowng:-măh
lady, Mrs.	သခင်မ။ အရှင်မ။ မယ်။ မမ	thăh-hken-mah, ăh- shin-măh, meh, măh-
maid	အပျို	ăh-pyoh [măh
man, a	ယောက်ျား	yowk-yăh:
man (human being)	လူ	loo
marriage	လက်ထပ်ခြင်း	let-htăht-chin:
married man	အိမ်ထောင်ယောက်ျား	ayn-downg yowk-yăh:
married woman	အိမ်ထောင် မိမ္မ	ayn-downg mayn:măh
mother	အမေ။ အမိ	ăh-may, ăh-mëe
mother-in-law	ယောက္ခမမိမ္မ	yowk-hkăhmăh-mayn-
nephew	တူ	too [măh
niece	တူမ	too-măh
old man	လူအို။ အဘိုးကြီး	loo-oh, ăh-hpôh:-jee:
old woman	အမေကြီး	ăh-may-jee:
parents	မိဘ	mëëbăh
people	သူများ	thoo-myăh:
person [or	သူ	thoo
single man, bachel-	လူပျို	loo-byoh

English.	Burmese.	Pronunciation.
single woman	အပျို	ăh-pyoh
young lady, Miss	မိရှင်။	mee-shin
sister	အစ်မ။ ညီမ	ăh-măh, nyee-măh
sister-in-law	ခင်မ။ ယောင်မ	hkeh-măh, yowng:-
son	သား	thāh: [mah
son-in-law	သားမက်	thāh-met
step-father	တထွေး	băh-dway:
step-mother	မိထွေး	měe-dway:
step-son	အထက်သား	ăh-htet-thāh:
uncle	တကြီး။ တထွေး။	băh-jee:, băh-dway:
widow	မုဆိုးမ	mohk-sôh:-măh
widower	မုဆိုးဖို	mohk-sôh:-boh
wife	မယား	măh-yāh:
wife's sister	ခင်မ	hkeh-măh
woman	မိမ	mayn:-măh

The Human Body. လူ၏အင်္ဂါများ။

ankle	ဖျတ်	hpăh-myet
arm	ထက်ခေါင်း	let-mowng:
back	ကြောကုန်း	kyaw-gôhn:
beard	မုဆိတ်	möô -sayt or mohk-
blood	သွေး	thway: [sayt
body	ကိုယ်ကာယ	koh-kāhyăh
bone	အရိုး	ăh-yôh:
bowels	အူ	oo
brain	အနှောက်	ôhn:-hnowk
cheek	ပါး	pāh:
chest	ရင်ပတ်	yin-baht
chin	မေးဝှေ့	may:-zee

English.	Burmese.	Pronunciation.
complexion	အရောင် အဆင်း	ăh-yowng ăh-sin:
ear	နား။ နားရွက်	nāh:, năh-yōōet
elbow	တံထောင်ဆစ်	tăh-downg-zit
eye	မျက်စိ	myet-tsëë
face	မျက်နှာ	myet-hnāh
finger	လက်ချောင်း	let-chowng:
flesh	အသား	ăh-thāh:
foot	ခြေ	chyay, or chee
forehead	နဖူး	năh-hpoo:
hair (of head)	ဆံပင်	săh-bin
hand	လက်	let
head	ဥက္ကောင်း။ ခေါင်း	ohk-hkowng:, gowng:
heart	နှစ်ထုံး	hnit-lôhn: or hnăh-lôhn:
heel	ခြေဖနှောင့်	chyay-hpăh-hnowng
jaw	ပါးချိတ်ရိုး	păh-chayt-yôh:
joint	အဆက်။ အဆစ်	ăh-set, ăh-sit
kidneys	ကြောက်ကတ်	kyowk-kăht
knee	ခူး	doo:
leg	ခြေထောက်	chyay-dowk
limb	ကိုယ်အင်္ဂါ	koh-ingăh
lip	နှုတ်ခမ်း	hnăh-hkăhn:
liver	အသဉ်း	ăh-theh:
lungs	အဆုတ်	ăh-sohk
moustache	နှုတ်ခမ်းမွေး	hnăh-hkăhn:-mway:
mouth	ပဝပ်။ ခံတွင်း	păh-zăht, hkăh-dwin:
nail	လက်သဉ်း	let-theh:
neck	လည်ပင်း	leh-bin:
nose	နှာခေါင်း	hnăh-hkowng:

English.	Burmese.	Pronunciation.
rib	နံရိုး	<i>năhn-yôh:</i>
shoulder	ပခုံး	<i>păh-hkôhn:</i>
side	နံဖေး	<i>năh-bay:</i>
skin	အရေ။ သားရေ	<i>ăh-yay, thăh-yay</i>
skull	ဥဒက္ခာင်းခွံ	<i>ohk-hkowng:-göön</i>
spine	ကြောရိုး	<i>kyaw-yôh:</i>
thigh	ပေါင်ထုံး	<i>powng-lôhn:</i>
throat	ထည်ချောင်း	<i>leh-jowng:</i>
thumb	လက်မ	<i>let-măh</i>
toe	ခြေချောင်း	<i>chyay-jowng:</i>
tongue	ဩ	<i>shāh</i>
tooth	သွား	<i>thwāh:</i>
whiskers	ပါးမွေး	<i>păh-mway:</i>
wrist	လက်ဆစ်	<i>let-sit</i>

Physical and Mental Powers, Qualities, &c.

ညာဏ် သတ္တိဝုဏ် ကျေးဇူးများ။

age	အသက်အရွယ်	<i>ăh-thet-ăh-yööh</i>
— old	အသက်ကြီးခြင်း	<i>ăh-thet-kyee:-jin:</i>
anger	အမြတ်။ ဒေါသ	<i>ăh-myet, dawthăh</i>
art	အတတ်ပညာ	<i>ăh-tăht-pëenyāh</i>
breadth, width	အနံ။ မြက်	<i>ăh-năhn, byet</i>
character (good)	အသရေ	<i>ăh-thăh-yay</i>
childhood	သူငယ်အဖြစ်	<i>thoo-gneh-ăh-hpyit</i>
depth	နက်ခြင်း	<i>net-chin:</i>
dislike	မနှစ်သက်ခြင်း	<i>măh-hnit-thet-chin:</i>
disposition	သဘော	<i>thăhbwaw</i>
fear	စိုးရိမ်ခြင်း	<i>tsôh:-yayn-jin:</i>
foolishness, folly	မော့သ။ မိုက်ခြင်း	<i>mawhăh, mik-chin:</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
gentleness	သိမ်မွေ့ခြင်း	thayn-mway-jin:
goodness	ကောင်းခြင်း	kowng:-jin:
greatness	ကြီးခြင်း	kyee:-jin:
hatred	မုန်းခြင်း	mo/hn:-jin:
height	ကိုယ်အရပ်မြင့်ခြင်း	koh-ăh-yăht-myin-jin:
honesty	စိတ်ဖြောင့်ခြင်း	tsayt-hpyowng-jin:
honour	ဂုဏ်အသရေရှိခြင်း	go/hn-ăhthăhyay-shēē-
intelligence	ညာဏ်	nyāhn [jin:
joy	ဝမ်းမြောက်ခြင်း	woon:-myowk-chin:
judgment (faculty)	ဆင်ခြင်ရန်သတ္တိ	sin-jin-yăhn-thăhttēē
knowledge	သိပ္ပံအတတ်	thayppăhn-ăh-tăht
laughter, a laugh	ရယ်ခြင်း	yeh-jin:
length	အရှည်။ အလျား	ăh-shay, âh-lyăh:
love	ချစ်ခြင်း	chit-chin:
mind	စိတ်	tsayt
patience	သည်းခံခြင်း	thee:-hkăhn-jin:
pleasure	ပျော်မွေ့ခြင်း	pyāw-mway-jin:
politeness, cour-	ပျူငြါ။ လောကဝတ်	pyoo-hgnăh, law-kăh-
tesy	[ညာဏ်	wōöt [nyāhn
reason (faculty)	ဆင်ခြင်တတ်သော	sin-jin-dăht-thaw-
science	အတတ်ပညာ	ăh-tăht-pēenyăh
senses, the	ဝေဒနာ	waydăhnăh
feeling, touch	တွေ့ခြင်း	tway-jin:
hearing	နားကြားခြင်း	năh:-kyăh:-jin:
seeing, sight	မြင်ခြင်း	myin-jin:
smelling, smell	နံ့ခြင်း	năhn:-jin:
tasting, taste	မြည်းဝမ်းခြင်း	myee:-zăhn:-jin:
shape	ပုံသဏ္ဌာန်	po/hn-thăhdăhn
size	ဒုဒယ	dōōdeh

English.	Burmese.	Pronunciation.
smell (odour)	အနံ့	ăh-năhŋ
smiling, a smile	ပြုံးခြင်း	pyôhn:-jin:
sneezing, a sneeze	ချေခြင်း	chee-jin:
sorrow	စိတ်ပူခြင်း	tsayt-poo-jin:
speaking, speech	ပြောခြင်း။ စကား	pyaw-jin:, tsăh-grăh:-
strength	ခွန်အား [ပြောချက်	hkôön-ăh: [pyaw-jet
stupidity	ညာထ်ထိုးခြင်း	nyăhn-tôhn:-jin:
surprise	အံ့အော့ခြင်း	ăhŋ-aw-jin:
taste (of a thing)	အရသာ	ăhyăhthăh
thickness	ဒု	dôô
thinking, thought	ထင်မှတ်ခြင်း	htin-hmăht-chin:
thought, a	စိတ်ထင်ခြက်	tsayt-htin-jet
voice	အသံ	ăh-thăhn
weakness (quality)	အားနည်းခြင်း	ăh:-neh:-jin:
wisdom	ပညာ	pěenyăh
youth (quality)	ပျိုသောအရွယ်	pyoh-thaw-ăh-yôeh

Health. ကျန်းမာခြင်း။

abscess	အိဉ်နာ	ing-năh [chin:
accident	မထော်တဆဖြစ်ခြင်း	măh-tăw tăh-săh hpyit
ague	တုန်ဖျားနာ	tohn-byăh:-năh
ambulance	လူနာဆောင်ရာ	loo-năh sowng-yăh
aperient	ဝမ်းနူးတံဆေး	woon:-hnohk-say:
asthma	ပန်းနာ	păhn:-năh
bandage	ကြပ်စည်းရာ	kyăht-tsee:-yăh
biliousness	သည်းခြေနာ	theh:-jee-năh
blister (of the skin)	အဖေါင်း	ăh-hpowng:
boil	အနာပိမ်း	ăh-năh-zayn:
bruise	အသားကြေနှာ	ăh-thăh-jay-năh

English.	Burmese.	Pronunciation.
burn	မီးလောင်နာ	mee:-lowng-nāh
cancer	အနာဆိုး	ăh-năh-zôh:
chemist's (shop)	ဆေးဆိုင်	say:-zing
chicken-pox	ကျောက်ဖြူနာ	kyowk-hpyoo-nāh
cholera	ကာလနာ ရောဂါ	kāhlăh-nāh yawgāh
cold	နှာစေးနာ	hnāh-zay:-nāh
contagion	အနာကူးခြင်း	ăh-nāh-koo:-jin:
cough	ချောင်းဆိုးနာ	chowng:-zôh:-nāh
cramp	ညောင်းညာခြင်း	nyowng:-nyāh-jin:
diarrhœa	ဝမ်းကျန်နာ	woon:-jăh-nāh
disease, illness	အနာရောဂါ	ăh-nāh-yawgāh
doctor, physician	ဆေးသမား	say:-thăhmāh:
dysentery	သွေးပါဝမ်းကျန်နာ	thway:-bāh-woon:-jăh-
exhaustion	အား ကိုခြင်း	āh:-koh-n-jin: [nāh
faint, to	မိန်းမောသည်	mayn:-maw-thěe
fever	ဖျားနာ	hpyāh:-nāh
fit	တက်နာ	tet-nāh
fracture	အရိုးကျိုးခြင်း	ăh-yôh:-kyôh:-jin:
headache	ခေါင်းကိုက်နာ	gowng:-kik-nāh
hospital	သူနာတန်	thoo-nāh-dăhn
ill, sick, to be	နာသည်	nāh-thěe
indigestion	အစားမကြခြင်း	ăh-tsăh: mǎh-kyay-jin:
inflammation	အသားပူခြင်း	ăh-thāh:-poo-jin:
insanity	အရူးနာ	ăh-yoo:-nāh
itch	ယားနာ	yāh:-nāh
lameness	ခြေစွန်းခြင်း	chyay mǎh-tsoon:-jin:
leprosy	နူနာ	noo-nāh
measles	ဝက်သက်နာ	wet-thet-nāh
medicine	ဆေးဝါး	say:-wāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
nurse	လူနာထိန်း	loo-nāh-dayn:
ointment	ဖယောင်းချက်	hpǎh-yowng:-jet
pain	နာခြင်း	nāh-jin:
paralysis	လေကြောသေနာ	lay-jaw-thay-nāh
piles	မြင်းသရိုက်နာ	myin:-thǎh-yik-nāh
pill	ဆေးလုပ်း	say:-lôhn:
poison	အဆိတ်	ǎh-sayt
prescription	ဆေးပညတ်	say:-pěenyat
quinsey	အိုးထွဲနာ	ôhn:-lweh-nāh
rheumatism	တူလာနာ	doo-lāh-nāh
ringworm	ပွေးနာ	pway:-nāh
scald	ရေပူလောင်ခြင်း	yay-boo-lowng-jin:
sickness	အနံ့ခြင်း	ǎhn-jin:
smallpox	ကျောက်ပေါက်နာ	kyowk-powk-nāh
sprain	အကြောမြက်ခြင်း	ǎh-kyaw-myet-chin:
tonic	အားတိုးဆေး	āh:-tôh:-zay:
unwell, to be	မမာသည်	mǎh-māh-thěě
well, to be	မာသည်	māh-thěě
wound	အနာအဆာ	ǎh-nāh ǎh-sāh

Food, Drink, and Smoking. အစာအသောက်များ။

(For Conversations, see p. 132.)

appetite	စားသောက်ရန်သ	tsāh: thowk-yǎhn thǎh-
beverages	သောက်စရာ [ဘော	thowk-tsǎh-yāh [baw
beer	ဂျုံရည်	jôhn-yěě
coffee	ကာဖီရည်	kāh-hpěě-yěě
lemonade	ရှောက်ချည်ရည်ဖျော်	showk - chin - yěě -
milk	နို့ရည်	nôh-yěě [hpyāw
—, of cows	နွားနို့	nāh-nôh
soda-water	တိလတ်ရေ	běēlāht-yay

English	Burmese.	Pronunciation.
tea	လက်ဖက်ရည်	lāh-hpet-yěe
water	ရေ	yay
wine	စပျစ်ရည်	tsāh-byit-yěe
bread	မုန့်။ — ပေါင်းမုန့်	mohñ,—powng:-mohñ
boil, to	ပြုတ်သည်	pyohk-thěe
bottle	ပလင်း	pāhlin:
butter	ထောပတ်	htawbāht
cake	မုန့်ချို	mohñ-joh
cheese	ဒိန့်ခဲ	dayn-geh
chicken flesh	ကြက်သား	kyet-thāh:
cinnamon	သစ်ကျွံပိုး	thit-kyāh-bôh:
cook, to	ချက်သည်	chet-thěe
cream	နို့ဆီ	noh-zee
curd	နို့ခဲ	noh-geh
curry	ဟင်း	hin:
eggs	ကြက် ဥ	kyet ôô
fish, dried	ငါးချောက်	gnāh:-jowk
—, fresh	ငါးစိမ်း	gnāh:-zayn:
flour	မုန့်ညက်	mohñ-nyet
fruits	အသီးများ	āh-thee:-nyāh:
fry, to	ကျော်သည်	kyāw-thěe
ginger	ချင်းစိမ်း	jin:-zayn:
honey	ပျားရည်	pyāh:-yee
hungry, to be	ဆာမွတ်သည်	sāh-môôt-thěe
ice	ရေခဲ	yay-geh
jam [food]	ယို	yoh
meals ¹ (cooked	အနပ်	āh-nāht

¹ Breakfast, lunch, and supper are simply morning, afternoon, and night meals, but the word အဝတ် āh-tsāh is used instead of အနပ်.

English.	Burmese.	Pronunciation.
breakfast	နံနက်စာ	<i>năhnet-tsāh</i>
luncheon	မွန်းတွဲစာ	<i>moon:-lweh-zāh</i>
supper	ညစာ	<i>nyăh-zāh</i>
meat	အသား	<i>ăh-thāh:</i>
beef	ခွေးသား	<i>nwāh:-thāh:</i>
fat	အဆီ	<i>ăh-see</i>
kidneys	ကျောက်ကပ်	<i>kyowk-kăht</i>
mutton	ထိုးသား	<i>thôh:-thāh:</i>
pork	ဝက်သား	<i>wet:-thāh:</i>
veal	ခွေးကလေးသား	<i>nwāh:-găhlay:-thāh:</i>
mustard	မုံညင်း	<i>mohn-nyin:</i>
nutmegs	ဇာတိပွိုလ်သီး	<i>zāhdaykhpoh-thee:</i>
oil	ဆီ	<i>see</i>
pepper, black	ငရုတ်ကောင်း	<i>gnăh-yohk-kowng:</i>
—, red	ငရုတ်	<i>gnăh-yohk</i>
pickles	သနပ်	<i>thăh-năht</i>
pudding	မုန့်ပျော့	<i>mohn-byaw</i>
rice, boiled	ထမင်း	<i>htăh-min:</i>
rice, unboiled	ဆန်	<i>săhn</i>
roast, to	ကင်သည်	<i>kin-thěě</i>
salt	ဆား	<i>sāh:</i>
sauce	စမဲ	<i>tsăh-meh</i>
smoking	ဆေးသောက်ခြင်း	<i>say:-thowk-chin:</i>
cigar	ဆေးထိပ်	<i>say:-layk</i>
matches	မီးချပ်	<i>mee:-jit</i>
pipe	ဆေးတန်	<i>say:-dăhn</i>
tobacco	ဆေး	<i>say:</i>
tobacco-pouch	ဆေးအိတ်	<i>say:-ayk</i>
soup	အပြင်ရည်	<i>ăh-pyohk-yěě</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
spirits	အရက်	ăh-yet
sugar	သကြား	thăh-jāh:
thirst	ရေငတ်ခြင်း	yay-gnăht-chin:
tooth-pick	သွားကြားဒုတ်	thwāh:-jāh:-dohk
under-done, to be	မကျက်တကျက်ရှိ	măh - kyet - tăh - jet -
vegetables	တင်းရွက် [သည်	hin:-yuet [shěě-thěě
venison	ဒရယ်သား	dăh-yeh-thāh:
vinegar	ပိုးရည်	pôhn:-yěě
well-done, to be	ကျက်သည်	kyet-thěě

Cooking and Table Utensils.

ကျက်ပြင်ရန် အသုံးအဆောင်။

(For Conversations, see pp. 132, 145.)

basin	အထုံပုကန်	zăh-lôhn-păh-găhn
canister	သံဖြူပိုး	thăhn-byoo-bôhn:
coffee-pot	ကာဖီခရာ	kāh-hpee-hkăh-yāh:
corkscrew	ဝက်အူ	wet-oo
cup	ခွက်	hkwet
dish	ပုကန်ပြားကြီး	păh-găhn-byāh:-jee:
dish-cover	ပုကန်အုပ်	păh-găhn-ohk
filter	ရေစစ်	yay-zit
fork	ခက်ရင်း	hkăh-yin:
glass, tumbler	ဖန်ကတုန်း	hpăhn-găh-dôhn:
jar	စည်းအိုး	tsin-ôh:
jug	ခရား	hkăh-yāh:
kettle	ရေခွေးအိုး	yay-nway:-ôh:
knife	ထား	dāh:
ladle	ယောက်ချို	yowk-choh
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn

English.	Burmese.	Pronunciation.
lid	အဖုံး	ăh-hpôhn:
mat	ဗျာ	hpyāh
mortar	ဆုံး	sôhn:
oven	ပေါင်းဖို	powng:-boh
pail	ရေပန်း	yay-bôhn:
pestle	ကျဉ်ပြွေ	kyăh-bway
plate	ပုကန်ပြား	păh-găhn-byāh:
salt-cellar	ဆားခွက်	sāh:-gwet
saucepan	ဒယ်အိုး	deh-ôh:
scales	ချိန်ခွင်	chayn-gwin
serviette	ထက်သုတ်ပဝါ	let-thoĥk-păh-wăh
sieve	ဆန်ခါ	săh-găh
spoon	စွန်း	zoon:
strainer	စစ်အိုး	tsit-ôh:
table-cloth	ဝားပွဲခင်း	tsăh-bweh-gin:
teapot	ထက်ဖက်ရည်ခရာ	lăh - hpet - yěě - hĥăh -
tray	ထင်ပန်း	lim-băhn: [yāh:
water-bottle	ရေပထင်း	yay-păh-lin:
wine-glass	ဖန်ကတိုးခြေထောက်	hpăhn-găh-dôhn:- chyay-dowk

Dress and the Toilet. အဝတ်ထန်ဆာ နှင့် ဆင်ရင်ခြင်း။

(For Shopping, see p. 145.)

bath (room)	ရေချိုးခန်း	yay-chôh:-găhn:
bootlaces	ထိန်ကြိုး	hpăh-năht-kyôh:
boots	ဘွတ်ထိန်	bôôt-hpăh-năht
bracelet	ထက်ကောက်	let-kowk
braces	ပေါင်းတိကြိုးပြာ	bowmbee kyôh:-byāh
breeches	ပေါင်းတိထို	bowmbee-doh

English.	Burmese.	Pronunciation.
brush	ဝက်မှင်တီး	wet-hmin-bee:
brush, nail-	လက်သည်းတီး	let-theh:-bee:
—, tooth-	သွားတိုက်တံပွတ်	thwāh:-tik-tāh-bōöt
buckle	တိကပေါက်	tēē-gāh-bowk
button	ကြယ်သီး	kyeh-thee:
button-hook	ကြယ်သီးကောက်	kyeh-thee:-gowk
cap	ဦးထုပ်	ohk-htohk
cloak	ဝတ်ထုံအင်္ကျီ	wōöt-lohn-in:jee
clothing, dress	အဝတ်	āh-wōöt
coat	အင်္ကျီ	injee
collars	လည်ပတ်	leh-bāht
comb	တီး	bee:
corsets, stays	ကိုယ်ကျတ်အင်္ကျီ	koh-jāht-in:jee
drawers	ခြွေးခံပေါင်းဘီ	chway:-gāhn-bowm:-
dress, gown	ဝါကရာ	gāhgāhyāh [bee
eye-glasses	မျက်မှန်	myet-hmāhn
frock-coat	အင်္ကျီရှည်	in:jee-shay
garters	ခြေစွပ်စည်းကြိုး	chay-zōöt tsee:-jōh:
gloves	လက်စွပ်	let-tsōöt
handkerchief	လက်ကိုင်ပဝါ	let-king-bāh-wāh
hat	သိုးဦးထုပ်	thōh:-ohk-htohk
jacket	အင်္ကျီခါးသို	in:jee-hkāh-doh
jewellery	ထန်ဆာ	tāh-zāh
linen [ro]	ပိုက်ဆန်အထည်	piksāhn-āh-hteh
looking-glass, mir-	မှန်	hmāhn
material(dress,&c.)	အထည်အထိပ်	āh-hteh āh-layk
calico	ပိတ်	payt
cloth	သက္ကလတ်	thāhgāhlāht
flannel	သက္ကလတ်	thāhgāhlāht

English.	Burmese.	Pronunciation.
fur	သားမွေး	thāh:-mway:
lace	ဈာန	zāh-nōō
leather	သားရေ	thāh-yāy
muslin	လေလူဈာ	lay-loo-zāh
satin	ဖဲ	hpeh
silk	ပိုး	pōh:
velvet	ကတ္တီပါ	kāhdeebāh
wool	ထိုးမွေး	thōh:-mway:
needle	အင်	āht
overcoa	ပြင်အင်္ကျီ	pyin-injje
parasol	ထီး	htee:
petticoat	ထမိန်။ ထုံချည်	htāhmayn, lohn-jěē
pins	တွယ်အင်	tweh-āht
pocket	အိတ်	ayk
pocket-book	မှတ်စာအုတ်	hmāht-tsāh-ohk
purse	သားရေအိတ်	thāh-yay-ayk
pyjamas, jacket	ညအိပ်အင်္ကျီ	nyāh-ayk-injje
— trousers	ညအိပ်ပေါင်းတိ	nyāh-ayk-bowmbee
razor	သင်တုန်း	thin-dōhn:
ribbon	ပိုးကြိုးပြား	pōh:-kyōh:-byāh:
ring	လက်စွပ်	let-tsōōt
scissors	ကတ်ကြေး	kāht-kyěē:
shawl	တပက်	tāh-bet
shirt	ကမ္ဘီဇာ	kāhmbeezāh
shoes	ခြေနင်း	chee-nin:
skirt	လှန်ချည်	lohn-jěē
sleeve	အင်္ကျီလက်	injjeē-let
slippers	ရွှေထိုးတိနပ်	shay-dōh:-pāh-nāht
soap	ဆပ်ပြာ	satpyāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
socks	ခြေစွပ်	chee-zööt
spectacles	မျက်မှန်	myet-hmăhn
sponge	ရေရှိ	yay-hmoh
stockings	ခြေစွပ်ရှည်	chee-zööt-shay
stud	အသီး။ ကြယ်သီး	ăh-thee:, kyeh-thee:
suit (clothes)	အဝတ်စုံ	ăh-wööt-tsohn
tape	ကျပ်ကြိုးပြား	jăht-kyôh:-byăh:
thimble	အချွပ်ထက်စွပ်	ăh-chohk-let-tsööt
thread	ခြည်	chěě
tie, neck-tie	ထည်ကြိုး	leh-jyôh:
tooth-powder	သွားတိုက်မှုန့်	thwăh:-tik-hmoghn
towel	ထက်သုပ်ဝါ	let-thohk-păh-wăh
trousers	ပေါင်းဘီ	bowmbee
tunic	ကိုယ်ကျပ်အင်္ကျီ	koh-kyăht-in:jee
turban	ခေါင်းပေါင်း	gowng:-bowng:
umbrella	ထီးထက်	htee:-let
undervest	ခြွေးခံအင်္ကျီ	chway:-găhn-in:jee
veil	မျက်နှာဖုံး	myet-hnăh-hpôhn:
waist cloth (native)	ပုဆိုး	păh-sôh:
waistcoat	ထက်တိုအင်္ကျီ	let-toh-in:jee
walking-stick	ဒုတ်	dohk
watch	နာရီခွက်	năh-yee-gwet
waterproof (coat)	ရေမစွတ်အင်္ကျီ	yay-măh-tsööt-in:jee

The House and Furniture. အိမ်တွင်အသုံးအဆောင်။

(For Shopping, see p. 145.)

apartment	အိမ်ခန်း	ayn-găhn:
armchair	ကုလားထိုင်ရှည်	kăhlăh-hting-shay
bathroom	ရေမြိုးခပ်	yay-chôh:-găhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
beam	ရောက်။ ထုပ်။ ကြား	yowk, htohk, kyāh:-
bedclothes	အိပ်ရာခင်း [မေ့	ayk-yāh-gin: [maw
bedroom	အိပ်ရာခင်း	ayk-yāh-gāhn:
bedstead, bed	ခုတင်	hkāh-din
blanket	သက္ကလတ်စေါင်	thāhgāhlāht-tsowng
blind	အကွယ်အကာ	āh-kweh-āh-kāh
bolster	ခေါင်းအုံးရှည်	gowng:-ôhn:-shay
bolt	မင်းထုပ်	min:-dohk
book	စာအုပ်	tsāh-ohk
box	သစ်တာ	thit-tāh
brick	အုတ်	ôhk
broom	တန့်ခြက်စည်း	tāh-byet-tsěe:
candle	ဖယောင်းထိုင်	hpāh-yowng:-ding
candlestick	ဖယောင်းထိုင်ခုံ	hpāh-yowng:-ding-
carpet	ကော်စေါ	kāw-zaw [gohn
ceiling	မျက်နှာကြက်	myet-hnāh-jet
chair, seat	ကုလားထိုင်	kāhlāh-hting
chest of drawers	အံထိုးသစ်တာ။ မတ် တတ်သစ်တာ	ahn-dôh:-thittāh, māt- tāht-thittāh
clock	မတ်တတ်နာရီ	māht-tāht nāh-yee
couch	လျောင်းရာခုတင်	lyowng:-yāh-hkāh-din
counterpane	တင်းတိမ်	tin:-dayn
cradle	ပုခက်	pāh-hket
curtain	ကုလားကာ	kāhlāh-gāh
cushion	မိုးအုံး။ ဖုံ	hmee-ôhn:, hpohn
dining-room	ထမင်းစားခန်း	htāh-min:-zāh:-gāhn:
door	တံခါး	tāh-gāh:
door-way	တံခါးပေါက်	tāh-gāh-bowk
— (leaf)	ထံခါးရွက်	tāh-gāh-yōōet

English.	Burmese.	Pronunciation.
door-sill	တံခါးခုံ	tăh-găh-hkoh
eaves	အရိုးစွန်း	ăh-môh:-zoon:
floor	ကြမ်း	kyăhn:
storey	အိမ်ဆင့်။ အဆင့်	ayn-zin, ăh-sin
garden	ဥယျာဉ်	ôô-yin
grate	မီးဖို	mee:-boh
hall (entrance)	ဝင်ခန်း	win-găhn:
hand-basin	ကလေး။ အင်တို	zăh-lôhn, in-dohn
hinge	ပတ္တ	păht-tăh
house	အိမ်။	ayn
—, brick or stone	တိုက်	tik
key	သော့	thaw
kitchen	ထမင်းချက်ရုံ	htăh-min:-jet-yohn
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn
latch	တံခါးကျင်	tăh-găh-jin
lock	သော့အိမ်	thaw-ayn
mat	ပျာ	hpyăh
mattress	မွေရာ	mway-yăh
mirror	မှန်	hmăhn
mosquito-curtains	ခြင်ထောင်	chin-downg
padlock	သော့ခလောက်	thaw-găh-lowk
piano	စနိုးဒယား	tsăhn:-dăh-yăh:
picture	ရုပ်ပုန်	yohk-pohn
pillar	ကျောက်တိုင်	kyowk-ting
pillow	ခေါင်းအုံ	gowng:-ôhn:
post	သစ်တိုင်	thit-ting
punkah	ချပ်ထောင်	yăht-towng
quilt	ခေါင်	tsowng
rafters (bamboo)	အခြင်	ăh-chin

English.	Burmese.	Pronunciation.
rafters (wood)	ရနယ်	yăh-nēh
roof	အမိုး	ăh-môh:
room	အခန်း	ăh-hkăhn:
screen	ကုလားကာ	kăhlăh-gāh
sideboard	မတ်တတ်သပ်တာ	măht-tăht-thittāh
smoke	မီးပိုး	mee:-gôh:
sofa	သာယွန်	thāh-löön
soot	ကြွပ်မိုး	kyăht-hkôh:
spark	မီးပေါက်	mee:-bowk
stairs, steps	လျှောက်	hlay-gāh:
table	စားပွဲ	tsāh-bweh
thatch	သက်ကယ်။ ဒနိဇက်	thekkeh, dăhněč-bet
tile (of roof)	အုတ်ကြွတ်	o/hk-kyööt
vase	ဖန်ဖသား	hpăhn hpăh-lāh:
verandah	ခလောက်ဆွဲ	hkăh-lowk-sweh
wall	တန်တိုင်း။ နံရံ	tăh-ding:, năhn-yăhn
water-closet (w.c.)	ရေအိမ်	yay-ayn
window	ပြတင်းပေါက်	păh-din:-bowk
writing-desk	စာရေးခုံ	tsāh-yay:-gohn

Professions and Trades. လက်မှုပညာအထတ်မျှား။

(For Shopping, &c., see p. 145.)

actor	ဇာတ်သမား	zăht-thăhmāh:
ambassador	ထံတမန်	thăhn-tăh-măhn
architect	ပိသုကာဆရာ	payttăhgāh-săhyāh
attorney	ရှေ့နေ	shay-nay
baker	မုန့်သည်	mohng-theh
banker	ဘန်လိုက်မိုး	băhn-tik-tsôh:
barber	ဆတ္တာသည်	sattāh-theh

English.	Burmese.	Pronunciation.
blacksmith	ပန်းဝဲ	păh-beh
boatman, head	လှေသူကြီး	hlay-thōō-jee:
—, under	လှေသား	hlay-thāh:
bricklayer, &c.	ပန်းရံသမား	păhn:-yăhn-thăhmāh:
broker	ပွဲစား	pweh-zāh:
butcher	သားထိုးသမား	thāh:-htôh:-thăhmāh:
carpenter, joiner	လက်သမား	let-thăhmāh:
carter	လှည်းသမား	hle:-thăhmāh:
clerk	စာရေး	tsăh-yay:
cook	အိုးသူကြီး	ôh:-thoo-jee:
cowherd	ခွားကျောင်း	nwāh:-jowng:
dogkeeper	ခွေးထိန်း	hkway:-dayn:
doorkeeper	တံခါးစေတု	tăh-gāh-zowng
engineer	စက်ဆရာ	tset-săhyāh
fisherman	တံငါ	tăh-gnāh
gardener	ဥယျာဉ်သည်	ōō-yin-theh
grasscutter	မြက်ရိတ်သမား	myet-yayk-thăhmāh:
goldsmith	ရွှေပန်းထိမ်	shway-păh-dayn
groom	မြင်းထိန်း	myin:-dayn:
hunter	မုဆိုး	mohk-sôh:
husbandman	လယ်ထုတ်သမား	leh-lohk-thăhmāh:
interpreter	စကားပြန်	tsăh-găh-byăhn
jailor	ထောင်မှူး	htowng-hmoo:
musician	တီးမှုတ်သမား	tee:-hmohk-thăhmāh:
nurse	အကလေးထိန်း	ăh-kăh-lay:-dayn:
pleader	ရှေ့နေ	shay-nay
policeman	အမှုထမ်း။ ပုလပ်သား	ăh-hmōō-da:hn:, pōōlit-
potter	အိုးထိန်း	ôh:-dayn: [thāh:
printer	ပုံနှိပ်သမား	pohn-hnayk-thăhmāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
servant	အဝေအပါ။ အခဝါး	ăh-tsay-ăh-pāh, ăh-hkăh-zāh:
shoemaker	တိနတ်ချူဝံသမား	hpăh-năht-chohk-thăh-
shopkeeper	ဆိုင်သည်	sing-theh [māh:
smith	ပန်းပဲ	păh-beh
tailor	အချူဝံသမား	ăh-chohk-thăhmāh:
teacher	ဆရာ။ ကျောင်းဆရာ	săhyāh, kyowng:-săh-
washerman	ခဝါသည်	hkăh-wāh-theh [yāh
wet-nurse	နို့ထိန်း	nōh-dayn:

Musical Instruments. တီးမှုတ်ရာ။

big drums	ပတ်မ။ ဝဏ်	păht-măh, tsěh
clarionet	ခွေ	hneh
flute	ပူလွေ	păh-lway
gong (big)	မောင်း	mowng:
guitar (a sort of)	မိကျောင်း	měe-jowng:
harmonicon	ပတ္တလား	păht-tăh-lāh:
harp [drums	မောင်း	tsowng:
set of graduated	ဝဏ်ပိုင်း	tsěe-win:
do. gongs	ကြေးဝဏ်ပိုင်း	kyay:-zěe-win:
trumpet	တံပိုး။ ညှင်း	tăh-bôh:, hnyin:
violin	တယော	tăh-yaw

Travelling. မီးသင်္ဘော။ လှေအားဖြင့်ခရီးသွားခြင်း။

(For Conversations, see p. 159.)

aback	နောက်သို့	nowk-thoh
abaft	ပဲ့ဆီမှာ	peh-zee-hmāh
alongside, to come	ဆိုက်သည်	sik-thěe
anchor	ကျောက်တူး	kyowk-soo:

English	Burmese.	Pronunciation.
anchor (to cast)	ကျောက်ဆူးချသည်	kyowk-soo: chăh-thěě
arrive (to)	ရောက်သည်	yowk-thěě
awning	နေပူကာရွက်	nay-boo-gāh-yööt
ballast	သင်္ဘောဝမ်းစား	thim:baw-woon:-zāh:
berth	အိပ်ရာ	ayk-yāh
bill	စားရင်း	tsăh:-yin:
boat	သင်္ဘော	thăhm-băhn
bow	ဦး	oo:
buoy	ဗော်ရာ	bāwyāh
cabin	အခန်း [ထိပ်ဆံကြိုး	ăh-hkăhn: [săhn-jôh:
cable	ကျောက်ဆူးကြိုး။	kyowk-soo:-jôh:,htayt-
captain	သင်္ဘောသူကြီး	thim:baw-thoo-jee:
cargo	ကုန်စလယ်	kohn-zăh-leh
carriage (vehicle)	ရထား	yăh-htāh:
change, to (train)	ပြောင်းသည်	pyowng:-thee
compass	အိမ်မျှောင်အိမ်	ayn-hmyowng-ayn
crew	သင်္ဘောသားများ	thimbaw-thāh:-myāh:
deck	ကုန်းပတ်	kôhn:-băht
depart, to	ထွက်သွားသည်	htwet-thwāh:-thěě
dock	သင်္ဘောကျင်း	thim:baw-jin:
embark, to	သင်္ဘောတက်သည်	thim:baw-tet-thěě
engineer	စက်ဆရာ	tset-săh-yāh
fathom	အလံ	ăh-lăhn
flag	အလံ	ăh-lăhn
forward	ဦးစွာ	oo:-hmāh
gangway	လှေကားပေါက်	hlay-gāh:-bowk
hand-lead	ရေစမ်းခဲ	yay-zăhn:-geh
harbour, port	သင်္ဘောဆိပ်	thim:baw-zayt
helm, rudder	တက်မ	tet-măh

English.	Burmese.	Pronunciation.
hold	သင်္ဘောဝမ်း	thimꞌbaw-woonꞌ
keel	ဇရာ	ay-yāh
label [bark]	လိပ်စာ	layk-tsāh
land, to (disem- landing-stage, pier	သင်္ဘောဆင်းသည်	thimꞌbaw-sinꞌ-thěě
load, to	တန်တား	tāh-dāhꞌ
— unload	တန်တင်သည်	wōōn-tin-thěě
lascar	ကုန်ချသည်	kōhn chāh-thěě
mast	ခလားထိ	hkāh-lāh-thee
oar	ရွက်တိုင်	yōōet-ting
paddle	ခတ်တက်	hkāht-tet
paddle, to	ထွေတ်တက်	hlāw-det
passenger	ထွေတ်သည်	hlāw-thěě
pilot	စီးပါသောသူ	tseeꞌ-pāh-thaw-thoo
proW	ခါထိန်	māhlayn
punt-pole	သင်္ဘောဦးချွန်း	thimꞌbaw-ooꞌ-joonꞌ
quay	တိုးဝါး	tōhꞌ-wāhꞌ
rope	ဆိတ်	sayt
rudder	ကြိုးကြိုး	kyōhꞌ-jeeꞌ
sail	တက်မ	tet-māh
sailing-ship	ရွက်	yōō-et
seaman, sailor	ရွက်တိုက်သင်္ဘော	yōōet-tik-thimꞌbaw
ship	သင်္ဘောသား	thimꞌbaw-thāhꞌ
start, to	သင်္ဘော	thimꞌbaw
steam-boat, -ship	ထွက်သည်	htwet-thěě
steersman	မီးသင်္ဘော	meeꞌ-thimꞌbaw
stern	တက်မတိုင်	tet-māh-ging
thwart	ပဲ့	peh
tiller	ကန့်	kāhn
	ထက်မကျင်	tet-māh-jin

Countries and Nations. ထိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးများ။

NOTE.—The Burmese have some few stereotyped names for people they have known long. For new ones the name or sound is caught and adapted. For country add ပြည် *pyèè*, and for people လူမျိုး *loo-myôh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Africa	ကပ္ပလိကျွန်း	<i>Kāhppāh lee-joon</i>
America	အမေရိက	<i>Ah-may-yěē-kāh</i>
Arracanese	ရခိုင်	<i>Yāh-hking</i>
Bengalee	ဘင်ဂါလီ	<i>Bin-gāh-lee</i>
Burman ¹	မြွေ or ဘမာ	<i>Myāhn-māh, or Bāh-</i>
China	ထရုင်ပြည်	<i>Tāh-yohk-pyěē [māh</i>
Chinese, the	ထရုင်လူမျိုး	<i>Tāh-yohk-loo-myôh</i>
English, the	အင်္ဂလိတ်လူမျိုး	<i>Ingāh-layk-loo-myôh</i>
Europe	ဥရောပ	<i>Ōō-yaw-pāh</i>
France	ဖရန်စစ်	<i>Hpāh-yāhn-zit</i>
Germany	ဇာမနီ	<i>Zāh-māh-nee</i>
Holland	ဟောလန်	<i>Haw-lāhn</i>
India	ဣန္ဒြိယ	<i>Aynděē-yāh</i>
Japan	ဇပန်	<i>Zāh-pāhn</i>
Jew	ယဟူဒီ	<i>Yāh-hoo-dee</i>
Malay	ပသျှူး	<i>Pāh-shoo</i>
Mussulman	ပသီ	<i>Pāh-thee</i>
Persian	ပါရသီ	<i>Pāh-yāh-thee</i>

¹ The word *Myāhn-māh* is seldom used though it is the classic name. The original tribe was *Mrāhn* or *Myāhn*, which was converted by the monks into the Pali form *Mrāhn-māh*, which by natural law became *Bāhmāh*. The Arracanese branch of the family retain the form *Mrāhn-māh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Portuguese	ဖရင်ဂျီ	Băh-yin-jee
Shan	ရှမ်း	Shăhn:
Siamese	ထိုင်းရား	Yôh:-dăh-yāh:
Talaing	တလိင်း။ မွန်	Tăh-ling:, Mōön

Legal Terms. တရားနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ။

accused, the	တရားခံ	tăh-yăh-hkăhn
acquittal	အပြစ်ထွက်ခြင်း။ ချမ်းသာပေးခြင်း	ăh-pyit-hlōōt-chin:, chăhn:-thah-pay:-jin:
action	တရားမှု	tăh-yăh:-hmōō
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zăh-hleh [johk
agreement, an	သဘောတူစာချုပ်	thăh baw-doo-tsăh-
answer	အဖြေ။ ထုပြောချက်	ăh-hpyay, htōō-jay-jet
appeal, to	အယူခံသည်	ăh-yoo hkăhn-thēē
arrest, to	ဖမ်းဆီးသည်	hpăhn:-zee:-thēē
attachment	ထိမ်းရှိုးရန် ထက် မှတ်စာ	thayn:-yohn:-yăhn- let-hmäht-tsăh
attest, to	သက်သေခံသည်	thet-thay hkăhn-thēē
authorize, to	အခွင့်ပေးသည်	ăh-hkwin pay:-thēē
award, to	စီရင်ဖြတ်သည်	tsee-yin-hpyăht-thēē
bail	အာမခံပေးခြင်း	ăhmăh-găhn pay:-jin:
bailiff	နာဗီ။ တိထဝ်	năhzee, bēelit
bond (for loan)	ငွေချေးစာချုပ်	gnway - chya:- tsăh -
case (suit)	အမှု	ăh-hmōō [jonk
charge, to	စွပ်စွဲသည်	tsōōt-tswēh-thēē
complainant, the	စွပ်စွဲသူ	tsōōt-tswēh-thoo
contract, deed	စာချုပ်	tsăh-johk
conviction, a	အပြစ်ပေးခြင်း	ăh-pyit pay:-jin:
costs	တရားစရိတ်	tăh-yăh:-zăh-yayt

English.	Burmese.	Pronunciation.
court (civil)	တရားမရုံး	tăh-yăh-măh-yohn:
court (criminal)	ရာဇဝတ်ရုံး	yăh-zăh-wōōt-yohn:
damages	ချောင့်ငွေ	yāw-gnway
decision (of case)	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
decree	ဒီကရီစီရင်ချက်	deegăhree-tsee-yin-jet
defend, to	ကွယ်ကာစေ၍ ရှောက်သည်	kweh-găh-tso wng - showk-théē
defendant (in a suit)	တရားခံ	tăh-yăh-hkăhn
deposition	အစစ်ခံချက်	ăh-tsit-hkăhn-jet
document	စာတန်း။ လိက္ခိတစာ	tsăh-dăhn:, layk-hkěē- tăh-zăh
evidence	သက်သေထွက်ချက်	thet-thay-htwet-chet
execute, to (a deed)	ထက်မှတ်တိုးသည်	let-hmăht-h ôh:-theē
— (a judgment)	ထိမ်းပိုင်ပေးသည်	thayn:-bing-pay:-théē
fee (of office)	ကွမ်းထိုး	koon:-bôh:
fine (penalty)	ချောင့်ဒါဏ်	yāw-dîhn
fraud	လိမ်လည်မှု	layn-léē-hmōō
grant	အပိုင်ပေးစာချုပ်	ăh-ping-bay:-tsăh-johk
guardian	ထိန်းသိမ်းသူ	htayn:-thayn:-thoo
heir	အမွေခံ	ah-mway-găhn
illegally	မတရားသဖြင့်	măh-tăh-yăh:-thăh-
information, to give	တိုင်ပြောသည်	ting-pyaw-theē [hpyin]
informer	တိုင်တန်းသောသူ	ting-dăhn:-thaw-t oo
inheritance	အမွေဥစ္စာ	ăh-mway-ohktsăh
interest	အတိုး	ăh-tôh:
inventory	ဥစ္စာပစ္စည်းစာရင်း	ohktsăh-pyitsee:-tsăh-
jail	ထောင်	htowng [yin:
judge, the [trict]	တရားသူကြီး	tăh-yăh:-thoo-jee:
jurisdiction (dis-	စီရင်စု	tsee-yin-zōō.

English.	Burmese.	Pronunciation
jurisdiction(power)	စီရင်ပိုင်သောအခွင့်	tsee-yin-bing- <i>thaw</i> ăh-hkwin
law-suit	တရားမှု	tăh:-yăh:-hmöô [thěe
non-suit, to	အယူမရှိဆိုသည်	ăh-yoo-măh-shěěsoh-
oath, to take an	ကျမ်းကိုင်သည်	kyăhn: king- <i>thěe</i>
pardon, to	ချမ်းသာပေးသည်	chăhn:-thăh pay:- <i>thěe</i>
penal, to be	ဒါဏ်ခံထိုက်သည်	dăhn-hkăhn-dik- <i>thěe</i>
perjury	မတုတ်မမှန်သက်သေ ခံခြင်း	măh-hohk-măh-hmăhn- thet-thay-hkăhn-
petitioner	ရှောက်သူ	showk-thoo [jin:
police-office	ပုလစ်ရုံး	pöôlit-yôhn:
— officer	ပုလစ်အမှုတမ်း	pöôlit-ăh-hmöô-dăhn:
— station	ဌာန	htăhnăh
proof, to give	သက်သေပြသည်	thet-thay-pyăh- <i>thěe</i>
prosecute, to	တရားပြုသည်	tăh-yăh:-pyöô- <i>thěe</i>
prosecutor, plain-	တရားလို	tăh-yăh-loh
punishment [tiff	အပြစ်ဒါဏ်	ăh-pyit-dăhn
robbery	လုယူမှု	löö-yoo-hmöô
seal, a	တံဆိပ်	tăh-zayt
sentence, a	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
sign, to	ထက်မှတ်ထိုးသည်	let-hmäht htôh:- <i>thěe</i>
— (by mark)	ကြက်ခြေထိုးသည်	kyet-chee htôh:- <i>thěe</i>
statement(written)	ရေးထားချက်	yay:-htăh:-jet
sue, to	တရားစွဲဆိုသည်	tăh-yăh:-tsweh-soh-
suit	အမှု	ăh-hmöô [thěe
summons(ofcourt)	သမ္မန်စာ	thămbăhn-zăh
testator	သေတန်းစာထားသူ	thay-dăhn:-zăh-htăh:-
theft	ခိုးမှု	hkôh:-hmöô [thoo
thief	သူခိုး	thăh-hkôh:-

English.	Burmese.	Pronunciation.
trial	စစ်ကြောခြင်း	tsit-kyaw-jin:
verdict	ဆုံးဖြတ်ချက်	sôhn:-hpyăht-chet
will	သေတန်းစာ	thay-dăhn:-zāh
witness	သက်သေ	thet-thay

Commercial Terms. ကုန်သွယ်ရာနှင့်စပ်ဆိုင်သောစကား။

account	ငွေစာရင်း	gnway-tsāh-yin:
—, money	ငွေ	gnway
—, to settle an	ဖြေဆပ်သည်	hpyay-săht-thěě
acknowledgment	ဝန်ခံချက်	wôön-hkăhn-jet
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zăh-hleh
arrears	ကျန်ငွေ	kyăhn-gnway
assets	ကြွေးဆပ်ရန်ဥစ္စာ	kyôôay:- săht- yăhn-
bank	တန်တိုက်	băhn-tik [ohktsāh
bankrupt, to be	ကြွေးမြီကိုဆပ်နိုင် သည်	kyôôay:- myee-goh măh-săht-hning-thěě
bearer	လက်ရှိသူ	let-shěě-thoo
bond, a	စာချုပ်	tsāh-johk
broker	ပွဲစား	pweh-zāh:
brokerage	ပွဲခ	pweh-găh
buyer	ဝယ်သူ	weh-thoo [zăh-leh
cargo	ဝန်စလယ်။ ကုန်စလယ်	wôön-zăh-leh, kohn-
charter a ship, to	သင်္ဘောစာချုပ်နှင့်ငှါး သည်	thim:baw tsāh-johk- hnjin-hgnāh:-thěě
company	ကုမ္ပဏီ။ ကုန်ဖက်ဂ	kôhmbăhnneě, kohn- bet-tsôô
confiscate, to	ယိမ်းယူသည်	thayn:-yoo-thěě
contract, a	ဂတိစာချုပ်	găhděe-zăh-johk
cost price	အသိုး	ăh-hpôh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
creditor	ကြေးရှင်	kyöōay:-shin
custom-house	အကောက်ထိုက်	ăh-kowk-tik
customs duties	အကောက်	ăh-kowk
damage	အကျိုးပျက်ခြင်း	ăh-kyôh:-pyet-chin:
debt	ကြေး။ မြီ	kyöōay:, myee
debtor	မြီဝား	myee-zāh:
deliver, to	အပ်ပေးသည်	ăht-pay:-thěě
exports	ထုတ်ကုန်	htoĥk-kôhn
firm, a	ကုန်ဖက်စု	kohn-bet-tsöō
imports [of	သွင်းကုန်	thwin:-goĥn
introduction, letter	အကျွမ်းမြဲပေးစာ	ăh - kyoon:-hpweĥ
market	ဈေး	zay: [pay:-zāh
market price	ဈေးနှုန်း	zay:-hnôhn:
partner	ဖက်စပ်သူ	hpet-tsăht-thoo
pay, to	ပေးဆပ်သည်	pay:-săht-thěě
price	အဘိုး	ăh-hpôh:
price-list	အဘိုးစာရင်း	ăh-hpôh:-tsāh-yin:
receipt	ငြေစာ	pyay-zāh
rent	ငှါးခ	hgnāh:-găh
retail, to	လက်ထိရောင်းသည်	let-lee-yowng:-thěě
salesman, seller	ရောင်းသူ	yowng:-thoo
unload, to	ဝန်ချသည်	wôōn-chăh-thěě
warehouse	ဂိုတောင်။ ကုန်လှောင်	goĥdowng, kohn-
weight	အချိန် [ထိုက်	ăh-chayn [hlowng-dik
wharf	ဆိတ်	sayt
wharfage	ဆိတ်ခ	sayt-hkāh [thěě
wholesale, to sell	ဇောက်ချရောင်းသည် or လက်ကားရောင်း သည်	hpowk-chăh-yowng:- let-kāh:yowng:-thěě

Correspondence. မှာစာမေတ္တာစာရေးသည်နှင့်ဆိုင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
address	မှာစာထိပ်	hmāh-zāh-layk
blotting-paper	မှင်နှိပ်စက္ကူ	hmin-hnayk-tsekkoo
date	နေ့စွဲ	nay-zweh
dead letter office	စာသေတိုက်	tsāh-thay-dik
envelope	စာအိတ်	tsāh-ayk
fasten, to	ခတ်သည်	hkāht-thée
immediate	အထွင်အမြန်	āh-lyin-āh-myāhn
ink	မှင်ရည်	hmin-yěe
inkstand	မှင်အိုး	hmin-ôh:
letter, note	မှာစာ။ မေတ္တာစာ	hmāh-zāh, myittāh-zāh
letter-box	ဒက်သစ်တာ	det-thittāh
note-paper	စာရေးစက္ကူ	tsāh-yay: tsekkoo
packet	အထုပ်	āh-htohk
pen	ကလောင်။ မှင်တံ	kāhlowng, hmin-dāhn
penknife	ထားကလေး	dāh:-gāhlay:
pencil	ပဲတံ	hkeh-dāhn
post-office	ဒက်ရုံး။ စာတိုက်	det-yôhn:, tsāh-dik
quire	အထွာ ၂၄ချပ်	āh-hlwāh hnāh-seh-lay:-
ream	အထွာ ၄၀၀	āh-hlwāhlay:-yāh [jāht
seal, a	တံဆိပ်	tāh-zayt
—, to	တံဆိပ်ခတ်သည်	tāh-zayt hkāht-thěe
sealing-wax	ချိတ်။ သင်္တောချိတ်	chayt, thimṣbaw-jayt
sheet	အထွာ	āh-hlwāh
signature	လက်မှတ်	let-hmāht
telegraph, to	ကြေးနန်းရိုက်သည်	kyay:-nāhn: yik-thěe
urgent	လျင်မြန်စွာ	lyin-myāhn-zōōāh
writing-materials	စာရေးရန်အရာ	tsāh-yay:-yāhn āh-yāh

Military Terms. ဝတ်မှုနှင့်ဆိုင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
accoutrements	ဝတ်တန်ဆာ	tsit-tăh-zāh
ammunition	ခဲယမ်း	hkeh-yăhn
anvil	ပေ	pay
arms	လက်နက်	let-net <i>or</i> len-net
arsenal	လက်နက်တိုက်	let-net-tik
artillery	အမြောက်စု	ăh-myowk-tsöô
attack, to	တိုက်သည်	tik-thée
battery (fort)	မြေကတုတ်	myay-găh-dohk
bayonet	သေနတ်စွပ်လွှဲ	thay-năht-tsöôt-hlăhn
bomb	ဗုံး	bôhn:
— shell	ဗုံးဆန်	bôhn:-zăhn
breach of gun	အမြောက်ရင်း	ăh-myowk-yin:
brigade	သူရဲတပ်စု	thoo-yeh-dăht-tsöô
bullet	ကျည်စွေ	kyée-zee
camp	စားခန်း	tsăh-hkahn:
cannon	အမြောက်	ăh-myowk
— ball	အမြောက်ဆန်	ăh-myowk-săhn
captain	တရာဇိတ်	tăh-yăh-boh
cartridge	ယမ်းတောင့်	yăhn:-downg
cavalry	မြင်းစီးတပ်	myin:-zee:-tăht
colonel	တထောင်ဗိုလ်	tăh-htowng-boh
division	သူရဲတပ်စုကြီး	thöô-yeh-dăht-tsöô-jee:
drum	စည်	tsee
drummer	စည်တီးသမား	tsee-tee:-thăhmăh:
fascines	ထင်းစည်း	htin:-zee:
fight, to	ဝတ်တိုက်သည်	tsit-tik-thée
fosse	ကျိုင်း	kyôhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
furlough (leave)	အခွင့်	ăh-hkwîŋ
general	ဗိုလ်ချုပ်	boh-johk
guard (house)	ကင်းထဲ	kin:-deh
guide	လမ်းပြ	lăhn:-byăh
haversack	ထွယ်အိတ်	lweh-ayk
hospital	လူနာရုံ	loo-năh-yohŋ
helmet	ခမောက်	hkăh-mowk
infantry	ခြေသည်	chyay-theh
lock of gun	သေနတ်မီးအိမ်	thay-năht mec:-ayn
magazine	ယမ်းတိုက်	yăhn:-dik
major	ငါးရာဗိုလ်	gnăh:-yăh-boh
mallet	လက်ရိုက်	let-yik
mine	မြေဘွင်း	myay-dwin:
mutiny	ပုန်ကန်ခြင်း	pohŋ-kăhn-jin:
officer	ဗိုလ်။ စစ်ဗိုလ်	boh, tsit-boh
outpost	ကင်းတပ်	kin:-dăht
picket (peg)	သစ်ချွန်။ စွဲ	thit-chöön, tsoh
platform	စင်	tsin
powder	ယမ်းတပ်	yăhn:
rammer	ထိုးတံ	htôh:-dăhn
regiment	တပ်	tăht
rifle, gun	ရိုက်ပတ်။ သေနတ်	yik-păht, thay-năht
— barrel	ရိုက်ပတ်ပြောင်း	yik-păht-pyowng:
— cock	မောင်း	mowng:
— stock	ရိုက်ပတ်အိမ်	yik-păht-ayn
sentry	အစောင့်	ăh-tsowng
soldiers	စစ်သည်။ ဘတ်သား	tsit-thee, tăht-thăh:
— (European)	ဂေါ်ရာ	găw-yăh
sword	ခားထွယ်	dăh-lweh

English.	Burmese.	Pronunciation.
shovel	တူးရှင်းပြား	too:-yōōin:-byāh:
stockade	သစ်တပ်	thit-tāht
town wall	မြို့ရိုး	myōh-yōh:
trigger	လက်ထွက်	let-hlohk
war	စစ်။ စစ်တိုက်ခြင်း	tsit, tsit-tik-chin:

Religion. အယူဘာသာ။

ascetic	မိုးသူတော်	hpōh:-thoo-dāw
begging-bowl	သပိတ်	thāhbayt
bell (large)	ခေါင်းလောင်း	hkowng:-lowng:
— (small)	ဆည်းလည်း	see:-lee:
books	စာအုပ်	tsāh-ohk
— sacred (Bible)	ကျမ်း။ ဝိနုကတ်	kyāhn:, pēēdāhkāht
Buddha	ဘုရားသွင်။ ဗုဒ္ဓ	hpāh-yāh: thāh-hken, bohk-dāh
Buddhist religion	ဗုဒ္ဓဘာသာ	bohkdāh-bāhtthāh
cemetery	သင်းချိုင့်	thin:-jin
Christian	ခရစ်ယာန်	hkāh-yit-yāhn
Christianity	ခရစ်ဘာသာ	hkāh-yit-bāhtthāh
church (Buddhist)	သင်္ဃာ	thinghāh
— (other bodies)	အသင်းတော်	āh-thin:-dāw [yāht
— (building)	သုဓမ္မာဇာရ်	thōōdāh m m ā h - z ā h
clergyman	ဆရာ။ ဓမ္မာဆရာ	sāh-yāh, dāh m m ā h -
coffin	တလှာ	tāh-lāh [sāh-yāh
congregation	ပရိသကံ	pāh-yayk-thāht
convent (for nuns)	မယ်သူတော်ကျေဝင်း	meh-thoo-dāw-jowng:
corpse	အလောင်း	āh-lowng:
Creator, the	ဖန်ဆင်းတော်မူသော ဘုရားသွင်	hpāhn-zin:-dāw-moo- thaw-hpāh-yāh:-thāh- hken

English.	Burmese.	Pronunciation.
cross	ထက်ဝါးကပ်တိုင်	let-wāh:-găht-ting
fast, to	အစာရှောင်သည်	ăh-tsāh showng-thěě
fast-day	ဥပုတ်နေ့	ôôbohk-nay
festival	ပွဲနေ့	pweh-nay
funeral	မဿ	măh-thāh
— of monk	ဆုံးကြီးပြီ	hpôhn:-jee:-byăhn
funeral rite, to per-	သင်္ဂြိုဟ်သည်	thin-jôh-thěě
ghosts [form	တစ္ဆေ	tăh-say
God	ဘုရားသွင်	hpăh-yāh:-thăh-hken
heaven	မိလိဒ်။ ကောင်းကင်	môh:, kowng:-gin
hell	ငရဲ	gnăh-yeh
hermit	ရသေ့	yăh-thay
image	ရုပ်တု	yoăk-tôô
monastery	ကျောင်း	kyowng:
— precincts	ကျောင်းတိုက်	kyowng:-dik
monk	ရဟန်း။ ဘုန်းကြီး	yăh-hăhn:, hpôhn:-jee:
monk's dress	သင်္ကန်း	thingăhn:
nun	မယ်သူတော်	meh-thoo-dāw
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zay-dee, hpăh-yāh:
pray	ဆုထောင်းသည်	sôô-downg:-thěě
probationer	မောင်ရှင်။ သာမဏေ	mowng-yin, thăhmăh-
preach, to	ထရားဟောည်	tăh-yāh: haw-thěě [nay
religion	သာသနာတော်	thāh-thăh-nāh-dāw
rest-house	အရပ်	zăh-yăht
scholar [ings	တပည့်	tăh-beh
supernatural ¹ be-	နတ်။ ဒေဝ	năht, daywăh

¹ The 'năht' is a supernatural being answering to the fairy or kelpie. *Dewăh* is the Pali name connected with Lat. *deus*. They are supposed to be everywhere and have to be appeased by small sacrifices. The *năgāh:* lives in the water and underground and corresponds to the *drak* or dragon.

English.	Burmese.	Pronunciation.
supernatural ser-	နဂါး	năh-gāh:
umbrella [pents	ထီး	htee:
water-tank	ရေကန်	yay-găhn
weathercock	ငှက်မနား	hgnet-măh-nāh:

Society and Government. အစိုးရမင်းနှင့်အရာရှိတို့

circle (division of a district)	တိုက်	tik
—, head man of citizen	တိုက်သူကြီး မြို့သား	tik thăh-jee: myoh-thāh: [jee:
commissioner	ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး	wōön-shin-dāw min:-
assistant do.	ဝန်ထောက်တော်မင်း	wōön-dowk-dāw-min:
deputy do.	အရေးပိုင်မင်း	ăh-yay:-bing-min:
forest officer	သစ်တောဝန်ထောက်	thit-taw wōön-dowk
judge	တရားမသူကြီး	tăh-yăh-măh thăh-jee:
king	ရှင်ဘုရင်	shin-băh-yin
kingdom	နိုင်ငံ	ning-gnăhn
landowner	မြေရှင်	myay-shin
lessee of fishery	အင်းသူကြီး	in: thăh-jee:
magistrate	ရာဇဝတ်မင်း	yăhzăhwōöt-min:
— (of town)	မြို့ဝန်	myoh wōön
minister of state	အတွင်းဝန်	ăh-twin: wōön
peasant	ကျေးတောသား	kyay:-daw-thāh:
people	ပြည်သူပြည်သား	pyee-thoo pyee-thāh:
prince, princess	မင်းသား။ မင်းသမီး	min:-thāh:, min:-thăh-
province, division	နယ်။ ခရိုင်	neh, hkăh-ying [mee:
queen (own right)	ဘုရင်မ	băh-yin-inăh
— (of king)	မိဖုရား	mée-băh-yāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
revenue	အခွန်	ăh-hkōōn [jee:
secretary	စာရေး။ စာရေးကြီး	tsăh-yay:, tsăh-yay:.
secretary (chief)	အတွင်းဝန်ထောက်	ăh-twin: wōōn-dowk
timber-forest-con- tractor [trate	သစ်ခေါင်း	thit-gowng:
township inagis-	မြို့အုပ်	myōh-ohk
village constable	ရွာခေါင်း	yōōăh-gowng:
— elder	ရွာထူကြီး	yōōăh-loo-jee:
villager	ရွာသား။ (f.) ရွာထူ	yōōăh-thăh:, (f.) yōōăh- thoo

Government Departments. အစိုးရရေးဌာန။

Accounts	ငွေထိုက်ရေးဌာန	Gnway-dik-yay: htăh-năh
Cadastral Survey	လယ်ရာရေးဌာန	Leh-yăh yay: htăhnăh
Civil	တရားမရေးဌာန	Tăhyăh - măh yay: htăhnăh
Customs	အကောက်ရေးဌာန	Ăh-kowk yay: htăhnăh
Education	ပညာရေးဌာန	Peenyăh yay: htăhnăh:
Foreign	နိုင်ငံခြားရေးဌာန	Ning- gnăhn - chăh: yay: htăhnăh
Forest	သစ်ထောရေးဌာန	Thit-taw yay: htăhnăh
General	အရပ်ရပ်ရေးဌာန	Ăh-yăht-yăht yay: htăhnăh [năh
Home	နိုင်ငံရေးဌာန	Ning-gnăhn yay: htăh-
Jail	အကျဉ်းရေးဌာန	Ăh-kyin: yay: htăhnăh
Judicial	တရားရာဇဝတ်ရေးဌာန	Tăhyăh: yăhzăh-wōōt yay: htăhnăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Legislative	ဥပဒေပြုဌာန	Ööpăhday-pyöō htāh-
Military	စစ်ရေးဌာန	Tsit yay: htāhnăh [năh
Police	ရာဇဝတ်ရေးဌာန	Yăhzăh-wöōt yay: htāhnăh
Postal	စာတိုက်ရေးဌာန	Tsāh-dik yay: htāhnăh
Public-Works	နိုင်ငံတွက်လုပ်ဆောင် ရေးဌာန	Ning-gnăhn-dwet-lohk- sowng yay: htāhnăh
Revenue	အခွန်ထောင် ရေးဌာန	Āh-hkōōn-dāw yay: htāhnăh
[ment Revenue Settle-	ကြေးထိုင်ဌာန	Kyay:-dīng htāhnăh
Telegraph	ကြေးနန်းရေးဌာန	Kyay:-năhn: yay:- htāh-năh

Govt. Prosecutor	အစိုးရအမှုထောက်ရှေ့ နေ	Āh-tsôh:-yăh āh-hmōō- lik shay-nay [byăhn
do. Translator	အစိုးရစာထောင်ပြန်	Āh-tsôh:-yăh tsāh-dāw-
Supt. of Govern- ment Printing	အစိုးရပုံနှိပ်တိုက် အုပ်	Āh-tsôh:-yăh pohn- hnayk-tik-ohk

ORIENTAL LANGUAGES.

The attention of the student is drawn to the fact that MARLBOROUGH'S very popular SELF-TAUGHT SERIES now includes the following manuals of the languages of the East, viz.—

HINDUSTANI HINDUSTANI GRAMMAR TAMIL TAMIL GRAMMAR JAPANESE JAPANESE GRAMMAR	} SELF-TAUGHT.	BURMESE PERSIAN ARABIC (SYRIAN) EGYPTIAN (ARABIC) TURKISH	} SELF-TAUGHT.

Others are in preparation.

(The two books of each of the above languages are also bound in one volume.)

The Series also includes RUSSIAN and most other European languages.

Catalogue free from—

E. MARLBOROUGH & CO., 51, OLD BAILEY, LONDON, E.C.

The Cardinal Numbers. ဂဏန်းများနှင့်အမည်။

(For Grammatical Notes, see p. 114.)

	Burmese character.	Burmese words.	Pronunciation.
1	၁	တစ်	tit (<i>or</i> tāk in composition)
2	၂	နှစ်	hnit (<i>or</i> hnāh in composi-
3	၃	သုံး	thôhn: [tion)
4	၄	လေး	lay:
5	၅	ငါး	gnāh:
6	၆	ခြောက်	chowk
7	၇	ခုနှစ်	hkōō-hnit
8	၈	ရှစ်	shit
9	၉	ကိုး	kôh:
10	၁၀	တဆယ်	tāk seh
11	၁၁	တဆယ်နှင့်တစ်	tāk seh hniñ ¹ tit <i>or</i> seh-tit
12	၁၂	တဆယ်နှင့်နှစ်	tāk seh hniñ hnit
13	၁၃	တဆယ်နှင့်သုံး	tāk seh hniñ thôhn:
14	၁၄	တဆယ်နှင့်လေး	tāk seh hniñ lay:
15	၁၅	တဆယ်နှင့်ငါး	tāk seh hniñ gnāh:
16	၁၆	တဆယ်နှင့်ခြောက်	tāk seh hniñ chowk
17	၁၇	တဆယ်နှင့်ခုနှစ်	tāk seh hniñ khōō-hnit
18	၁၈	တဆယ်နှင့်ရှစ်	tāk seh hniñ shit
19	၁၉	တဆယ်နှင့်ကိုး	tāk seh hniñ kôh:
20	၂၀	နှစ်ဆယ်	hnit seh <i>or</i> hnāh seh
21	၂၁	နှစ်ဆယ်နှင့်တစ်	hnit seh hniñ tit <i>or</i> hnāh
30	၃၀	သုံးဆယ်	thôhn: zeh [seh tit
40	၄၀	လေးဆယ်	lay: zeh
50	၅၀	ငါးဆယ်	gnāh: zeh

¹ The နှင့် hniñ, *and*, may always be left out.

	Burmese character.	Burmese words.	Pronunciation.
60	၆၀	ချောက်ဆယ်	chowk seh
70	၇၀	ခုနစ်ဆယ်	hköō-hnit seh
80	၈၀	ရှစ်ဆယ်	shit seh
90	၉၀	ကိုးဆယ်	kôh: zeh
100	၁၀၀	တရာ	tăh yāh
101	၁၀၁	တရာနှင့်တစ်	tăh yāh hniṅ tit
110	၁၁၀	တရာတဆယ်	tăh yāh tăh seh
200	၂၀၀	နှစ်ရာ	hnăh yāh
1,000	၁၀၀၀	တထောင်	tăh htowng:
10,000	၁၀၀၀၀	တထောင်	tăh thowng:
1,000,000	၁၀၀၀၀၀၀	တသန်း	tăh thăhn

A. D. 1910, ၁၉၁၀, tăh htowng: koh: yāh tah seh.

Numeral Auxiliaries.¹

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အဦး	ăh-oo:	That which is first or chief	For rational beings
အကောင်	ăh-kowng	An animal	For brute beasts
အကြောင်း	ăh-kyowng:	An extended line	For extended things, like roads
အကွင်း	ăh-kwin:	A ring, circle	For rings, nooses, &c.
အခု	ăh-hköō	(Uncertain)	For things which cannot be described
အချပ်	ăh-chăht	A flat thing	For flat and thin things, like mats

¹ See p. 114.

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အချောင်း	ăh-chowng:	A bar	For things long and straight, as needles
အခွန်း	ăh-hkōōn:	(Uncertain)	For words
အဝင်း	ăh-tsin:	From ဝင်း tsin:, to extend in a line	Things long and straight, as spears and boats
အစီး	ăh-tsee:	What is ridden on	As horses and carts
အစောင်	ăh-tsowng	(Uncertain)	Writings, books
အဆူ	ăh-soo	(Uncertain)	For pagodas
အဆောင်	ăh-sowng	A building	For houses, roofs
အတန်	ăh-tăhn	An interval	Things occurring at intervals of space or time
အထည်	ăh-hteh	A piece of cloth	For clothing
အပင်	ăh-pin	A plant	For plants
အပါး	ăh-pāh:	Meaning is uncertain, but probably from ပါး pāh:, <i>to be separate</i>	For deities, ecclesiastics, and persons in power
အပြား	ăh-pyāh:	Flat things	As boards
အဖက်	ăh-hpet	A side	For things usually in pairs, as hands
အလက်	ăh-let	A hand	Weapons, tools, or what is used in the hand
အလုံး	ăh-lôhn:	What is round	Things round or
အသွယ်	ăh-thweh	What is slender	As rivers [cubical
ယောက်	yowk	An old root, meaning uncertain, but used in connection with men.	For ordinary men and women

Examples.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Three men	လူသုံးယောက်	Loo thôhn: yowk
Five trees	သစ်ပင်ငါးပင်	Thit-pin gnāh: bin
Six dogs	ခွေးခြောက်ကောင်	H k w a y : c h o w k kowng
Four rupees	ဒင်္ဂါလေးပြား	Dingāh lay: byāh.
Two objects of worship	တရားနှစ်ခု	Hpāhyāh: hnit soo
One cart	လှည်းတစ်စီး	Hleh: tāh zee:
Four canoes	လှေလေးစင်း	Hlay lay: zin:
A table	စားပွဲတစ်ခု	Tsāh-bweh tāh hkōō
Three monks	ရဟန်းသုံးပါး	Yāhāhn: thôhn: bāh:
Two fingers	လက် ချောင်း နှစ် ချောင်း	Let-chowng: hnāh chowng:
A word	စကားတစ်ခွန်း	Tsahgāh: tāh hkōōn:

Ordinal Numerals. အစီအစဉ်ကိုပြသောသင်္ချာဂဏန်း

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

first	ပဌမ	pāh-hṭāh-māh
second	ဒုတိယ	dōō-tēē-yāh
third	တတိယ	tāh-tēē-yāh
fourth	စတုတ္ထ	tsāh-dohk-htāh
fifth	ပဉ္စမ	pyin-tsāh-māh
sixth	ဆဌမ	sāh-hṭāh-māh
seventh	သတ္တမ	thāht-tāh-māh
eighth	အဋ္ဌမ	āh-hṭāh-māh
ninth	နဝမ	nāh-wāh-māh
tenth	ဒဿမ	dāh-thāh-māh

English.	Burmese.	Pronunciation.
eleventh	၆ကဒထဝ	ay-kāh-dāh-thāh-māh
twelfth	၇ါဒထဝ	dwāh-dāh-thāh-māh

The above are all Pali words, and are not used beyond twelve. Being polysyllables they ought not to be divided, but the hyphen is used to assist pronunciation.

Collective and Fractional Numbers.

အရေအတွက်တွင်ပိုင်းချားစုပုံသောစကားမျှား

all	အားထုံး။ ခပ်သိမ်း	āh:-lōhn:, hkāht-thayn:
couple, a	နှစ်ခု။ တရံ။ တစုံ	hnāh-hkōō, tāh-yāhn,
double	နှစ်ဆ	hnāh-sāh [tāh-zōhn
dozen, a	ဆယ်နှစ်ခု	seh-hnāh-hkōō
fifth, a	ငါးပိုင်းတပိုင်း	gnāh:-bing: tāh-bing:
firstly	အပြီးဆုံး	āh-oo:-zōhn:
once	တခါ။ တချိန်။ တဖန်။ တထိ	tāh-hkāh, tāh-jayn, tāh- hpāhn, tāh-lee
one-half	တဝက်	tāh-wet
exactly half	တက်ဝက်	htet-wet
pair, a	အစုံ။ အရံ	āh-tsohn, āh-yāhn
part, portion	အပိုင်း	āh-ping:
quarter, fourth	တစိတ်	tāh-zayt
single [part	တခုတည်း	tāh-gōō-dee: ¹
third, a	သုံးပိုင်းတပိုင်း	thōhn: bing:tāh-bing:
threefold	သုံးဆ	thōhn:-zāh

¹ Where ခု is not used above as the numerical affix, it will be necessary to use the proper affix given at pp. 79-81 instead

Also instead of ပိုင်း ping a portion, one may use ပုံ pōhn, heap, or စု tsōb, collection.

English.	Burmese.	Pronunciation.
three-quarters	သုံးပိတ်	thôhn:-zayt
three-sevenths	ခုနှစ်ပုံသုံးပုံ	hkôö - hnăh - boh-n- thôhn:-boh-n
twice	နှစ်ခါ	hnăh-hkâh [hnăh-zôö
two-sixths	ခြောက်စုမှာနှစ်စု	chowk - tsôö - hmăh
whole, the	အတိုင်း။ အလုံး	ăh-kôhn, ăh-lôhn:

Adjectives (*Intransitive Verb Roots*).¹ ဝိသေသနာ။

သော *thaw* must be added to each if used in front of a noun.

(For Grammatical Notes, see p. 113.)

able (capable)	တတ်။ တတ်နိုင်။ တတ်စွမ်း	tăht, tăht-hning, tăht- tsoon:
awake	နိုးနေ။ နိုး	nôh:-nay, nôh:
bad (wicked)	ဆိုး	soh:
— (unsound)	မကောင်း	măh kowng:
base	ယုတ်	yohk
beautiful, hand-	လှ	hlăh
beloved [some	ချစ်	chit
big	ကြီး	kyee:
bitter	ခါး	hkâh:
blind	တန်း	kăhn:

¹ Adjectives are often used in pairs to prevent mistake. Thus,—
နက် net means *deep*, not *shallow*; it also means *to be dark*.

နက်နဲ net-neh means *intellectually deep, profound*.

လှ hlăh, *handsome* and also *very*. So to prevent mistake we may say
လှလှ hlăhbăh, *handsome*. ဝ ပăh by itself means *shiny*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
blunt	တုံး	tôhn:
bold, brave	ရဲ။ ရဲရင့်	yeh, yeh-yin
bright	ပြောင်	pyowng
broad, wide	ကျယ်	kyeh
careful	သတိပြုတတ်	thăhděe pyôô-dăht
careless	သတိလပ်	thăhděe lit
cheap	အသိုးချို	ăh-hpôh: cho
clean	စင်။ စင်ကြယ်။ သန့်	tsin, tsin-kyeh, thăhng-
clear	ကြည်လင် [ရှင်း	kyee-lin [shin:
clever	လိမ္မာ	laymmăh
cold	ချမ်း	chăhn:
comfortable	သက်သာ	thet-thăh
cool	င။ အေး	ay:
corpulent	ဝ။ ဖျိုး	wăh, hpyôh:
costly	အသိုးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
crazy	ရူး။ သွတ်။ မိတ်ရူး	yoo:, thôôt, tsayt-yoo:
cruel	ရက်စက် [ပေါက်	yet-tset [powk
damp	ထိုင်း	hting:
dark	မှောင်။ မိုက်။ ညို	hmowng, mik, nyoh
deaf	နားပင်း။ နားလေး	năh: pin:, năh: lay:
dear (in price)	အသိုးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
deep (not shallow)	နက်	net
— (of purpose)	နက်နဲ	net-neh
different	ခြားနား။ ထွဲပြား။ ထူး	chăh:-năh:, kweh-
dim	မှန်	hmôhn [byăh:, htoo:
dirty	ညစ်	nyit
dry	သွေ။ ခြောက်	thway, chowk
dull (of weather)	အုံ့	ohng
dumb	အ	ăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
dusty	ပိုထူ ။ ပိုထူ	hpohñ-htăh, hpohñ-
early	စော	tsaw [htoo
easy (to do)	လွယ်	lweh
empty	ထွတ်လပ်	lōōt-lăht
even	ညီညာ	nyee-nyāh
false	မတုတ် ။ မမှန်	măh-hohk, măh-hmăhñ
far	ဝေး	way:
few	နည်း ။ ရှား	neh:, shāh:
fine (excellent)	ကောင်းမြတ် ။ မြတ်	kowng:-myăht, myăht
— (in quality)	ချော ။ ညက်	chaw, nyet
fit (for)	ထော်လျော်	tāw-lyāw
flat	ပြား ။ ပြန့်	pyāh:, pyăhñ
foolish	မိုက် ။ နှမ်း	mik, hnăhñ:
fortunate	ကံကောင်း	kăhñ-gowng:
free	ကင်းထွတ်	kin:-lōōt
fresh	လန်း ။ သစ်	lăhñ:, thit
full	ပြည့်စုံ	pyēē-zohñ
gay	ရွှင်လန်း ။ ဝမ်းမြောက်	shwin-lăhñ:, woon:
general, usual	ဖြစ်လေ့	hpyit-lay [myowk
gentle	နူးညံ့	noo:-nyăhñ
glad	ရွှင်လန်း	shwin-lăhñ:
good	ကောင်း	kowng:
grand	မြင့်မြတ်	myiñ-myăht
great	ကြီး ။ (P.) မဟာ	kyee:, (P.) măh hāh
happy	ချမ်းသာ	chăhñ:-thăh
hard	မာ	māh
— (difficult)	ခက်ခဲ	hket-hkeh
— (disposition)	ကြမ်းထမ်း	kyăhñ:-dăhñ:
heavy	လေး	lay:

English.	Burmese.	Pronunciation.
high	မြင့်	myin
honest	ဖြောင့်မတ်။ ရှိသော	hpyowng-măht, yôh:-
hot	ပူ	poo [thăh
hungry	မွတ်သိတ်	mōōt-thayt
ill (unwell)	နာ။ ခဏ	nāh, mǎh-māh
important	ဂရုပြုဖွယ်	gǎh/yōō pyōō-bweh
just	ဖြောင့်မတ်	hpyowng-măht
lame	ခြေမစွမ်း	chyay mǎh tsoon:
large, vast	ကြီးကျယ်	kyee:-kyeh
last	နောက်ဆုံး	nowk-sôhn:
late	နောက်ကျ	nowk-kyāh
lazy	ပျင်း။ ပျင်းရိ	pyin:, pyin:-yěē
lean	ဝိန်း။ ကြုံ	payn, kyoh/n
light (not heavy)	ပေါ့	paw
light (not dark)	လင်း	lin:
like	တူ	too
little (small)	ငယ်။ ကလေး	gneh:, kǎhlay:
long	ရှည်	shay
— (of time)	ကြာ	kyāh
loose	မကျပ်။ ချောင်	mǎh kyăht, chowng
low (in place)	နိမ့်	nayn
— (in spirits)	ညှိုးငယ်	hnyoh:-gneh
many	များ	myāh:
mild	နူးညံ့။ သိမ်မွေ့	nōō - nyǎhn, thayn-
muddy	နောက်	nowk [mway
natural	သဘာဝ။ နဂိုရ်	thăh/bāhwăh, năhgo/h
near	နီး။ နား	nee:, nāh:
new	သစ်	thit
nice, tasty	ဆီဝံ့။ အရသာရှိ	sayn, āh-yāh-thăh shěē

English.	Burmese.	Pronunciation.
old ¹ (not new)	ဟောင်း	howng:
open	ပွင့်	pwin
— (gaping)	ဟ	hăh
patient	သည်းခံ	thee:-hkañn
pleasant	သာ။ သာယာ	thāh, thāh-yāh
poor (not rich)	ဆင်းရဲ	sin:-yeh
poor (in quality)	ညံ့	nyăhn
poor (to be pitied)	သနားတွယ်	thăhnāh:-bweh
possible	ဖြစ်နိုင်	hpyit-nīng
pretty	လှ။ ထင်ထယ်	hlăh, tin-deh
private (secluded)	ဆိတ်ကွယ်	sayt-kweh
— (personal)	ကိုယ်နှင့်သာဆိုင်	koh-hnin thāh sing
probable	ဖြစ်လဒ်။ ဖြစ် [ကောင်း	hpyit-lăhttăhn, hpyit- kowng:
proud	မိတ်မြင့်။ ထောင်မော်	tsayt-myin, htāw-māw
pure, clean	စင်ကြယ်။ သန့်ရှင်း	tsin-kyeh, thăhn-shin:
quick, swift	လျင်။ မြန်	lyin, myăhn
quiet	ငြိမ်သက်	gnyayn-thet
— (scarce)	ရှားပါး	shāh:-bāh:
raw	မိမ်း	tsayn:
rich	ကြွယ်ဝ	kyöŏ-eh-wăh
right, true	မှန်။ ယုတ်	hmăhn, hohk
ripe	မှည့်	hmeŋ
rough	ကြမ်း	kyăhn:
round	ထုံး	lôhn:
rude	ရိုင်း။ ရိုင်းပြ	yīng, yīng:-byăh
sad	မိတ်ပူ။ ဝမ်းနည်း	tsayt-poo, wöŏn: neh:

¹ Old (in age) အို။ အသက်ကြီး. ဟောင်း is used only for inanimate things, except in the sense of *former*, like French *ancien*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
safe, secure	ထုံချို	lohñ-chohñ
sharp	ထက်	htet
— (of sound)	ရှူး	tsoo:
short	ထို	toh
— (of time)	မကြာ	măh kyāh
short (in stature)	ပု	pöö
silent	တိတ်ဆိတ်	tayt-sayt
slow	နှေး။ ဖြည်းညှင်း	hnay:, hpyay:-hnyin:
small	ငယ်။ သေး	gneh, thay:
smooth	ချော။ ပြေပြစ်	chaw, pyay-byit
soft	ပျော့။ နူးညံ့	pyaw, noo:-nyăhñ
sour	ချဉ်	chin
square	ဝတုရန်းဖြစ်	tsăhdööyăhñ: hpyit
straight	ဖြောင့်	hpyowng
strange (curious)	ထူးဆန်း	htoo:-zăhñ:
strong	စွမ်းမာ။ အားကြီး	tsöön:-măh, āh:-kyee:
stupid, dull	ညာဏ်ထုံ။ ထိုင်းမှိုင်း	nyăhñ - htôhñ, htینگ:-
sufficient	လောက်	lowk [hmینگ:
sweet	ချို	choh
— smelling	မွှေး	hmway:
tall	အရပ် မြင့်	ăh-yăht-myiñ
thick (stout)	ထုတ်	tohk
—, dense	ပျစ်	pyit
thin	ပါး။ မပျစ်	pāh:, măh pyit
thirsty	ရေငတ်	yay-gñăht
tough	ပျဉ်း။ ခိုင်ခံ့	pyin:, hking-găhñ
ugly	အချပ်ဆိုး။ မလှ	ăh-yohk sôh:, măh hlăh
useful	အသုံးဝင်။ အကျိုးရှိ	ăh-thôhñ: win, āh-kyôh:
usual	ဖြစ်လေ့ရှိ	hpyit-lay shée [shée

English.	Burmese.	Pronunciation.
valuable	အတိုးထိုက်။ အတိုး ထန်	ăh-hpôh: htik, ăh- hpôh: tăhn
various	ထူးခြား။ အထူးထူး	htoo: -jăh:, ăh-htoo: doo:
warm	နွေး။ အိုက်	nway:, ik
weak	အားနည်း။ ချွဲနဲ့။ ပေါ့	ăh: neh:, cheh-neh, paw
wet	စို။ စိုစွတ်	tsoh, tsoh-zôot
willing	စိတ်ပါ	tsayt-păh
wise	ပညာရှိ	pyinyăh shěě
wrong	မှန်	măh hmăhn
— (erroneous)	မှားထွဲ	hmăh: -lweh
young	အသက်ငယ်	ăh-thet gneh

Verbs. ကရိယာ။

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

[Most of the Intransitive Verbs will be found with the adjectives. ထည့် *thěě* to be added to each.]

To accept (agree)	ဝန်ခံ	wôön-hkăhn
„ — (receive)	ခံယူ	hkăhn-yoo
„ ache	ကိုက်	kik
„ acquire	ရ။ ရမိ	yăh, yăh-měě
„ add	ပေါင်း	powng:
„ admire	နှစ်သက်	hnit-thet
„ admonish	ဆုခွ	sôhmmăh
„ adore (trust in)	ကိုးကွယ်	kôh: -gweh
„ advance	တိုးတက်	tôh: -tet
„ aid	ကူညီ	koo-nyee
„ answer, reply	ထုချေ။ ပြန်ပြော	htôö-jyay, pyăhn-pyaw
„ applaud	ချီးမွမ်း	chee: -moon:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To appoint	ခန့်ထား	hkăhŋ-htāh:
„ approve	မိတ်တူ	tsayt-too
„ arise	ထ။ <i>intr.</i> ထဝေ။ <i>tr.</i>	htāh, htāh-zay
„ arrange	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ arrive	ရောက်။ ဆိုက်	yowk, sik
„ ascend	တက်	tet
„ ask	မေး	may:
„ — (demand)	ထောင်း	towng:
„ assemble	စုဝေး။ <i>tr.</i> or <i>intr.</i>	tsöŋ-way:
„ avoid	ရှောင်	showng
„ awaken	နှိုး။ နှိုးဆော်	hnôh:, hnôh:-zāw
„ bathe	ချေ့ချိုး။ <i>intr.</i>	yay chôh:
„ be	ဖြစ်။ ရှိ	hpyit, shee
„ beat	ပိုက်။ ပုတ်။ နှက်	yik, pohk, hnet
„ begin	အစပြု	ăh-tsah pyöŋ
„ believe	ယုံ [တွေ့။ <i>intr.</i>	yohn
„ bend	ညွတ်။ <i>tr.</i> ညွတ်။	hnyööt, nyööt, kway
„ bind	ချည်။ ချည်နှောင်	chêĕ, chêĕ-hnowng
„ bite	ကိုက်	kik
„ blame	အပြစ်တင်	ăh-pyit tin
„ blow	မှုတ်	hmohk
„ — (as wind)	ထိုက်	tik
„ boast	ဝါကြွား	wāh-kyöŋăh:
„ boil	ပြုတ်။ ချက်	pyöhk, chet
„ borrow	ချေးငှါး [ပဲ။ <i>tr.</i>	cheeĕ-hgnāh: [hpeh
„ break	ထိုး။ <i>intr.</i> ခွဲ။ ဖြို။	kyôh:, hkweh, hpyoh,
„ bring	ယူထား။ ယူခဲ့။ ဆောင်	yoo-lāh, yoo-geh,
„ build	ဆောက် [ယူ။ <i>tr.</i>	sowk [sowng-yoo
„ burn	မီးထောင်။ <i>intr.</i>	mee: lowng

English.	Burmese.	Pronunciation.
To burn (set fire to)	မီးရှို့	mee: sho ^h
„ bury	မြေမြှုပ်	myay-hmyo ^h hk
„ button	အင်္ကျီသီးထပ်	in:jee-thee: täht
„ buy	ဝယ်	weh
„ call	ခေါ်	hkāw
„ carry	ဆောင်။ ထမ်း	sowng, htā ^h n:
„ — (on head)	ရှက်	yööt [mee
„ catch	ဖမ်းဆီး။ ဖမ်းမိ	hpā ^h n:-zee:, hpā ^h n:-
„ change	ပြောင်း။ <i>intr.</i> ထဲ။	pyowng:, leh, leh-hleh
„ climb	တက် [ထဲတွယ်။ <i>tr.</i>	tet
„ consent	သဘောတူ	thā ^h baw too
„ cook	ချက်	chet
„ cough	ခြောင်းဆိုး	chowng: sô ^h :
„ cover	အုပ်။ ဖုံး	ohk, hpô ^h n:
„ dance	က	kā ^h
„ decide	ဆုံးဖြတ်	sô ^h n:-hpyā ^h t
„ deny	ငြင်းပယ်	gnyin:-peh
„ depart, go away	ထွက်သွား	htwet-thwā ^h :
„ descend	ဆင်း။ သက်	sin:, thet
„ desire, wish for	လို။ လိုချင်	loh, loh-jin
„ do, make	ပြု။ လုပ်	pyö, lohk
„ draw, pull	ဆွဲငင်	sweh-gnin
„ dream	အိပ်မက်	ayn-met
„ drink	သောက်	thowk
„ dress	အဝတ်ဝတ်	ā ^h -wööt wööt
„ dwell, live	နေ	nay
„ eat	စား	tsā ^h :
„ endeavour	ကြိုးစား	kyô ^h :-zā ^h :
„ escape	ထွက်	lööt

English	Burmese.	Pronunciation.
To expel	နှင်ထုတ်	hnin-htohk
„ extract	နှုတ်	hnohk
„ fall	ကျ။ လဲ	kyăh, leh
„ feel (by touch)	စမ်း	tsăhn:
„ find, feel	တွေ့	tway
„ finish	အစသတ်။ ပြီးစေ	ăh-tsăh thăht, pyee:-
„ follow	လိုက်	lik [zay
„ forbid	မြစ်ထား	myit-tāh:
„ forget	မေ့လျော့	may-lyaw
„ frighten	မြောက်သွန်	chowk-hlăhn
„ get	ရ။ ရမိ	yăh, yăh-měö
„ give	ပေး။ အပ်	pay:, äht
„ go	သွား	thwāh:
„ go in	ဝင်	win
„ go out	ထွက်	htwet
„ govern	အုပ်စိုး	ohk-tsoh:
„ grow	တိုး။ ပွား	tôh:, pwāh:
„ hang	ဆွဲထား	sweh-htāh:
„ hate	မုန်း	môhn:
„ hear	ကြား	kyāh:
„ help	မဝ	măh-zăh
„ hide	ရှောင်ထား	hwet-htāh:
„ — (one's-self)	ပုန်းနေ	pôhn:-nay
„ hire	ငှါး	hgnāh:
„ hold	ကိုင်	king
„ hope for	မျှော်လင့်	hmyāw-lin
„ intend	ကြံ	kyăhn
„ join, tr.	ဆက်	set
„ joke	ကျီဝား	kee-zāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To jump	ခုန်။ ခုန်ထွား	hkoh ⁿ , hkoh ⁿ -hlwā ^h :
„ keep	ယူထား	yoo-htā ^h :
„ kill	သတ်	thă ^h t
„ kindle (fire)	မီးညှို့	mee: hnyě ^ě
„ know	သိ	thě ^ě
„ laugh	ရယ်	yeh
„ learn	သင်	thin
„ lend (<i>or</i> borrow)	ချေး	chee:
„ let (permit)	အခွင့်ပေး	ă ^h -hkwin pay:
„ let (<i>or</i> hire)	ငှါး	hgnā ^h :
„ let go	ထွတ်	hlō ^ō t
„ lie down	အိပ်။ တုံးထုံးနေ	ayk, tō ^h n:-lō ^h n: nay
„ lift	ချီ။ မ	chee, mǎ ^h
„ light	ထွန်း	htoon:
„ listen	နာ	nā ^h
„ live (be alive)	အသက်ရှင်	ă ^h -thet shin
„ lock	သေခတ်	thaw ^ə hkă ^h t
„ look for	ကြည့်ရှာ	kye ^ə -shā ^h
„ loosen	ထွေ့	shaw ^ə
„ lose	အပျောက်ခံ။ ရှုံး	ă ^h -pyowk hkă ^h n,
„ love	ချစ်	chit [shō ^h n:
„ mark	မှတ်။ မှတ်ထား	hmă ^h t, hmă ^h t-htā ^h :
„ marry	ထိမ်းမြန်း။ လက်ထပ်	htāyn:-myă ^h nə, let-htă ^h t
„ — (of a woman)	ဆောင်နှင်း။ လက်ထပ်	sowng-hnin:, let-htă ^h t
„ meet	တွေ့ကြို [လပ်	tway-kyo ^h n
„ measure	တိုင်းထွာ	tīng:-htwā ^h
„ mix	ရောနှော	yaw-hnaw
„ move, <i>tr.</i>	ရွှေ့	shaw ^ə y

English.	Burmese.	Pronunciation.
To need, want	လို	loh
„ obey, listen	နာဒ်ထောင်	nāh: htowng
„ offend	နာဝေ။ နှောင့်ရှက်	nāh-zay, hnoyng-shet
„ open	ဖွင့်	hpwin
„ order, command	အမိန့်ပေး။ မှာထား	āk-mayn-pay:, hmāk-
„ own	ပိုင်	ping [htāk:
„ — (confess)	ဖြောင့်	hpyowng
„ pack up	ထုပ်	htoħk
„ pick up	ကောက်	kowk
„ place, put	ထား။ တင်	htāk:, tin
„ — (in)	သွင်း။ ထည့်	thwin:, hteh
„ play	ကစား	kāk-zāk:
„ plough	ထွန်	htöön
„ pluck, pick	စွတ်	sööt
„ pour out	သွန်း။ လောင်း။ ဌ	thoon:, lowng:, hgneh
„ praise	ချီးမွမ်း	chee:-moon:
„ prepare, repair	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ press	နှိတ်။ ဖိ	hnayk, hpěě
„ push	တွန်း။ ထိုး	toon:, htôh:
„ quench	သတ်ဖြေ	thăht-hpyay
„ reach	မှီ	hmee
„ read	ဖတ်	hpăht
„ reap	ရိတ်	yayk
„ receive	လက်ခံ။ ခံယူ	let-hkăhn, hkăhn-yoo
„ reckon, count	ရေတွက်	yay-twet
„ refuse	ငြင်းဆန်	gnyin:-zăhn
„ regret	နှစ်ဖြော	hnăh-myaw
„ remain	နေ	nay
„ — (behind)	ကျန်ရစ်	kyăhn-yit

English.	Burmese.	Pronunciation.
To remember	မှတ်မိ။ သတိရ	hmăht-mée, thăhděe
„ repay (give	ငြန်ငြော	pyăhn-pay: [yăh
„ rest [back)	နာနဲ။ ရပ်နေ	nāh:-nay, yăht-nay
„ retreat [back	ဆုတ်သွား	sohk-thwāh:
„ return, come	ငြန်လာ	pyăhn-lāh
„ — (go back)	ပြန်သွား	pyăhn-thwāh:
„ ride	စီး	tsee:
„ rob	လုယူ	lōō-yoo
„ rub	ပွတ်။ တိုက်	pōōt, tik
„ run	ပြေး	pyay:
„ save (deliver)	ကယ်တင်	keh-tin
„ say, tell, speak	ပြော။ ဆို	pyaw, soh
„ scatter	ကြီး။ ဖြန့်	kyeh:, hpyăhn
„ see	မြင်	myin
„ seek	ရှာ	shāh
„ sell	ရောင်း	yowng:
„ serve (as ser-	အမှုထမ်း	ăh-hmōō htăhn:
„ sever [vant)	ဖြတ်	hpyăht
„ sew, stitch	ချုပ်	chohk
„ shake	ထွပ်	hlohk
„ sharpen	ချွန်	chyōōn
„ shave	ဆံရိတ်	săhn yayk
„ shine, <i>intr.</i>	အရောင်ထွက်	ăh-yowng htwet
„ show (point	ပြ။ ပြသ။ ညွှန်ပြ	pyăh, pyăh-thăh,
[out)		[hnyōōn-pyăh
„ sign (letter, &c.)	လက်မှတ်ထိုး	let-hmăht htôh:
„ sit down	ထိုင်	hting
„ slash	ခုတ်	hko/hk
„ sleep	အိပ်ပျော်	ayk-pyāw

English.	Burmese.	Pronunciation.
To smell, <i>tr.</i>	အနံ့ရ။ နှင်း	ăh-năhŋ yăh, năhn:
„ —, <i>intr.</i>	အနံ့ထွက်	ăh-năhŋ-htwet
„ sneeze	ချေ	chěě
„ sow (seed)	ကြဲ	kyeh
„ spoil, <i>tr.</i>	ဖျက်ဆီး	hpyet-see:
„ spread	ခင်းကျင်း	hkin:-kyin:
„ sprinkle	ဖြန်း	hpyăhn:
„ squeeze	ညှစ်	hnyit
„ stand	ရပ်	yăht
„ steal	မိုး။ မိုးယူ	hkôh:, hkôh:-yoo
„ surround	ဝန်းရံ	woon:-yăhn
„ swallow	မျို	myoh
„ swell	ရောင်	yowng
„ swim	ရေကူး	yay koo:
„ take	ယူ	yoo
„ — off	ချွတ်	chööt
„ teach	သင်ချ	thin-chăh
„ think	ထင်။ စိတ်ထင်။ မှတ်	htin, tsayt-htin, hmăht
„ throw	ပြစ်	pit
„ — away	စွန့်ပြစ်	tsöötŋ-pit
„ touch	ထိ။ တို	htěě, tōh
„ translate	ပြန်ဆို	pyăhn zoh
„ travel	ခရီးသွား	hkăh-yee:-thwăh:
„ tread	နှင်း	nin:
„ understand	နားလည်	năh: leh
„ unpack	အထုပ်ဖြည့်	ăh-htoĥk hpyay
„ use	သုံးဆောင်	thôhn:-zowng
„ wail, cry	ငိုကျွေး။ ငို	gnoh-jway:, gnoh
„ wash	ဆေး	say:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To wash clothes	ဆျှော်	shāw
„ — the face	မျက်နှာဆင်	myet-hnāh thit
„ weigh, <i>tr.</i>	ချိန်	chayn
„ will, be willing	မိတ်ပါ။ သဘောတူ	tsayt-pāh, thāk baw-too
„ wipe	ဆုတ်	thohk
„ work	ထုပ်	lohk
„ wrap up	ဆုပ်ရစ်။ ထုပ်	htohk-yit, htohk
„ write	ရေးသား	yay:-thāh:
„ yield, give way	အားလျှော့	āh: shaw

Auxiliary or Modifying Verbs.

These verbs are chiefly used to modify the mode of the principal verb, and follow between it and the affix of tense.

able, possible, to be	နိုင် or မှီ	hning or ning
accustomed,	တတ်	tāht
skilled, to be		
at leisure, to be	အား	āh:
attain, to	မှီ	hmee
averse, loth, to be	ပျင်း	pyin:
cause, to	စေ	tsay
come to an end,	တုန်	ko/n
continue [be spent	နေ	nay
cruel, unfeeling, to	ရက် ¹	yet
dare, to [be	ဝံ့	wōōng
deserving of, to be	ထိုက်	htik

¹ ရက် yet, with a negative has the force of being ‘incapable of’, or ‘without the heart’ to do a thing, as မရိုက်ရက်ဖူး māk yik-yet-hpoo:, (I) have not the heart to beat (him).

English.	Burmese.	Pronunciation.
desire, to	ချင်။ လို	chin, loh
difficult, to be	ခဲး	hkeh:
direct, to be	တည့်	teh
do 'again, to	ပြန်	pyăhn
easy, to be	လွယ်။ သာ	lweh, thāh
exceed, to	လွန်း	loon:
happen, to	မိ	měě
obtain (must)	ရ	yăh
practicable, to be	ဖြစ်	hpyit
pretty, to be (very)	လှ	hláh
proper, good, to be	ကောင်း။ သင့်	kowng:, thín
revolve (remain)	ချစ်	yit
right, to be (ought)	အပ်	ăht
shun, to	ဖဲ။ တဲ	hpeh, beh
sufficient, to be	လောက်	lowk
suitable, to be	လွယ်။ ရာ။ ထန်	hpweh, yāh, táhn
try, to [to	စမ်း	tsáhn:
turn back (repeat),	ထို	tohñ

Examples.

Burmese.	Pronunciation.	Principal Verb.	Auxiliary and Affix.	Pronunciation.	Force.
ကုန်	koʔn	သေ	ကုန်ပြီ	thay koʔn byee	<i>quite dead</i>
ကောင်း	kowngʔ	ပြော	ကောင်းသည်	pyaw-gowngʔ-thěě	<i>proper to say</i>
ချင်	jin	ဝယ်	ချင်သည်	weh jin-thěě	<i>desire to buy</i>
ဝမ်း	tsăʔnʔ	ဖတ်	ဝမ်းပါ	hpăʔt tsăʔnʔ-bah	<i>endeavour to read</i>
တတ်	tăʔt	ဝင်	တတ်သည်	win dăʔt-thěě	<i>accustomed to enter</i>
တန်	tăʔn	ပြု	တန်သည်	pyöʔ dăʔn-thěě	<i>fit to do</i>
ထိုက်	htik	သေ	ထိုက်သည်	thay dik-thěě	<i>worthy of death</i>
နေ	nay	ထုတ်	နေသည်	loʔk nay-thěě	<i>continue to do</i>
နိုင်	hning	သွား	နိုင်သည်	thwăʔ hning-thěě	<i>able to go</i>
ပြန်	pyăʔn	လာ	ပြန်သည်	lăʔ byăʔn-thěě	<i>again comes, return</i>
ရ	yăʔ	ပြု	ရမည်	pyöʔ yăʔ-měě	<i>must (got to) do</i>
ရာ	yăʔ	ခံရ	ရာသည်	hkăʔn-yăʔ yăʔ-thěě	<i>should obtain</i>
လို	loʔ	ဝယ်	လိုသည်	weh loʔ-thěě	<i>wish to buy</i>
လွယ်	lweh	မြင်	လွယ်သည်	myin lweh-thěě	<i>easy to see</i>
လောက်	lowk	စား	လောက်သည်	tsăʔ lowk-thěě	<i>sufficient to eat</i>
လွှဲ	hlăʔ	မျှား	လွှဲသည်	myăʔ hlăʔ-thěě	<i>very many, to be</i>
ဝံ့	wöʔŋ	သွား	ဝံ့သည်	thwăʔ wöʔŋ-thěě	<i>dare to go</i>
သင့်	thinʔ	ယူ	သင့်သည်	yoo thinʔ-thěě	<i>fit (ought) to take</i>

Adverbs, Conjunctions, and Prepositions.

English.	Burmese.	Pronunciation.
about (nearly)	ခန့်။ လောက်	hkǎh/n, lowk
— (concerning)	ဆိုင်၍	sing yōōay
above (more than)	ကျော်။ ထက်။ အထွန်	kyāw, det, āh-lōōn
abundantly	ကြွယ်ဝစွာ	kyōōeh-wāhzōōāh
according to	နှင့်အညီ။ နှင့်အတူ။ အတိုင်း	hniṅ āh-nyee, hniṅ āh- too, āh-tīng
across	ကန့်လန့်။ ဂြောက်	kǎhṅ-lǎhṅ, showk
afresh	အသစ်	āh-thit
after	နောက်မှ	nowk-hmāh
afterwards	နောက်နောင်	nowk-nowng
again	တဖန်	tǎh-hpāh
against (in opposi-	ဆန့်ကျင်ဘက်	sǎhṅ-jin-bet
ago [tion)	အထက်က	āh-htet-kǎh
all (of)	အားလုံး	āh:-lōhn:
— at once, sud-	ရုပ်ခနဲ	yohkhkǎhneh
almost [denly	လှ	lōō
alone, solely	ကိုယ်ထီး။ တခုတည်း	koh dee:, tǎh-hkōō dee:
aloud	အသံကျယ်ထို	āh-thǎh/n kye-h-loh
already	အရင်တခါ	āh-yin tǎh-hkāh
also, too	လည်း	lee: [dwin
although	သို့သော်။ သို့ရာတွင်	thoh-thāw, thoh-yāh
altogether, quite	အတူန	āh-kohn
always	အစဉ်မပြတ်။ အမြဲ	āh-tsin mǎh pyāht, āh-
and (nouns)	နှင့်	hniṅ [myeh
— (verbs)	ရွှေ။ (၍)	yōōay
anywhere [about	ဘယ်အရပ်မဆို	beh āh-yāht mǎh soh
around, round	ပတ်လည်	paht-leh

English.	Burmese.	Pronunciation.
as	ကဲ့သို့	<i>gəh-thōh</i>
as much, as many	ဤမျှ	<i>ee-hmyăh</i>
as soon as, imme-	ချက်ခြင်း	<i>chet-chin:</i>
at [diately	မှာ။ နှိုက်။ (ဦး)	<i>hmāh, hnīk</i>
at first	အဦးဆုံးမှာ	<i>ăh-oo:-zôhn:-hmāh</i>
at last	နောက်ဆုံးမှာ	<i>nowk-sôhn:-hmāh</i>
at the most	အများဆုံးမှာ	<i>ăh-myăh:-zôhn:-hmāh</i>
at once	တခါတည်း	<i>tăh-hkāh-dee: (or tăh-găh-deh:)</i>
at present	ယခုမှာ	<i>yăh-hkōō-hmāh</i>
because	ကြောင့်။ သေ့ကြောင့်	<i>jowng, thaw jowng</i>
before (time)	အရင်က	<i>ăh-yin-găh</i>
— (place)	အရှေ့မှာ။ ထံ	<i>ăh-shay-hmāh, htăhn</i>
behind [neath	နောက်မှာ	<i>nowk-hmāh</i>
below, under, be-	အောက်မှာ	<i>owk-hmāh</i>
besides	ငင်ပြင်	<i>lăh-gowng:-pyin</i>
better	သာ၍	<i>thăh-yōōay</i>
between	စပ်ကြားမှာ	<i>tsăht-kyăh:-hmāh</i>
—, among(st)	အတွင်းမှာ	<i>ăh-twin:-hmāh</i>
beyond	အထွန်မှာ	<i>ăh-lōōn-hmāh</i>
but	သို့ရာတွင်	<i>thoh-yăh-dwin</i>
by means of	အားဖြင့်။ ဖြင့်	<i>ăh:-hpyin, hpyin</i>
by the side of	အနာမှာ။ ထဝက်မှာ	<i>ăh-năh-hmāh, tăh-bet-</i>
by turns	ထွေလွှဲကျ	<i>tăh hlēh-jăh [hmāh</i>
certainly	ကေအမှန်	<i>aykāhnăh-ăh-hmăhn</i>
close to	ကပ်၍	<i>kăht-yōōay [jowng</i>
consequently	ထိုအကြောင်းကြောင့်	<i>htohăh-kyowng:-</i>
daily	နေ့စဉ်။ နေ့တိုင်း	<i>nay-zin, nay-ding</i>
doubtless	ဒွိဟမရှိ	<i>dwēē-hăh măh shēē</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
down (direction)	အောက်သို့	owk-thōh
— (position)	အောက်မှာ	owk-hmāh
during	စဉ်တွင်	tsin-dwin
early, betimes	စောစော	tsaw-zaw
either . . . or ¹	လည်းကောင်း—လည်း ကောင်း။ ၎င်း—၎င်း	lāh-gowng:—lāh- gowng:
elsewhere	အခြားသို့	āh-chāh:-thōh
enough (of)	လောက်အောင်	lowk-owng
even if	ပင်မျှင်	bin-hlyin
everywhere	အရပ်တိုင်း	āh-yāht-ding:
exactly	သေချာစွာ	thay-jāh-zōōāh
exceedingly	သာထွန်စွာ	thāh-lōōn-zōōāh
except, <i>prep.</i>	ထား၍	htāh:-yōōyay
far, distant	ဝေးစွာ	way:-zōōāh
for, <i>conj.</i>	အကြောင်းမှာ	āh-kyowng:-hmāh
—, <i>prep.</i>	အဖို့။ သို့	āh-hpōh, bōh
formerly	အရင်က	āh-yin-gāh
forward	ရှေ့သို့	shay thōh
from	က။ မှ [အစင်	gāh, hmāh [tsin
fully	တိုက်ရိုက်။ အတိုန်	tik-yik, āh-kohn āh-
hardly	မရှိတဖန်	māh-hmee-dāh-hmee
heedlessly, inad-	အမှတ်တမဲ့	āh-hmāht tāh-mēh
here [vertently	သည်မှာ	dee-hmāh
herewith	သည်နှင့်အတူ	thee-hnin tāh-gwāh
hitherto	ထုတ်တိုင်အောင်	yāh-hkōō ting-owng
how, like	သည်ကဲ့သို့	thee gēh-thōh

¹ NOTE.—လည်းကောင်း—လည်းကောင်း commonly written ၎င်း—
 ၎င်း is used for 'either — or' and 'both — and'. ၎င်း by itself is used for
 'the aforesaid' or 'ditto'. နှိုက် hnik is usually written နှိ and ရှေ့ yōōyay ရှိ.

English.	Burmese.	Pronunciation.
how much ?	ဘယ်လောက်	beh-lowk
however	သို့သော်လည်း	thōh-thāw-lee:
if	လျှင်	hlyin
in	တွင်။ ဌိ	dwin, hnīk
in front, before	အရှေ့က	ăh-shay-găh
in future	နောင်ကာလ	nowng-kāhlāh
in order to	ငါ။ ရအောင်	hgnāh, yāh-owng
in the midst of	အလယ်၌	ăh-leh-hnīk
indeed	အကယ်၍	ăh-keh-yōōay
inside	အတွင်းတွင်။ တဲမှာ	ăh-twin:-dwin, deh-
instead of	အစား	ăh-tsāh: [hmāh
into	ထဲသို့	deh-thōh
just as	သကဲ့သို့	thăh-geh-thoh
just now	ယခင်	yăh-hkin
lately	တနွေက	tăh-nay-găh
less	သာ၍ငယ်	thăh-yōōay gneh
likewise	ထိုနည်းတူ	hto-h-nee:-doo
little by little	စိုးဝဉ်း	zōh:-zin:
long ago	လွန်လေပြီးသောအခါ	lōōn-lay-bye:-thaw
merely	သက်သက်	thet-thet [ăh-hkāh
more	သာ၍	thăh-yōōay
moreover	၎င်းပြင်	lēe:-gowng:-pyin
much	များစွာ	myăh:-zōōăh
mutually	အချင်းချင်း	ăh-chin:-jīn:
near	အနီးသို့	ăh-nee:-thoh
never	တခါမျှမ	tăh-hkāh-hmyăh-măh
nevertheless, not- withstanding	မဟုတ်သော်လည်း	măh-hohk thāw-lee:
next to	အနီးသို့	ăh-nee-zōhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
not	မ	măh
not at all	အထူးမဟုတ်	ăh-hlyin: măh-hohk
not yet	မဟုတ်သေး	măh hohk thay:
now	ယခု	yăh-hkōō
nowadays	ယခုအခါ	yăh-hkōō ăh-hkāh
nowhere	တယ်မှမဟုတ်	beh-hmāh măh-hohk
of	၏	ěě (abbreviated form of ငည် which is never ăh-pāw-găh [used])
off	အပေါ်က	ăh-kyayn:-jayn:
often	အကြိမ်ကြိမ်	ăh-pāw-hmāh
on, upon	အပေါ်မှာ	jyowng
on account of	ကြောင့်	let-weh-bet
on the left	လက်ဝဲဖက်	let-yăh-bet
on the right	လက်ယာဖက်	tăh-găh-deh:, tăh-lee
once	တခါတည်း။ တယီ	thāh
only	သာ	myet-hnāh-chin:-zing
opposite	မျက်နှာချင်းဆိုင်	thoh-măh-hohk
or, otherwise	သို့မဟုတ်	ăh-pyin-hmāh
outside, out of	အပြင်မှာ	ăh-htet-hmāh
over (above)	အထက်မှာ	hpyit-kowng: hpyit
possibly	ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်	yăh-hkōō-bin [mēē
presently	ယခုပင်	hohk-kowng: hohk-
probably	ဟုတ်ကောင်းဟုတ်	htăh-min [mēē
purposely	ထမင် [မည်	ăh-lyin, myăhn-myăhn
quickly	အသျှင်။ မြန်မြန်	thāh-yōōay ăh-loh shēē-
rather, preferably	သာ၍အလိုရှိသည်နှင့်	thēē-hnin
—, somewhat	ခတ်။ ထေင်ထေင်	hkăht, taw-dāw
repeatedly	အဖန်တလဲလဲ	ăh-hpăhn-tăh-leh-leh

English.	Burmese.	Pronunciation.
save, excepting since, <i>prep.</i>	ထား၍ နောက်	htāh:-yöōay nowk
—, <i>conj.</i>	သို့ဖြစ်၍	thōh-hpyit-yöōay
so, thus	ထိုသို့	htoh-thōh
so much	ဤမျှ။ ထိုမျှ	ee-hmyāh, htoh-hmyāh
some	တစုံတခုသော	tāh-zohn tāh-hköō-thaw
somehow	တစုံတခုသောနည်း [အားဖြင့်]	tāh-zohn-tāh hköō-thaw [nee:-āh:-hpyin]
sometimes	တခါတလေ	tāh-hkāh tāh-lay
soon	များမကြာ	myāh: māh-kyāh [meh]
straightway	ချက်ချင်း။ အခြားမဲ့	chet-chin:, āh-chāh:
suddenly	ရုတ်ခနဲ	yohk-hkāh-neh
sufficiently	လောက်အောင်	lowk-owng
that, <i>conj.</i>	အောင်	owng
then	ထိုအခါ၌	htoh āh-hkāh-hnik
thence	ထိုက	hoh-gāh
thenceforth	ထိုမှစ၍	htoh-hmāh tsāh-yöōay
there	ထိုမှာ	ho'-hmāh
therefore	ထိုကြောင့်	htoh-jowng
throughout	တရှောက်ထုံး	tāh-showk-lōhn:
— (by means of)	အားဖြင့်	āh:-hpyin
till, until	တိုင်အောင်	ting-owng
to	သို့။ ကို။ အား	thōh, koh, āh:
together with	နှင့်အတူ	hning-āh-too
too, also	လည်း	lee:
too much	လွန်း	loon:
towards	သို့။ ဆီသို့	thōh, see-thōh
under	အောက်မှာ	owk-hmāh
unexpectedly	အမှတ်မထင်	āh-hmāht nāh-htin

English.	Burmese.	Pronunciation.
unless	မ — ထွင်	măh (<i>verb</i>) hlyin
up, upwards	အပေါ်သို့။ အထက်သို့	ăh-pāw-thōh, ăh-htet-
— (of river)	ညာသို့	nyăh-thōh [thōh
weekly	ခုနစ်ရက်တကြိမ်	hkōō-hnăh-yet tăh-jayn:
well	ကောင်းကောင်း	kowng:-gowng:
when ?	တယ်သောအခါလဲ	beh-thaw-ăh - hkăh leh (or beh-doh-găh leh)
whence ?	တယ်ကလဲ။ တယ်ဆီ ကလဲ	beh-găh leh, beh-zee- găh leh
where ?	တယ်မှာလဲ။ တယ်ဆီ	beh-hmăh leh, beh-
[ceded by a verb) ¹	မှာလဲ	zee-hmăh leh
wherever (<i>pre-</i>	လေရာရာ	lay-yăh-yăh
whereupon	ထိုသို့ဖြစ်၍	htōh-thōh-hpyit-yōōay
whether, if	ဖြစ်စေ	hpyit-tsay [kăhlăh
while, whilst	တုန်းခါ။ ရှိစဉ်ကာလ	dôhn:-găh, shěē-zin-
why ?	ဘွဲ့ နှစ်ကြောင့်လဲ။	beh-hneh-jowng leh,
	ဘာပြုလို့လဲ	băh-pyōō-lōh leh
willingly	သဘောတူစွာ	thăh baw-too-zōōăh
wisely	လိမ္မာစွာ	laymmăh-zōōăh
with	နှင့်။ နှင့်တကွ	hniṅ, hniṅ-tăh-gwăh
— (by means of)	နှင့်။ ဖြင့်	hniṅ, hpyiṅ
without (absent)	မရှိဘဲ။ မပါဘဲ	măh-shěē-beh, măh- păh-beh (<i>any other verb can be substi- tuted for shěē or păh</i>)
— (outside)	ပြင်မှာ။ ပမ္မာ	pyin-hmăh, păh-hmăh
yearly	နှစ်စဉ်	hnit-tsin
yet (<i>conj.</i>)	သို့သော်လည်း	thōh-thăw-lee:
—, <i>adv.</i>)	သေး	thay: (<i>follows the verb</i>)

¹ A., သွားလေရာရာ thwăh:-lay-yăh-yăh, *wherever (he) goes.*

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR.

THE NOUN.

Gender.

All nouns in Burmese are without gender unless they have the affix denoting male or female attached.

The feminine affix is always *မ* *măh*.

The masculine affix varies.

ခွေး *hkway*, *dog*; ခွေးမ *hkway:măh*, *dog* (female); ခွေးတီး *hkway:dee*, *dog* (male).

ကြက် *kyet*, *fowl*; ကြက်မ *kyetmăh*, *hen*; ကြက်စ *kyet hpăh*, *cock*.

For human beings there are a few differences ; thus,

လူ *loo*, *man*; လောကိယံ *yowkyāh*, *a man* (as distinguished from woman); မိမ္မ *maynăh*, *woman*.

In some cases it is only necessary to designate the female ; as,

ကျွန် *kyöön*, *a slave*; ကျွန်မ *kyöön-măh*, *a female slave or servant*.

ရွာသား *yöōāh-thāh*, *a villager* (male).

ရွာသူ *yöōāh-thoo*, *a villager* (female).

မင်း *min*, *a governor*; မင်းကတော် *Min:kăhdāw*, *a governor's lady*.

Classification of Nouns.

Nouns may be divided into three classes: 1. Simple, 2. Abstract, 3. Compound.

1. The simple noun is a monosyllable denoting some object.

2. The abstract or verbal noun is formed from a verb-root by prefixing the syllable *ăh*; thus,

V. လှလှ *lohk*, to do, make. N. အလှ *ăh-lohk*, work.

V. ရာ *yăh*, to be suitable. N. အရာ *ăh-yăh*, what is suitable, a thing, place.

NOTE.—It is commonly stated that there are other formations, such as ခြင်း *chin*း, ချက် *chet*, ဖွယ် *hpweh*, but as a matter of fact it is not so, for these affixes are themselves merely abstract nouns which have dropped the *ah* in composition; thus, ပြုခြင်း *pyöō-jin*း is ပြု *pyöō* (to do) + *ăh-chin*း (action) which has been derived from the verb *kyin*, to do. It may be said that there is no verb *kyin*း (to do), but the rules of the language allow of a verb *hkyin* (or *chin*) (to be done), though it is now obsolete.

3. The compound noun is formed by uniting verbs and nouns in various ways; thus,

ရွာ *yöōăh*, a village + သား *thăh*း, son = villager.

လမ်း *lăhn*း, a road + ပြ *pyăh*, to show = guide.

နေ *nay*, to dwell + အိမ် *ayn*, a house = a dwelling-house.

ထိုင် *hting*, to sit + အရာ (ăh)-*yăh*, place = a seat.

မြင်း *myin*း, horse + စီး *tsee*, to ride + သူ *thoo*, person + ရဲ *yeh*, bold = a horse-soldier.

To the above classes must be added a class containing nouns adapted and taken from other languages.

Number.

The plural of nouns is formed, when necessary, by adding ဗျာဒ် *myāh*: (*to be many*), or တိုးဝှံ *dōh* (a short form of တိုးဝှံ *tōh*:, *to increase*), or the two combined. တိုးဝှံ *dōh* is generally connected with animate beings. Thus,

အိမ် *ayn*, *a house*; အိမ်ဗျာဒ် *ayn-myāh*:, *houses*.

လူ *loo*, *a man*; လူဗျာဒ် *loo-myāh*: or လူတိုးဝှံ *loo-dōh*, *men*.

An indefinite plural is also formed by reduplication of the noun; thus,

အမျိုး *āh-myōh*:, *a kind*; အမျိုးမျိုး *āh-myōh*:*-myōh*:, *various kinds*.

အရပ် *āh-yāht*, *a place*; အရပ်ရပ် *āh-yāht-yāht*, *various places*.

Case.

The sign of the nominative case is ထင် *thēē* and follows the noun but is often dispensed with.

ခွေးထင် *hkway:thēē*, *a dog or the dog*.

All other cases are denoted by affixes of case, which are sometimes called 'postpositions'. They are,

Objective ကို *goh*.

Genitive ၏ *ēē*, *of* (generally omitted).

Dative အား *āh*:, *to*; ၌ *hngāh*, *for*; တို့ *thōh*, *to*; ကို *goh*, *to*.

Ablative က *gāh*, မှ *hmāh*, *from*; နှင့် *hniṅ*, *together with*.

Instrumentative နှင့် *hniṅ*, *with*; ဖြင့် *hpyiṅ*, *by means of*; ကြောင့် *kyownṅ*, *on account of, because of*.

Locative တွင် *twin*, *in*; နှိုက် *hnik*, *at*; မှာ *hmāh*, *at, as regards*; ဝယ် *weh*, *at*.

NOTE.—နှိုက် *hnik* is usually written နှိ.

Besides the above simple affixes of case, there are a number of auxiliary words used between the noun and the affix in order to denote more clearly relationship or position.

Being verbal nouns, their real form would have the verbal အ *ăh* prefixed, but in composition this is omitted.

အိပ်ပေါ်မှ *ayn-bāw-hmāh*, house (of) upper part-at = *upon the house*.

အိပ်ပြင်မှ *ayn-byin-hmäh*, house-outside-from = *from outside the house*.

A list of these is given at p. 97.

The sign ဧ် *ěě* has been given as the genitive but it is usually dispensed with, the first of two nouns being (except when in apposition) in the genitive case and always pronounced with an abrupt tone, which is sometimes denoted by the sharp or abrupt accent ˊ, which kills even the heavy accent : ; thus,

မင်းဧ်စင်စင် *min: -ěě-hbākñdāh* (king-of-property) becomes *min: -hpähdāh*, *the king's property*.

THE PRONOUN.

There are five primitive personal pronouns.

<i>Sing.</i> ငါ <i>gnāh</i> , <i>I</i> .	<i>Plur.</i> ငါတို့ <i>gnāh-doh</i> or တို့ <i>doh</i> , <i>we</i> .
သင် <i>thin</i> , <i>thou</i> .	သင်တို့ <i>thin-doh</i> , <i>ye</i> .
မင်း <i>min:</i> , <i>thou</i> .	မင်းတို့ <i>min:-doh</i> , <i>ye</i> .
နင် <i>nin</i> , <i>thou</i> .	နင်တို့ <i>nin-doh</i> , <i>ye</i> .
သူ <i>thoo</i> , <i>he, she</i> .	သူတို့ <i>thoo-doh</i> , <i>they</i> .

It is rude to use ငါ *gnāh* and နင် *nin*, so, for the sake of politeness, a number of other forms are in general use.

For *I* the usual form is ကျွန်ုပ် *kyōōn-ohk*, *humble servant*.

Sometimes it is အကျွန်ုပ် ၏ *ăh-kyöön-ohk*, and for a woman ကျွန်မ *kyöön-măh*, shortened to ကျ *kyăh-măh*.

ကျွန်တော် *kyöön-dāw*, *your royal slave*, and ကျွန်တော်မျိုး *kyöön-dāw-myôh*, *your race of royal slaves*, is used by persons petitioning a person in authority.

For *thou* or *you* the common form is မောင်မင်း *mowng-min*.

Speaking to some one older than one's-self one would use ခင်ဗြာဒ် *hkin-byāh*, *Mr., Sir*.

To a priest or some one in authority ကိုယ်တော် *kôh-dāw*.

The third person သူ *thoo* (literally *person*) is always used for male or female but, if necessary, သူမ *thoo-măh* may be used for *she*.

Terms of politeness in general use are given at p. 127.

The Relative Pronoun.

There is no relative pronoun like *Who*, but the position is expressed by a participial form of the verb; thus, စာသင် သော သူ *tsāh-thin-thaw thoo*, writing-teaching-person = *the person who teaches*, or လမ်းရှောက်သွားသော သူ *lāhn-showk-thwāh-thaw-thoo*, road-pass along-going-person, *the man who is going along the road*.

In this last example the participial သော *thaw* (or sometimes သည် *thee*) is used with two verbs: others might be added.

The Reflexive Pronoun.

ကိုယ်တိုင် *kôh-ding*, or ကိုယ် *kôh*, *self*; thus,

ငါ့ကိုယ်တိုင် *gnāh-kôh-ding*, or rather ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် *kyöön-ohk-kôh-ding*, *I myself*.

မိမိ *měeměe*, *one's-self, himself, herself*; thus,

မိမိခွေး *měeměe hkway*, *one's own dog*.

The Interrogative Pronoun.

ဘယ် (or အဘယ်) beh (ăh-beh) or beh.

ဘယ်သူ beh-thoo, *Who?*

ဘာ bāh (contr. for ဘယ်ဘာ beh-nāh), *What?*

ဘယ်သင်း beh-thin:, *Which?*

ဘယ်လောက် beh-lowk, *How much?*

ဘယ်နှစ် beh-hnit, *How many?*¹

The Negative.

‘No one’ is expressed by using the Int. pronoun with ဤ hmyăh, even, and မ mǎh, not; thus,

ဘယ်သူဤမရှိ beh thoo hmyăh mǎh shěě, *Who even not is = There is no one.*

ကျွန်ုပ်ဘာမှမထင်မှူး kyōōnohk bāh hmyăh mǎh lohk hpoo: *I what even not do = I am doing nothing.*

The affix မှူး hpoo: is a strong one often used with မ mǎh.

The Demonstrative Pronoun.

ဤ ee	} <i>this.</i>	ထို htoh	} <i>that.</i>
သင့် thee		ထို hoh	
		ထင်း yin:	

သင့် and ထို are colloquial, and always precede the noun; as,

သင့် ကြောင် thee kyowng, *this cat.*

ထိုဝက် htoh wet, *that pig.*

¹ ဘယ်နှစ် beh-hnit (final t scarcely pronounced) can never stand alone but is always preceded by the subject of inquiry and followed by the proper numeral affix (pp. 79-81); thus, မြင်းဘယ်နှစ်ကောင်ရှိသလဲ myin: beh-hnit kowng shěě-thăh-leh, *horses how many animals are there? = How many horses are there?*

The Compound Relative.

မည်သူမဆို *mee-thoo-măh-soh*, what-person-not-say, *whosoever*.

မည်သည့်အရာမဆို *mee-thiëé-ăhyāh-măh-soh*, what-thing-not-say, *whatsoever*.

မည် is an old form of တယ်.

THE ADJECTIVE.

There are a few imported adjectives which have been taken from the Pali and which do not follow the general rule, but the real adjective is the verb-root which may be used before or after the noun ; thus,

ကောင်းသောလူ *kowng:-thaw-loo* } *a good man.*
လူကောင်း *loo-gowng:-*

Adjectives imported from other languages and a few anomalous Burmese forms are always placed before the noun, without the conjunctive particle သော *thaw* ; thus,

ဓတာ မင်း ကြီး *măhhāh min: jee:*, *a governor of a province.*

ဓတာ *măhhāh* is a Pali word meaning *great*, မင်း *min:* is a person in authority, and ကြီး *kyee:*, the Burmese *to be great*, used as an adjective.

The Comparison of Adjectives.

The comparative is made by the use of the verb သာ *thāh*, *to surpass* or *exceed*, coupled to the descriptive word by the conjunction ရှေ့ *yōōay* (always written ရှိ); thus,

သာ၍ကြီးသောအိမ် *thāh-yōōay kyee:-thaw ayn*, *a surpassing large house, a larger house.*

The Superlative degree is formed by prefixing အ ၏, to the verb and adding ဆုံး sôhn:, *to be extreme*; thus,

နွားအငယ်ဆုံး nwāh:-āh-gneh-zôhn:, *the smallest ox*.

The Numeral Adjective.

Cardinals. A list of these is given on p. 78, and here it will be sufficient to show how they are used. They run from one to ten and are perfectly regular. The word for ten, however, is used as a demonstrative affix.

The Burmese cannot say as we do 'one ox', but are obliged to use a descriptive affix (see pp. 79-81) after the number; thus, instead of saying 'one ox', they must say 'ox one animal', and so on till they come to ten, when the affix for animal (or whatever it may be) is dropped and the affix for ten takes its place; after that the affix of kind is used again till the next ten is reached, and so on to one hundred, when a new numeral affix denoting 'hundred' comes in; thus,

ယောက် yowk, being the affix for *man*; we have

လူတယောက် loo tǎh yowk, *man-one-man*.

လူငါးယောက် loo gnāh: yowk, *man-five-men*.

လူတဆယ့် loo tǎh seh, *man-one-ten*.

လူတဆယ့်နှင့်တယောက် loo tǎh seh hniṅ tǎh yowk, *man-one-ten-with-one-man, eleven-men*.

And so on till twenty, when it is

လူနှစ်ဆယ့် loo hni(t) seh, *man-two-ten*.

လူနှစ်ဆယ့်နှင့်တယောက် loo hni(t) seh hniṅ tǎh yowk, *men-two-tens-and-one-man, twenty-one men*.

The နှင့် hniṅ (and, with) is often dropped.

Ordinals. Up to ten the Pali ordinals are in general use, but after that one must have recourse to the verb မြှောက် myowk, *to raise*; thus,

တဆယ့်သုံးမြှောက်သောဌေး tǎh seh thôhn: myowk thaw hlay, *the 13th boat.*

THE VERB.

The verb is a monosyllable without any particular form and never changes. It may be transitive or intransitive.

Transitives are often formed from intransitives by aspirating the initial consonant; as, ပျက် pyet, *to be destroyed*; ပျက် hpyet, *to destroy.*

Verb-roots may be strung together so as to form a complete idea; as, ထောင်းထုတ်ခတ်သည် htowng:-htōō-po/hk-hkǎht-thěe, *to give a good beating.* All the verbs signify a different way of hitting.

Sometimes a noun and a verb are compounded to form one idea; thus, *to be glad* is expressed by ဝမ်း woon:, *the belly* + မြှောက် myowk, *to be raised.*

The Plural.

There are two affixes, ကြ kyǎh and ကို kôh, to express the plural number, but they are not often used; thus,

သူတို့သွားကြသည် thoodôh thwāh:-jyǎh-thěe, *they (are) going.*

Voice, Moods, and Tenses.

Voice, moods, and tenses have to be expressed by affixes (which were once verbs) and auxiliary verbs.

Voice.

The passive voice is formed by the verb ခံ hkǎhn, *to bear* or *suffer*, with the principal verb in a noun form; thus,

ရိုက် *yik*, to beat.

အရိုက် ခံသည် *ăh-yik hkă/n thěě*, a beating to bear, i. e. to be beaten.

Moods.

The verb-root by itself may be Infinitive or Imperative.

All other moods, except the Indicative, are shown by auxiliary verbs signifying power, permission, &c.

The *Indicative* Mood is denoted by affixes of time.

Present T.	သည် <i>thěě</i> .	Future	အံ့မည် <i>ă/n měě</i> .
	၏ <i>ěě</i> .		လတ္တံ့ (or လတ်အံ့) <i>lăht ă/n</i> .
Past	ပြီ <i>pyee</i> .	Pluperfect	ခဲ့ပြီ <i>geh-byee</i> .
Future	မည် <i>měě</i> .		သူးပြီ <i>hboos-byee</i> .
	အံ့ <i>ă/n</i> .	Past Perf.	နှံ့ပြီ <i>hnin-byee</i> .

Though the simple root can be used *Imperatively*, there is a large number of modifying affixes : ချေ *chay*, လော့ *law*, and လော့တော့ *taw*, simply imply command.

နှံ့ *hnin*, and လင့် *lin*, used after မ *măh*, *not*, are prohibitive.

ပါ *pāh* is entreating and always used in polite language, either by itself or with other affixes.

စေ *tsay* is causative or precative as သွားစေ *thwāh:-zay* let him go. တို့ *tsoh*, used only for 1st pers. plur., as သွားကြစို့ *thwāh:-jyăh-zo*, let us go.

ခဲ့ *hkeh* is generally used with the verb လာ *lāh*, to come, and implies motion towards one's-self.

လိုက် *lik* (to follow) is harsh and implies motion from.

ဦး *ôhng:* is an affix that signifies return or recurrence; as, ပေးပါဦး *pay: bāh ôhn:*, please give (it me) again.

သွားဦးလော့ *thwāh: ôhn: daw*, go and return, used for 'good-bye'.

INTERROGATIVE.

The Burmese do not alter the tone of the voice when asking a question, but use certain affixes, at the end of the sentence, with a tone of assertion.

လော law, and နည်း nee, are those used formally in writing, but colloquially လာ လာ, and လဲ leh, are used ; လာ လာ is used for all ordinary questions ; as,

သင်ပြမည်လာ thin pyöō mēē lāh, thou do will ? = *will you do it ?*

But if the sentence begins with the interrogative pronoun တယ် beh, *who*, or any of its compounds, then လဲ leh *must* be used ; as,

တယ်မှာရှိလဲ beh hmāh shēē thāh leh, *where is (it) ?*

ထုံး dōhn is also used colloquially in place of လဲ leh.

THE USE OF THE NEGATIVE.

The only word for *not* is မ mäh, and it immediately precedes the principal verb ; thus,

ကျွန်ုပ်မသွားချင်ဘူး kyöōnohk mäh thwāh jin boo, I not go wish, *I do not wish to go.*

The boo at the end is a strong assertive affix generally used with *not*, and if the sense of *never* is required ဝ tsäh must be placed before it :—

ငါမသွားဝပူး gnāh mäh thwāh zāh hpoo, *I never went.* To make it still stronger we may double the ပူး and say မသွားဝပူးဘူး mäh thwāh zāh hpoo boo:

Before is expressed by placing မှီ hme, and ခင် hkin, *after* the verb ; thus,

မရောက်မှီ mäh yowk hme, *before (he) arrived*

မပြောခင် mäh pyaw gin, *before (he) spoke.*

Without is expressed by placing ဘဲ beh after the verb; thus,
မပြုဘဲ mäh pyöb beh, *without doing (it)*.

Yes and No. There is no direct negative like the English *No*, but the verb ဟုတ် hohk, *to be true*, is used; thus,
ဟုတ်သည် hohk thëë, or ဟုတ်တဲ့ hohk-keh, *it is true, yes*.
မဟုတ်ဖူး mäh hohk hpoo:, *it is not true, no*.

ပြုအပ်သည်မဟုတ် pyöb aht thëë mäh hohk, *do proper to not true, it is not proper to do*.

ORATIO OBLIQUA.

This is shown by the verb ဟု hoo, *to say*, followed by the verbal conjunction ချိ yōgay and a verb expressive of saying or thinking. Generally the speaker is designated first followed by the ablative postposition က käh; thus,

သူကမကောင်းဘူးဟုချိဆိုသည် thoo gäh — mäh ko:ng: boo: — hoo yōgay soh thëë, *him from — not good — saying says, i. e. he says (or said) it is not good*.

Sometimes instead of ဟုချိ the short form of the verb ဟု hoo is used without ချိ, as

သူကမလာနိုင်ဟုမှတ်သည် thoo gäh mäh lāh hnīng hōō — hmat thëë, *him from—not come able—say thinks, he thinks (that) he cannot come*.

In conversation လို loh is used instead of ဟု hōō, and sometimes the sentence is still further shortened by the use of တည့် deh; thus,

သူလာမည်တည့် thoo lāh mēē — deh, *he will come he says*.

This တည့် deh is simply a short form for သည် thëë, the assertive affix of the omitted verb ဆို soh, *to say*, or ပြော pyaw, *to speak*.

THE SUBSTANTIVE VERB.

There are two substantive verbs,—

ငြိပ် hpyit, *to be, to exist.*

ရှိ shěě, *to be*, which is used in the sense of ‘have’, the postpositions ‘to’ or ‘at’ being expressed or understood, as, သူရှိသည် thoo-shěě-thěě = သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him there is, or he has.*

Thus,

ထူတထောက်ရှိသည် loo tah-yowk shěě-thěě, *man one(there) is.*

သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him is, or, he has.*

ထင်ထူမိုက်ဖြစ်သည် thin loo-mik hpyit-thěě, *you a fool are.*

THE HONORIFIC FORM.

The honorific form is used for very high personages and consists of ထောင် tāw, the honorific affix, and မူ moo, *to do*; thus,

မင်းကြီးရောက်ထောင်မူပြီ min:-jee: yowk tāw moo byee, *the governor has arrived.*

In this case မူ moo is considered the principal verb, and to make the negative, မ mǎh must precede it and the final affix be left out; thus,

ရောက်ထောင်မမူ yowk tāw mǎh moo, *(the governor) does not arrive, or has not arrived.*

CONTINUATIVE AFFIXES.

These take the place of the participle and join clause to clause in a sentence.

၍ yōōay and ယှက် lyet are what we call present.

ထွင် hlyin and ထောင် thāw are what we call past.

ပြေလျက်သွားသည် pyay lyet thwāh: *thēē, running (he) goes.*

ကျားကိုက်၍ရသော်၊ စားကြမည် kyāh: kik-yōṅay yāh-thāw-tsāh:-jyāh-mēē, tiger biting having-got (we) shall eat, i.e. *(we) shall eat (what we) got from the tiger's killing.*

ထုတ်ကြပြီးလျှင်၊ ပြန်ကြသည် tāht-kyāh byee:-hlyin: pyāhn-jyāh-thēē, skilled (pl.) having-finished (they) returned, i.e. *having completed their education they returned (home).*

EUPHONIC AFFIXES.

These are used after verbal roots in conjunction with affixes of mood, tense, and number, but they can be dispensed with, and it is impossible to lay down rules as to their use. The commonest are လေ lay, ချေ chyay, လတ် lāht, ခဲ့ kheh.

Examples.

လေ lay is one of the most common. It is almost always used in the future compounded with the future affixes အံ့ āhṅ and မည် mēē, and takes the form of လိမ့်မည် layṅmēē (လေ အံ့ မည်). It is frequently used with the past tense; သွားပြီ thwāh: byee, *(he) has gone*, is correct, but သွားလေပြီ thwāh: lay byee is better.

ပါ pāh, the polite affix, is in constant use: it is correct to say သွားသော့ thwāh: daw, *go*; but သွားပါသော့ thwāh: bāh daw is better. ချေ chay is sometimes used with future အံ့ āhṅ and becomes ချိမ့် chayn, as သူနှင့်အတူသွားချေသော်၊ ပျောက်ရချိမ့်မည် thoo hniṅ āh-too thwāh: jay thāw pyowk yāh jayn mēē, *If he goes with (h'm) he must be lost*: both *jay* and *jayn* have no meaning and may be omitted, they merely round off the sentence. So, in သုပါကိုပုတ်လိုက်ချေသည် thōō pāh-goh

pohk lik chay thěě, (*he*) *smote his cheek*, both လိုက် lik and ချေ chay have really no effect.

လိုက် lik (lit. *follow*) is not always euphonic but conveys a certain amount of meaning and is used with transitive verbs.

လတ် lăht is common and mostly used with လာ thāw ; as သွားလတ်လတ် thwāh: lăht thāw, *having gone*. It gives the idea of 'happened'. Sometimes with fut. အံ့ āhṇ; as, လတ္တံ့ lăhtṭāhn; သွားလတ္တံ့ *will go (probably)*.

CLOSING AFFIXES.

These are used occasionally at the end of a sentence to give it stronger force. The principal are,—

တည်း dee: = subst. verb ရှိသည် shěě-thěě, *to be, is*. Not used colloquially.

စွ tsōōăh or zōōăh intensifying.

နော် nāw, soliciting acquiescence, as သွားထော့မည်နော် thwāh: day mēē nāw, *I will go, shall I?*

ပေါ့ paw, implies 'of course' in answer to a question. သွားမည်လား thwāh: mēē lāh, *Are you going?* သွားမည်ပေါ့ thwāh: mēē paw, *I shall go, of course*.

THE VERB USED AS A NOUN.

The verb may be used either in its radical form or with its affixes of mood and tense as a noun, and in such cases is governed by postpositions ; as,

ပြေသည်ထိုမြင်လျှင် pyay-thěě-goh myin-hlyin, *runs-to-see-if, having seen the running*.

ထွက်ပြီးမှ htwet pyee-hmah, *come-out-finish from, i.e. after (he) had come out*.

THE ADVERB.

The adverb proper ends in ဝှါ zōōāh, but there are six different kinds of adverbs. Those in common use are given on pp. 100-106.

MODEL OF VERB.

Infinitive လုပ်သည် lohk-thěě, *to make*.

Indic. Pres. ငါလုပ်သည် gnāh lohk-thěě, *I make*, or,
ငါလုပ်နေသည် gnāh lohk nay-thěě, *I am making*.

Past ငါလုပ်ခဲ့သည် gnāh lohk-hkeḥ-thěě, *I made*.

Pres. Perf. ငါလုပ်ပြီ gnāh lohk pyee, *I have made*.

Past Perf. ငါလုပ်ဖူးပြီ gnāh lohk-hpoo-byee, *I had made*.

Future ငါလုပ်မည် gnāh lohk-měě, *I will make*.

Fut. Perf. ငါလုပ်ပြီးသိမ့်မည် gnāh lohk-pyee-laym-měě, *I shall have made*.

Potent. Pres. ငါလုပ်နိုင်သည် gnāh lohk hnīng-thěě, *I can make*.

Potent. Perf. ငါလုပ်နိုင်ပြီ gnāh lohk hnīng-byee, *I could have made*.

Potent. Past Perf. ငါလုပ်ကောင်းပြီ gnāh lohk kowng-byee, *I might have made*.

Imperative လုပ်တော့ lohk-taw, *make*.

လုပ်စေ lohk-tsay, *let (him) make*.

လုပ်ကြစို့ lohk-kyāh-zoh, *let us make*.

လုပ်ပါတော့ lohk pāh-daw, *please make (it)*.

A FEW COMMON AUXILIARY VERBS.

ငါလုပ်ချင်သည် gnāh lohk chin-thěě, *I wish to make*.

ငါလုပ်သင့်သည် gnāh lohk thiṅ-thěě, *I ought to make*.

ငါလုပ်တတ်သည် gnāh lohk tāht-thěě, *I am wont to make*.

ငါလုပ်ဝံ့သည် gnāh lohk wōṅn-thěě, *I dare make*.

ငါထုပ်ရသည် *gnāh lohk yāh-thëë, I must make.*
 ငါစတင်သည် *gnāh tsāh lohk thëë, I begin to make.*
 ငါထုပ်နေသည် *gnāh lohk nay-thëë, I am making.*
 ငါထုပ်စေသည် *gnāh lohk tsay-thëë, I cause to make.*
 ငါထုပ်ခဲသည် *gnāh lohk hkeh-thëë, I seldom make.*
 ငါထုပ်လိုသည် *gnāh lohk loh-thëë, I wish to make.*
 ငါထုပ်စမ်းမည် *gnāh lohk tsāhn-mëë, I will try to make.*
 ငါထုပ်ရာသည် *gnāh lohk yāh-thëë, I shou'd make.*
 ငါထုပ်ပြန်မည် *gnāh lohk pyāhn-mëë, I will re-make.*
 သေကုန်ပြီ *thay kohn-byee, (They) are quite dead.*
 သေထိုက်သည် *thay dik-thëë, (He) is worthy to die.*
 ပြုလုပ်သည် *pyöō lweh-thëë, (It) is easy to do.*

NOTE.—In the above ငါ *gnāh* has been used for *I* for the sake of brevity.

THE CONSTRUCTION OF BURMESE SENTENCES.

1. The principal verb is always at the end of a sentence but followed by the modifying verb and the closing affix, if any; thus,

သူ	ထမင်း	စားသည်
He	rice	eats
ငါ	ထမင်း	စားနိုင်သည်
I	rice	eat can

2. If there is an adverb of time it must commence the sentence; thus,

မနေ့က	ငါ	မြို့သို့	သွားခဲ့ပြီ
Yesterday	I	town-to	went

3. After the adverbs of time another clause may be introduced ; thus,

နက်ဖန်၊ ကျွန်ုပ် အား ထွင်၊ သင့် အိမ် ကို လာ မည်
To-morrow I, at leisure if, thy house to come will

4. The following is a typical sentence :—

ထို အခါ ခွဲ၊ ကောင်း သော လူ နှစ် ယောက်တို့ သည်
That time at, good ¹ man two ²

မြို့သို့ သွား ကြ လတ် သော် ဧေ တွင်းထဲသို့ လဲ
town-to go ³ happen ⁴ having ⁵ water (of) hole into fall over

ကျ၍ သေခဲ့ လေ ဖြီ
dropping ⁶ died

Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese.

ထိုအခါ။ ဒုနိဝိဋ္ဌအမည်ရှိ သောရွာ၌နေ သောဇနကောအမည်ရှိ သော
ပုဏ္ဏားသည်၊ အထူးကိုလှည့်လည်ခံသဖြင့်၊ အသပြာတရာရ၏။ ထိုအသ
ပြာတရာကို၊ မိမိမဆောင်နိုင်၊ အထိုလည်းမတိုင်သေးသောကြောင့်၊ ရွာ
တခုတွင်တယောက် သောပုဏ္ဏားအိမ်၌ အပ်ထား၍၊ တဖန်အထူးသောအံ့
ငှါ၊ အရပ်တပါးသို့လှည့်လည်သွားပြန်၏။

ထိုဇနကောပုဏ္ဏားသည် အထူးသွား၍၊ တပါးအရပ်၌၊ နှစ်၊ လ၊ အရှည်
ကြာမြင့်လေသော်၊ ဇနကောပုဏ္ဏား၏ဥစ္စာကို သိမ်း၍၊ ထားသောပုဏ္ဏား
သည်၊ သုံးစားနှင့်၍ ကုန်လေ၏။

¹ Instead of ကောင်းသောလူ one might put လူကောင်း (see p. 113).

² ယောက် numeral affix (p. 80). တို့ plural affix (p. 109).

³ ကြ plural affix for verbs (p. 115). ⁴ လတ် euphonic verbal affix (p. 120), gives an idea of unexpected suddenness.

⁵ သော် past continuative affix (p. 119). ⁶ ခြီ continuative affix (p. 119).

⁷ ခဲ့ လေ ဖြီ past closing affixes (p. 121).

Phonetic Pronunciation and Literal Translation.¹

Htoh āh-hkāh, Dohnnēewēhtāh yōōāh-hnik *nay-thaw*
That time, Dohnnēewēhtāh village-in dwelling

Zoozāhgāh āh-mēē shēē-thaw Pohnnāh:-thēē, āh-hloo-goh
Zoozāhgāh name having Brahman, alms

hleḡ-leh hkāhn - thāh-hpyiṅ, āhthāhbyāh tāh-yāh yāh-ēē.
going about receive by (means of), coins 100 got.

Htoh āhthāhbyāh tāh-yāh-goh, mēē-mēē māh sowng hning,
Those coins 100 self not carry able,

āh-loh lee: māh tīng thay: thaw-jowng, yōōāh tāh-hkōō
desire also not attain(ed) yet because, village one-

dwin, tāh-yowk-thaw Pohnnāh: ayn - hnik āht - htāh:-yōōay,
in, one(a) Brahman's house at give - put - ting,

tāh-hpāhn āh-hloo hkāhn - thaw-āhḡ-hgnāh, āh-yāht tāh-bāh:-
again alms receive in order to (for), place other

thoh hleḡ-leh thwāh:-byāhn-ēē. Htoh Zoozāhgāh
to going-about went again. That Zoozāhgāh

Pohnnāh:-thēē, āh-hloo thwāh: hkāhn-yōōay, tāh-bāh:
Pohnnāh: alms go receiv - ing, other

āh-yāht-hnik, hnit - lāh āh-sheh kyāh-myṅ² - lay - thāw,
place - at, years-months long long - tall (having been),

ohksāh-goh thayn:-yōōay htāh:-thaw - Pohnnāh:-thēē,
the money taking charge of keeping Brahman (nom.),

thōhn:-zāh:-hniṅ-yōōay kohn-lay-ēē.
use - eat ³ had consumed.

¹ For Idiomatic Translation, see over.

² Myṅ is lit. 'tall,' but is often coupled with kyāh, 'long in time.'

³ རྩྭ hniṅ, prior past tense affix.

[*Idiomatic Translation.*—At that time, a Brahman¹ named Zoozāhgāh, who dwelt in a village named Dohnnēwēēhtāh, by going about and receiving alms, amassed one hundred pieces (of silver). Not being able himself to carry those pieces, and because his desires were not yet satisfied, leaving them at the house of another Brahman in a certain village, he again wandered about to other places in order to receive alms once more.

That Zoozāhgāh, the Brahman, having been for months and years begging alms in other places, the Brahman who had taken charge of Zoozāhgāh the Brahman's wealth, had (before he, Z., returned) made away with and used it all up.]

POLITE MODES OF ADDRESS.

When one addresses a Burman it is rude to use the ordinary pronoun. If his position in society is known he should be addressed by the term that denotes his position, if not, one must generally suppose him or her to be 'the supporter of a monastery', ကျောင်းတကာ Kyowng:-tāhgāh (fem. ကျောင်းအမ Kyowng:-āh-māh), or 'founder of a Pagoda', ဘုရားတကာ Hpāhyāh:-tāhgāh, or simply as ခင်ဗျာ or ခင်ကြာ Hkin-byāh (a short form of သခင်ဘုရား Master, object of reverence). If the person addressed is a teacher or person of learning, he should be called ဆရာ Sāhyāh. In talking to a priest or teacher, instead of saying 'I', one should use တပည့်တော် Tāhbeh-dāw (scholar), and call him ကိုယ်တော် Kō-dāw, or ဆရာတော် Sāhyāh-dāw. To a person in authority a Burman would always designate himself as ကျွန်တော် Kyōñ-dāw (Royal servant), but an Englishman would say 'Kyōñohk'.

ကတော် Kāhdāw means *lady* and is used for the wives of honourable persons, as မင်းကတော် Min: kāhdāw, ဆရာကတော် Sāhyāh kāhdāw, for the wives of magistrates and teachers.

The word တကာ tāh-gāh, which is used above, is a corruption of the Pali word ဒါယကာ dāh-yāh-kāh, a *giver*; the feminine is တကာမ tāh-gāh-māh.

¹ The proper word for Brahman is *Byāhmāhñāh*, but the Burmese usually use the word ပုဂ္ဂိုလ်, *Pohññāh*, which is a word of doubtful derivation.

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES.¹

Useful and Necessary Idiomatic Expressions.

များစွာ အသုံးဝင်သောစကားဆက်များ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
Thank you (sel- dom used)	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	Kyay:- zoo: tin-bāh- thëë [hkəh
Yes	ဟုတ်ပါ။ ဟုတ်ခဲ့	Hohk-pāh or hohk-
No	မဟုတ်ဘူး။ မဟုတ်ပါ	Māh-hohk-hpoo:, māh- hohk-pāh
Bring	ယူခဲ့ပါ	Yoo-gəh-bāh [bāh
Bring that	ထိုသင်းကိုယူခဲ့ပါ	Hoh-din:-goh yoo-gəh-
Give me	ကျွန်ုပ်ကိုပေးပါ	Kyöönohk-koh pay:- bāh
Give it him	ထုကိုပေးလိုက်ပါ	Thöö-goh pay:-lik-pāh
Do (you) under- stand? [stand	နားလည်သလား	Nāh: leh-thāh-lāh:
(I) do not under- stand	နားမလည်ဘူး	Nāh: māh leh-boo:
Send (it) to me	ကျွန်ုပ်ထံသို့ပို့လိုက်ပါ	Kyöönohk htāh-n-thəh poḥ-lik-pāh [bāh
Tell me	ကျွန်ုပ်ကိုပြောပါ	Kyöönohk-koh pyaw-
Tell him	ထုကိုပြောလိုက်ပါ	Thöö-goh pyaw-lik-pāh
Can you tell (me)?	ပြောနိုင်ပါမည်လား	Pyaw ning-bāh-měh- lāh:
Can you speak English?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ် သလား	Ingāhlayk tsah-gāh: tāht-thāh-lāh:

¹ See 'Hints on addressing a Burman', p. 24; 'Polite Modes of Address', p. 126.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is there any one here who speaks English?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ်သောသူရှိသလား	Ingāhlayk tsāh -gāh: tākht-thaw-thoo shēē-thāh-lāh:
What do (you) say?	ဘာပြောသလဲ။ ဘာဆိုသလဲ	Bāh pyaw-thāh-leh, Bāh soh-thāh-leh
Ask him (inquire)	သူကိုမေးစမ်းပါ	Thōō-goh may:-zāhn:-
Ask for (demand)	တောင်းပါဧတော	Towng:-bāh-daw [bāh
Speak loudly [it]	ကျယ်ကျယ်ပြောပါ	Kyeh-jeh pyaw-bāh
Never mind	အတွက်မရှိပါဘူး	Āh-twet māk shēē-bāh-boo:
What is to be done?	ဘာပြုသင့်သလဲ	Bāh pyōō thīng-thāh-leh
Why?	ဘာပြုလို့လဲ	Bāh pyōō-lōh leh
What is it? [ter?	ဘာလဲ	Bāh leh
What is the mat-	ဘာဖြစ်သလဲ	Bāh hpyit-thāh-leh
Do (you) hear?	ကြားသလား	Kyāh:-thāh-lāh:
I understand, Sir	နားလည်သည်၊ ယုရား	Nāh: leh-thēē, hpāhyāh:
Carry this	သည်ဟာကိုထမ်းပါ	Thēē hāh-goh htāhn:-bāh [daw
Take that	ထိုဟာကိုယူပါဧတော	Htoh hāh-goh yoo-bāh-
Take (it) away	ယူသွားလိုက်	Yoo-thwāh:-lik
Make haste!	အချင်ပြုပါ	Ah-lyin pyōō-bāh
Come quickly	မြန်မြန်လာခဲ့	Myāhn-myāhn lāh-geh
Take care!	သတိပြုပါ	Thāhdēē pyōō-bāh
Listen!	နားထောင်ပါ	Nāh: htowng-bāh
Come in!	ဝင်ပါဧတော	Win-bāh-daw
Come here!	သည်ကိုလာခဲ့	Dee-goh lāh-geh
Come back!	ပြန်လာခဲ့	Pyāhn lāh-geh
Call my servant (boy)	ကျွန်ုပ်တို့ကလေးကိုခေါ်ပါ	Kyōōnohk loogāhlay:-goh hkāw-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Take this note to —	သည်စာကို — ထံသို့ ယူသွားပါ	<i>Thee tsāh-goh—htāhn- thoh̄ yoo-thwāh:-bāh</i>
Bring back an answer	ပြန်စာကိုယူခဲ့	<i>Pyāhn-zāh-goh yoo- geh̄</i>
Stand still a moment	ခဏချပ်နေပါဦး	<i>Hkāhnāh yāht-nay- bāh-ōhn:</i>
Go away (rough)	သွားလိုက်	<i>Thwāh:-lik</i>
Go away (polite)	သွားပါတော့	<i>Thwāh:-bāh-day</i>
Good-bye ¹	သွားဦးတော့	<i>Thwāh:-ōhn:-day</i>
Too soon	ဦးထွန်းသည်။ စောထွန်း သည်	<i>Oo:-loon:-thěě, tsaw- loon:-thěě</i>
Too late	နောက်ကျထွန်းသည်	<i>Nowk-kyāh loon: thěě:</i>
Very well (good)	ကောင်းပါပြီ	<i>Kowng:-bāh-bye</i>
What do you want?	ဘာလိုချင်သလဲ	<i>Bāh loh-jin-thāh-leh</i>
How do you do?	မာပါ၏လား	<i>Māh-bāh-ěě-lāh:</i>
Are you well?		
I am well	မာပါ၏	<i>Māh-bāh-ěě</i>
Much obliged	ကျေးဇူးကြီးလှပြီ	<i>Kyay:zoo: kec:-hlāh- bye [boo:</i>
There is nothing	ဘာမျှမရှိဘူး	<i>Bāh-hmyāh māk shěe-</i>
Nothing is the matter	ဘာမျှမဖြစ်ဘူး	<i>Bāh-hmyāh māk hpyit- hpoo:</i>
No trouble at all	နှောင့်နှက်စရာမရှိ	<i>Hnōwng-shet-tsāh-yāh māk shěe</i>
Who is there?	ဟိုမှာဘယ်သူရှိသလဲ	<i>Hoh-hmāh beh-thoo shěe-thāh-leh</i>

¹ The person who pays a call on leaving says သွားတော့မည်နေ့နိ *thwāh:-daw-měě-nāw*, *I will go?* and the person in the house replies သွားဦးတော့ *thwāh:-ōhn:-daw*, *Go and return.*

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is I	ကျွန်ုပ်ပါ။ ကျွန်တော်ပါ	Kyöönohk-pāh, kyöön-dāw-bāh [leh
What is the news?	ဘက်သိတင်းခုသလဲ	Beh thāh ^h din: yāh-thāh-
There is no news	ဘယ်သိတင်းမျှမရ	Beh thāh ^h din: hmyāh māh yāh
Do you know for certain?	ငါ့ အမှန်သိသလား	Ay kă ^h n āh - hmā ^h n thee-thāh-lāh: [daw
Go in front	အရှေ့သို့သွားတော့	Āh-shay-thō ^h h - thwā ^h h:
Follow	နောက်သို့လိုက်ပါ	Nowk-thō ^h h lik-pāh
Go home	အိမ်သို့သွားတော့	Ayn-thō ^h h thwā ^h h-daw
Go to the post office and ask for my letters	စာထိုက်သို့သွား၍ ကျွန်ုပ်စာများကို တောင်းပါ	Tsāh-dīk-thō ^h h thwā ^h h-yooay kyöönohk tsāh-myā ^h h:-goh towng:-bāh [zō ^h
Let us start	ထွက်သွားကြစို့	Htwet - thwā ^h h:-jā ^h h -
Wait	နေပါဦး။ စောင့်ပါ	Nay-bāh-ōhn:, tsowng bāh:
Bring my horse	ကျွန်ုပ်မြင်းကိုယူခဲ	Kyöönohk myin:-goh yoo-ge ^h
Saddle it	ခုန်းနှီးတင်ပါ	Hkoh ^h n:-hnee: tin-bāh
Call the interpreter [man say?	စကားပြန်ကိုခေါ်ပါ	Tsāh - gā ^h h - byā ^h h-n-goh hkāw bāh [thā ^h h-leh
What does that	ဟိုထူတာပြောသလဲ	Hoh loo bāh pyaw -
He says he cannot find the horse	မြင်းကိုမတွေ့နိုင်ဘူးထည့်	Myin:-goh māh tway hning boo:, deh
He thinks some one has stolen it	တစ်စုံတယောက်မီးယူသင့်လို့ထင်သည်	Tā ^h h - zohn-tā ^h h-yowk-hkoh yoo-thā ^h h-lo ^h h htin-thee [lā ^h h:
Is it possible?	ဖြစ်နိုင်ပါမည်လား	Hpyit-hning-bāh-měe

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is his fault	ထုအပြစ်ပေ	Thöö äh-pyit pay
He is sorry	သူဝမ်းနည်းပါသည်	Thoo woon:-neh:-bāh- thëe
He must get me another horse	သူကျွန်ုပ်တို့မြင်းတ ကောင်ရှာပေးရ မည်	Thoo kyöönohk-hpogh myin: täh-gowng shāh-pay:-yāh-mëe
Who is paddling that boat?	ဟိုလှေကိုဘယ်သူ လှော်သလဲ	Hoh hlay-goh behthoo hlāw-thāh-leh
Is it a man or a woman?	ယောက်ျားလား၊ မိမ္မ လား	Yowkyāh: lāh:, mayn:- māh lāh:
It is a woman	မိမ္မပေ	Mayn:māh bay
It is a woman ¹	မိမ္မပေါ့	Mayn:māh bay
Well done!	ကောင်းပေ	Kowng: bay
How fortunate	တယ်ကံကောင်းသလို	Teh kǎhn kowng:-thëe
It is a fact	သည်ဟာအမှန်ပေ	Thee hāh äh-hmāhn bay [hniŋ
Don't be angry	မိတ်မဆိုးပါနှင့်	Tsayt-māh-sôh:-bāh-
How beautiful	တယ်လှသလိုကို	Teh hlāh-thëe, goh
Be silent!	တိတ်တိတ်နေ	Tayt-tayt nay
Long ago	ကြာလှပြီ [သည်	Kyāh hlāh byee [thëe
Shameful	ရှက်စရာကောင်း	Shet-tsāh-yāh kowng:-
Are you not a- shamed?	မရှက်ဘူးလား	Māh shet-hpoo:-lāh:
(You) are to blame	အပြစ်တင်စရာ ကောင်းသည်	Äh-pyit-tin-zāh-yāh kowng:-thëe
Get up!	ထလိုက်။ (polite) ထပါ	Htāh-lik, htāh-bāh

¹ I. e. how could you think otherwise?

Meals. ထမင်းစားကြောင်း။

(For Vocabularies, see pp. 49-53.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
Breakfast (dinner, or supper) is ready	ထမင်းပျင်းပြီးပြီ	Htāhmin: pyin-pyee:-byee
Is the tea made?	လက်ဖက်ရည်ထုတ်ပြီးပြီလား	Lāh-hpet-yěē lohk-pyee:-byee-lāh:
Do you drink coffee?	ကဖီရည်သောက်တတ်သလား	Kāh-hpee-yěē thowk tāht-thāh-lāh: [thěē
This milk is sour	သည့်နို့ရည်ချဉ်သည်	Thee nōh-yěē chin-
Bring me an egg	ကြက်ဥထမ့်ယူကု	Kyet-ōō tāh-lōhn: yoo-geh
Must I boil the egg?	ကြက်ဥကိုပြုတ်ရမည်လား	Kyet-ōō-goh pyohk-yāh-měē-lāh:
Fry me two eggs	ကြက်ဥနှစ်ထုံးကျော်ပေးပါ	Kyet-ōō hnāh-lōhn: kyāw-pay:-bāh
This butter is rancid [butter	သင့်တော့ပတ်တောင်စပ်သည်	Thee htāwbāht howng-zāht-thěē [ōhn:
Bring some other	ထော့ပက်ယူကုဦး	Htawbāht yoo-geh-
We want more tea-cups	လက်ဖက်ရည်ပုကန်များလိုသေးသည်	Lāh-hpet-yěē-pāhgāhn-myāh: loh-thay:-thěē
Remove the dishes	ပုကန်ပြားများကိုယူသွားစေ	Pāhgāhn-byāh:-myāh:-goh yoo-thwāh:-daw
Cook some pork curry for dinner	ညစာအိုက်သားတင်းချက်ပေးပါ	Nyāh-zāh-bōh wet-thāh: hin: chet-pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Take care to boil the rice well, too	ထမင်းကိုလည်း ကောင်းကောင်း နပ်အောင်သတိပြု ထိုက်	Htāh min:-goh lee: kowng:-gowng:nāht- owng thahdēē pyōō lik
Change the plates	ပုကန်များကိုထဲကိုက် ပါ	Pāhgāhn-myāh:-goh leh-lik-pāh
Give me a clean knife and fork	စားပွဲခါးနှင့်ခက်ရင်း အသစ်ကိုယူကွဲ	Tsāh-bweh-dāh:-hniṅ hkāh - yin: āh - thit- koh yoo-geh
Give me a glass of water	ရေထွက်ပေးပါ	Yay tāh-hkwet pay:- bāh
Pour out the tea	လက်ဖက်ရည်ကို ပေးပါ	Lāh - hpet - yee-goh hngēh pay:-bāh
How many are coming to din- ner?	တယ်နှစ်ယောက်ထဲ မင်းစားလာမည်လဲ	Beh-hnāh-yowk htah- min: tsāh:-lāh-mēē- leh
I think there will be eight persons	လူရှစ်ယောက်ထဲ မည်ထိုထင်ပါသည်	Loo-shit-yowk lāh- mēē-loh htin-bāh- thēē

Health. ကျန်းမာခြင်းနှင့်ဆိုင်သောအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 47.)

Are you well?	မာ၏လား	Māh-ēē-lāh:
I am well	မာပါ၏	Māh-bāh-ēē
I am very ill	အထွန်နာပါသည်	Āh-lōōn nāh-bāh-thēē
I am not very well	ကောင်းကောင်းမ မာဘူး	Kowng:-gowng: māk māh-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
I hope you will soon be better.	ခင်ဖြားဖြန်ဖြန်ကျမ်း မာရန်ကျန်တော် မျှော်လင့်ပါသည်	Hkinbyāh: myāhn- myāhn kyāhn:-māh- yāhn kyōōn-dāw hmyāw-liṅ-bāh-thěě
Do you sleep well?	အအိပ်ကောင်းသ လား	Āh-ayk kowng:-thāh- lāh:
I sleep pretty well	ထော်ထော်ကောင်း ကောင်းအိပ်ပါသည်	Tāw-dāw kowng:- gowng: ayk-pāh- thěě [thěě
I have caught a cold	နှာစေးနာရှိသည်	Hnāh-zee:-nāh shěě-
I feel sick	အနံ့ချင်သည်	Āhn jin-thěě
Send for a doctor	ဆေးသမားကိုခေါ် ထိုက်	Say:thāhmāh:-goh hkāw-lik
I want to see a doctor	ဆေးသမားနှင့်တွေ့ ချင်သည်	Say:thāhmāh:-hniṅ tway-jin-thěě
She (or he) has a cough	သူ့မှာဖြောင်းဆိုးနာ ရှိသည်	Thoo-hmāh chowng:- zoh:-nāh shěě-thěě
Where is the chem- ist's shop?	ဆေးဆိုင်ဘယ်မှာလဲ	Say:-zing beh-hmāh- leh
How far is it from here?	ထင်ကဘယ်လောက် ဝေးသလဲ	Dee-gāh beh-lowk way:-thāh-leh
You must drink this	ထည်ဟကိုသောက် ရမည်	Dee hāh-goh thowk- yāh-měě
Have you any brandy (spirit)?	ပြန်ဒီအရက်ရှိသလား	Byāhndee-āh-yet shěě- thāh-lāh:
I can eat nothing	ဘာမျှစစားနိုင်သူ	Bāh-hmyāh māk tsāh: hning-boo:
I can swallow no- thing	တဝံတခုမျှမမျှနိုင်သူ	Tāh-zohṅ tāh-hkōō- hmyāh māk myoh hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
My head aches	ကျွန်ုပ်ခေါင်းကိုက် သည်	Kyöñnohk gowng: kik-thěě
My foot is swollen	ကျွန်ုပ်ခြေရောင်နေ သည်	Kyöñnohk chee yowng-nay-thěě
I cannot get up	မထနိုင်ပါဘူး	Măh htăh hning-băh- boo:
May I get up?	ထချင်လျှင်ထနိုင်ပါ သလား	Htăh-jin-hlyin htăh- hning-băh-thah-lăh:
Give me a cup of tea	လက်ဖက်ရည်တခွက် ပေးပါ	Lăh-hpet-yěě tăh- hkwet pay:-băh
I have been ill three days	နာနေတာသုံးရက် ရှိပြီ	Năh-nay- ¹ dăh thôhn: yet shěě-byee
Give me a bit of bread	မို့တစ်ဝက်ပေးပါ	Môhn tăh-zayt pay:- băh
I must wash my hands	ကျွန်ုပ်လက်ဆေးရ မည်	Kyöñnohk let say:- yăh-měě
I have washed my face	မြက်နှာကိုသစ်ခဲ့ပြီ	Myet-hnăh-goh thit- hkeh-byee
There is no soap	ဆပ်ပြာမရှိ	Săhtpyăh măh-shěě
It is not good to go out when it is cold	ချမ်းသောအခါ၌ အပြင်သို့ထွားသို့မ ကောင်းဘူး	Chăhn:-thaw âh-hkâh- hnik âh-pyin-thôh thwăh:- bôh-măh kowng:-boo:

¹ The တာ dăh is a contraction of သည် thěě (the verb affix) and တာ hăh, a thing, which is often used in colloquial and might be translated 'the fact of being ill has been three days'.

Time. အချိန်။ အခါ။ ကာလ။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
What time is it ?	ဘယ်နှစ်နာရီလောက် ရှိသလဲ။ ဘယ်အ ချိန်ရှိသလဲ	Beh-hnăh năhyee lowk shěě-thăh-leh, or Beh âh-chayn shěě-thăh-leh
Ten minutes past seven	ခုနစ်နာရီနှင့်ခုနစ်မိ နစ်လောက်ရှိသည်	Hköö-hnah năhyee- hniṅ hköö-hnăh mëenit - lowk shee- thěě
It has just struck nine	ယခုထဲကိုးနာရီထိုးပြီ	Yăh-hköö-beh kôh:- năhyee htee:-byee
The clock is strik- ing	နာရီယခုထိုးနေသည်	Năhyee yăh-hköö htee:- nay-thěě
A quarter past one (afternoon)	မွန်းတည့်တနာရီနှင့် တဆိတ်	Möön:-lweh: tăh-năh- yee-hniṅ tăh-zayt
Half-past four (morning)	မနက်လေးနာရီခွဲ	Măhnet lay:-năhyee gweh
A quarter to eight	ရှစ်နာရီမတ်တင်း	Shit-năhyee măht tin:
At what time ?	ဘယ်အချိန်မှာလဲ	Beh âh-chayn-hmāh leh
It is noon	မွန်းတည့်အချိန်ဖြစ် သည်	Möön:-deḥ âh-chayn hpyit-thěě
Wake me at mid- night	သန်းခေါင်ကျွန်ုပ်ကို နှိုးပါ	Thăh-gowng kyöön- ohk-koh hnôh:-bāh
I will get up at six in the morning	မနက်ခြောက်နာရီ မှာထပါမည်	Măhnetchowk-năhyee- hmāh htăh-bāh-měě

English.	Burmese.	Pronunciation.
He will arrive at half-past five in the evening	ညနေ ငါးနာရီတွဲ လောက်သူရောက် ပါလိမ့်မည်	Nyăh-nay gnăh:-năh- yee-gweh lowk thoo yowk-păh-laym-měe
I shall dine exactly at seven in the evening	ညနေခုနစ်နာရီထိ ကျွန်ုပ်တို့မင်းစား မည်	Nyăh-nay hköō-hnăh- năhyee htěě-hděě kyöōnohk htăhmin: tsăh:-měe
What month is it?	သည့်လသယ်လဲ	Thee lăh beh lăh leh
What day (of the week) is to-day?	သည့်ကနေ့တာနေ့ဘဲ	Thigah-nay bah nay leh
What day of the month is this?	သည့်ကနေ့တယ်နှစ် ရက်နေ့လဲ	Thigăh-nay beh-hnăh yet-nay leh

NOTE.—The Burmese date is 638 years after the Christian era. Therefore, in order to get the Burmese year, we have to subtract that number from our year. Both eras are used, and, to distinguish the one from the other, the word သက္ကရာဇ် Thekkăhyit is placed before the Burmese date; thus, သက္ကရာဇ် ၁၂၇၂ = A.D. 1910. Both Burmese and English months are used, and often the two together, in documents.

The month is divided into two parts, လဆန်း lăh-zăhn:, *the waxing*, and လပြည့်ကျော် lăh-byěě-jăw or လဆုတ် lăh-zohk, *the waning*. The full moon, လပြည့် lăh-byěě, falls on the fifteenth of the waxing; the လကွယ် lăh-gweh (*hidden moon*) falls on the fourteenth or fifteenth of the wane. The days of worship are the full moon, eighth of the wane, the hidden moon, and the eighth waxing; otherwise the days of the week are not observed, though noted. (The Englishman observes Sunday, the Burman does not.)

Times, Seasons, and Weather.

ဥတု၊ အချိန်များနှင့် မိုးလေအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
This day week	သည့်နေ့က ခုနစ်ရက် နေ့	<i>Thee nay-găh hkö- hnăh-yet nay</i>
That was three or four days ago	သုံးလေးရက်လောက် ရှိပြီ	<i>Thôhñ: lay:-yet lowk shêe-byee</i>
To-morrow fort- night	နက်ဖန် နေ့နောက် ဆယ်လေးရက်	<i>Net-hpăhn-nay nowk seh-lay:-yet</i>
At about this time	ယခုအချိန်လောက်မှာ	<i>Yăh-hköö äh-chayn- lowk-hmăh</i>
In a month's time	ယခု နေ့ကတလ လောက်	<i>Yăh-hköö-nay-găh tăh-lăh lowk</i>
The first of next month	ယခုလာမည့်လထဲ ရက်နေ့	<i>Yăh-hköö lăh-mêe-lăh tăh-yet nay</i>
In (after) six weeks	ယနေ့ကတလနှင့် ဆယ်လေးရက်	<i>Yăh-nay-găh tăh-lăh- hniñ seh-lay:-yet</i>
On the last day of the month	ယခုလကွယ်နေ့	<i>Yăh-hköö lăh-gweh- nay</i>
At the end of this month	သည့်လကုန်မှာ	<i>Thee lăh gohn hmăh</i>
Towards the middle of January	ဇန်ဝါရီလ၁၅ရက် နေ့လောက်	<i>Zăhnăh-wăhyee lăh seh- gnăh:-yet nay lowk</i>
In the course of a week	ခုနစ်ရက်အတွင်း တွင်	<i>Hköö-hnăh-yet äh- twin:-dwin</i>
From time to time	အဖန်ဖန်	<i>Ăh-hpăhn-băhn</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
From one day to another	တနေ့ကတနေ့သို့	Tāh-nay-gah tāh-nay-thoh [thay:
A few days ago	နေ့ရက်မကြာသေး	Nay-yet mäh kyāh
A short time since [ago	ကာလမရှည်ပြီ	Kāhlāh mäh shay-bye [thay:
Scarcely two days	နှစ်ရက်မရှိသေး	Hnāh-yet mäh shēē
A month ago	တလရှိပြီ	Tāh-lāh shēē-bye
It is full moon	ထပြည့်နေ့ဖြစ်သည်	Lāh-byēē-nay hpyit-
Last year [last	မနှစ်က	Māh-hnit-kāh [thēē
The year before	တမျှန်နှစ်	Tāh-myāhn-hnit
It is not long since	မကြာသေးဘူး	Māh kyāh thay: boo:
Long ago	ကြာလှပြီ	Kyāh-hlāh-bye
Once in (three) days	(သုံး) ရက်တခါ	(Thohn:) yet tāh-hkāh
The heat of the sun is unbearable	နေပူထိုမခံနိုင်ဘူး	Nay poo loh mäh hkāhn-hning-boo:
I am very warm	တယ်အိုက်သည်	Teh ik-thēē
I am afraid it will rain	မိုးပန်း ရွာမည် မိုးသည်	Môh: yōōāh-mēē, tsôh: thēē
Did you see the lightning?	ဤတံစကို ဖြင့် သလား	Shāht-tsit-koh myin-thāh-lāh:
I heard the thunder	မိုးယားခြိုးသံကို ကြားခဲ့သည်	Môh: chôhn: thāhn-goh kyāh: gēh thēē
How it pours!	တယ်မိုးပန်းရွာသည်	Teh môh: yōōāh-thēē
Would you like an umbrella?	ထီးထိုချင်သလား	Htee: loh-jin-thāh-lāh: [tsôh-bye
I am wet through	အဝတ်များစွတ်မိပြီ	Āh-wōōt-myāh: tsōōt-
Look at the rain-bow	သက်ထံကို ကြည့်လိုက်ပါ	Thettāhn-goh kyēē-lik-pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is growing very cold	တယ်အေးလာသည်	Teh ay: lāh-thěě
It is very dirty	တယ်နှိုများသည်	Teh shǒön myāh:-thěě
It is very windy	တယ်လေတိုက်သည်	Teh lay tik-thěě
The wind is in the east	လေအရှေ့ဘက်က လာသည်	Lay āh-shay bekkāh lāh-thěě
The dust is terrible	တယ်ဖိုတသည်	Teh hpohn htāh-thěě
How bright the moon is	တယ်လလာသည်	Teh lāh thāh-thěě
The sky is overcast, so I think it will rain	မိုးပန်းအံ့ထိုမိုးရွာ မည်ထိုထင်သည်	Môh: ohn-loh môh: yōōāh-měe-loh, htin- thěě
The stars are bright	ကြယ်များအထွန်ထွန်း လင်းသည်	Kyeh-myāh: āh-hlōön htoon:-lin:-thěě
It will be fine to-morrow, I think	နက်ဖန်နေသာမည် ထင်သည်	Net-hpāhn nay thāh- měe, htin-thěě

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone.

စာရေးကြောင်းနှင့်စာတိုက်၊ ကြေးနန်းရုံးအကြောင်းများ။

(For Vocabulary, see p. 70.)

Have any letters come this morning?	ယခုမနက်စာများ ရောက်ပြီလား	Yāh-hkōō mǎh-net tsāh-myāh: yowk- pyee-lāh:
No, none have come yet	မလာမရောက်သေး ဘူး	Mǎh lāh mǎh yowk thay: boo:
He ought to be here by now	သူယခုသည်ကို ရောက်သင့်ပြီ	Thoo yāh-hkōō dee-goh yowk-thin-byee

English.	Burmese.	Pronunciation.
I have heard nothing	တစုံတခုမျှမကြားရသေးဘူး	Tăh-zohñ tăh-hkôô hmyăh mäh kyăh-yăh-thay:-boo:
Has the mail steamer arrived?	စာပို့မီးသင်္ဘောရောက်ပြီလား	Tsăh-bôh mee:-thim:-baw yowk-pyee-lāh:
Go and see if the mail is in	ဒက်ရောက်သည်မရောက်သည်ကိုသွားကြည့်စမ်းပါ	Det yowk-theë mäh yowk - thëë - gôh thwăh: kyëë-zăhn: bāh
Are there any letters for me?	ကျွန်ုပ်တို့စာများရှိလား	Kyôônohk-hpôh tsăh-myăh: shëë-thăh-lāh:
I have not received any letter	စာတစောင်မျှမရဘူး	Tsăh tăh - zowng - hmyăh mäh yăh-boo:
Please post this letter	သည်စာကိုစာတိုက်သစ်တာထဲမှာထည့်လိုက်ပါ	Thee tsăh-gôh tsăh-dik thit-htăh-deh-hmāh hteḥ-lik-pāh
Please forward my letters to . . .	ကျွန်ုပ်စာများကိုပို့လိုက်ပါ	Kyôônohk tsăh-myăh:-gôh pôh-lik-pāh
Please weigh this letter	သည်စာကိုချိန်စမ်းပါ	Thee tsăh-gôh chayn-zăhn:-bāh
I want some note-paper	စာရေးရန်စက္ကူလိုချင်သည်	Tsăh-yay:-yăhn tsek-koo loh-jin-thëë
Give me an envelope	စာအိပ်တခုပေးပါ	Tsăh - ayk tăh - hkôô pay:-bāh
Where is the ink?	မှင်အိုးတယ်မှာလဲ	Hmin-ôh: beh-hmāh leh
Lend me a piece of blotting-paper	မှင်နှိပ်စက္ကူတခြပ်ပေးပါ	Hmin-hnayk tsek-kôô tăh-chăht pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Get me some stamps	တံဆိပ်ခေါင်းများပေးပါ	Tăh - zayt - gowng:- myāh: pay:-bāh
Tell him to wait	စေ၍နေထိုင်သကဲ့သို့ပြောပါ	Tsowng nay-loh thōō- goh pyaw-bāh
I will send a reply later	နောက်မှပြန်စာပို့ပါမည်	Nowk-hmăh pyăhn- zāh pōh-bāh-měē
Can I send a telegram?	ကြေးနန်းရိုက်နိုင်ပါသလော	Kyay: - nahn: yik hning-bāh-měē-lāh:
How much is the postage on these letters?	သည့်စာများအတွက် စာပို့ခဘယ်လောက်ပေးရမည်ထဲ	Thee tsāh-myāh: āh- twet tsāh-bōh-găh beh-lowk pay:-yăh- měē-leh
I am just going to read it	ယခုထဲဖတ်ပါမည်	Yăh-hkōō-beh hpăht- pāh-měē
Can you lend me a pencil?	ခဲတံတချောင်းခဏငှါပါ	Hkeh - dăhn tăh - chowng: hkăhnăh hgnăh:-bāh
What is your telephone number?	ခင်ကြားနံပါတ်ဘယ်လောက်ထဲ	Hken byāh: năhmbăht beh-lowk leh
My number is —	ကျွန်ုပ်နံပါတ်ဖြစ်ပါသည်	Kyōōnohk năhmbăht — hpyit-pāh-thěē
Put me through to —	— ကိုထွယ်လေးပါ	— goh thweh-pay:- bāh
Line engaged	လမ်းမအားပါ	Lăhn: mǎh āh:-bāh
Ring up (Mr. Smith) ¹	ခရစ္စတော့မစ်ကိုစကားပြောသံကြီးနှင့်ပြောပါ	(Mistāh Săhmit)-goh tsăh gāh:-pyaw- thăhn-joh-hniṇṇ pyaw- bāh

¹ This is translated 'Speak to Mr. Smith with the telephone.'

In Town. မြို့တွင်အကြောင်းအရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
Where shall we go ?	ကျွန်ုပ်တို့ဘယ်ကို အလည်သွားမည်လဲ	Kyöñnohk-doh beh-goh - äh-leh-thwäh: mǝě-leh
Let us go to the post office	စာတိုက်သို့သွားကြစို့	Tsäh-dik-thoh thwäh: jyäh-zoh
Where does this road go ?	သည်လမ်းဘယ်ရောက်သဲ	Thee lähn: beh yowk-thäh-leh
Go up the street	လမ်းကိုလိုက်သွား	Lähn:-goh lik-thwäh:
Is it far from here ?	သည်ကကွာဝေးသလား	Dee-gäh kwäh-way:- thäh-läh:
Show me the way	လမ်းကိုပြပါ	Lähn:-goh pyäh-bäh
Turn to the right	လက်ယာဖက်သို့ လှည့်သွားလိုက်	Let-yäh-bet-thoh hleh-thwäh:-lik [thwäh:
Turn to the left	လက်ဝဲဖက်သို့လှည့်	Let-weh-bet-thoh hleh-
Go straight on	ရှေ့သို့တံည့်တင်သွားပါ	Shay - thoh tēh - deh thwäh: bäh
Second turning to the right	လက်ယာဖက်မှ၁ခု တိယလမ်းကိုလိုက်	Let-yäh-bet - hmäh dootēyäh lähn:-goh lik
Cross the road [is ... ?]	လမ်းကိုကူးသွား [ရှိသလဲ]	Lähn:-goh koo:- thwäh: [thäh-leh
In what street	— ဘယ်လမ်းတွင်	— beh lähn:-dwin shēe
Please tell me the nearest way to...	— သို့ရောက်အောင် အနီးဆုံးလမ်းကို ပြောပါ။	— thoh yowk-owng äh-nee:-zôhn: lähn:-goh pyaw-bäh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is this the way to . . . ?	သည်လမ်းကိုလိုက် လျှင်—သို့ရောက် နိုင်ပါမည်လား	<i>Thee lăhn:-goh lik- hlyin — thoh-yowk- hning - bāh - mēē- lāh:</i>
Do you know Mr. F.?	F. သွင်ကိုသိကျွမ်း သလား	F. <i>thăhken - goh thēē - kyon:- thăh - lāh:</i>
I do not know	မသိသူး	<i>Māh thēē-boo:</i>
I know him well	သူ့ကိုကောင်းကောင်း ကျွမ်းသည်	<i>Thōō - goh kowng:- gowng: kyon:-thēē</i>
Who is he ?	ထိုလူဘယ်လူလဲ	<i>Htoh loo bāhloo leh</i>
He is an old friend	သူ့မိတ်ဆွေဟောင်း ဖြစ်ပါသည်	<i>Thoo maytsway howng: hpyit - pāh - thēē</i>
Where does he live ?	သူ့ဘယ်မှာနေသလဲ	<i>Thoo beh-hmāh nay- thăh-leh</i>
He lives close by (my home)	ကျွန်ုပ်အိမ်နှင့်အနီး နေပါသည်	<i>(Kyōōnohk ayn-hnin) ăh - nee: nay - bāh - thēē</i>
Is Mr. F. (Mrs. F.) at home?	F. သွင် (F. သွင်မ) အိမ်တွင်ရှိသလား	F. <i>thăhken (thăh- hken-māh) ayn-dwin shēē-thăh-lāh:</i>
I must go	ကျွန်ုပ်သွားပါတော့ မည်	<i>Kyōōnohk thwāh:- bāh-daw-mēē</i>
Good-bye (go and return)	သွားဦးလော (or တော့)	<i>Thwāh:-ôhn:-law (or daw)</i>
What is the name of that street?	ထိုလမ်းကိုဘယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	<i>Htoh lăhn:-goh beh- hneh hkāw - thăh- leh</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
Which road must I take ?	ဘယ်လမ်းသွားရမည်လဲ	Beh lăhn: thwāh:-yăh-měë-leh
(You) are out of the way	လမ်းမှားပြီ	Lăhn: hmāh: byee

Shopping. ဆိုင်များတွင်ဝယ်ယူရာ။

How much is this?	သည်တာအတိုးဘယ်လောက်လဲ	<i>Thee hāh āh-hpôh: beh-lowk leh</i>
It is too much	အတိုးကြီးသည်	<i>Āh-hpôh: kee:-thěë</i>
Send them at once	ချက်ချင်းပို့လိုက်ပါ	<i>Chet-chin: poh-lik-pāh</i>
I wish to buy	ဝယ်ချင်သည်	<i>Weh-jin-thěë</i>
(I) will take this	သည်တာကိုယူပါမည်	<i>Thee hāh-goh yoo-bāh-měë</i>
(I) want some calico	ပိတ်ဝယ်ချင်သည်	<i>Payt weh-jin-thěë</i>
Show (me) some ribbons	မိုးကြိုးပြာထချိုပြပါ	<i>Pôh: kyôh:-byāh tāh-choh pyāh-bāh</i>
This colour is too dark	ဤအရောင်ညိုထွန်းသည်	<i>Ee āh-yowng nyoh-loon:-thěë</i>
Have you any that is narrower than this?	ဤကြိုးပြားထက်မြက်ငယ်သောကြိုးပြားရှိသေးသလား	<i>Ee kyôh:-byāh: det byet-gneh - thaw kyôh:-byāh: shěë-thay:-thāh-lāh:</i>
What is the price per yard?	တရိက်လျှင် အတိုးဘယ်လောက်လဲ	<i>Tāh-gīk hlyināh-hpôh: beh-lowk leh</i>
It is faded	အရောင်မှိန်သည်	<i>Āh-yowng hmayn-thěë</i>
It is too fine	အထွန်ညက်နုသည်	<i>Āh-hlōön nyet-nōō-thěë</i>
This is right	သည် တကောင်းသည်	<i>Thee hāh kowng:-thěë</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
What are they the pair ?	တရံထွင်အဘိုးတယ် လောက်လဲ	Tāh-yāhn hlyin āh- hpôh: beh-lowk leh
Have you any silk ¹ putsoes for sale?	ပိုးပုဆိုးများရောင်း ရန်ရှိသလား	Pôh:-pāhsôh:-myāh: yowng:-yāhn shěē- thāh-lāh:
I will inquire and let you know	ကျွန်ုပ်မေးစစ်၍ကြား ပြောလိုက်မည်	Kyôônohk may:-tsit- yôôay kyāh:-pyaw- lik-měē
I will give five rupees for it	ထိုတာသို့ငွေငါးကျပ် ပေးမည်	Htoh hāh-bôh gnway gnāh:-jāht pay:-mēē
Take this watch to be mended	ဤနာရီခွက်ကိုပျင် ရအောင်ယူသွား လိုက်ပါ	Ee nāhyee-gwet-koh pyin-yāh-owng yoo- thwāh:-lik-pāh
Can you give me change for a rupee ?	ဒင်္ဂါးတကျပ်ကိုအနီး နှိုင်းပါမည်လား	Dingāh: tāh-jāht-koh āhn:hning-bāh-měē- lāh:
I have no change	အနီးရန်မရှိပါ	Āhn:-yāhn mǎh-shēē bāh
I have no coppers, only four-anna pieces	ပိုက်ဆံမရှိပါ။မတ် စေ့သာရှိပါသည်	Pisāhn mǎh shēē-bāh, māht tsōē thāh shēē- bāh-thēē

Shooting and Fishing.

အမည်းငါး။လိုက်၊ ဖြစ်။မျှားယူကြောင်း။

Is there any shoot- ing or fishing here?	သည်အရပ်၌အမည်း ဖြစ်ခင်း၊ ငါးမျှား ခင်းရှိသလား	Thee āh-yāht hnik āh- meh: pit hkin:, hgnāh: hmyāh:-gin shēē-thāh-lāh:
--	--	---

¹ The garment worn by men round the waist; some are very handsome.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Can you find me a hunter?	မုဆိုးတယောက်ရှား ပေးနိုင်ပါမည်လား	Mohksôh: tǎh - yowk shāh: pay: hning- bāh-měē-lāh:
I will send you a hunter to show you game?	အမည်းကိုညွှန်ပြရ အောင်မုဆိုးတ ယောက်ကိုခေါ် ပေးမည်	Āh-meh:-goh hnyōōn- p yǎh - yǎh - owng mohksôh: tǎh-yowk- koh hkāw-pay:-mēē
What game can you show me?	တယ်အမည်းမျိုးများ ကိုပြနိုင်ပါမည်လား	Beh āh-meh:-myôh:- myāh:-goh pyāh hning-bāh-měē-lāh:
Do you wish to shoot deer or birds?	ဆတ် သမင်၊ ဒရယ်၊ ရှိများကိုပြစ်ချင်သ လား။ ငှက်များကို ပြစ်ချင်သလား	Sǎht, thǎhmin, dǎh- yeh, jee-myāh:-goh pit- chin-thǎh-lāh:; hgnet-myāh:-goh pit - chin - thǎh - lāh:
There are plenty of hog deer in the jungle and sometimes one finds hares and pigs	ထောထဲမှာဒရယ်အ ထွန်များသည်။ ၎င်း ပြင်တခါတလေထုံ နှင့်ထောဝက်များ တွေ့တတ်သည်	Taw-deh-hmāh dǎh- yeh āh-hlōōn myāh:- thēē; lǎh - gowng:- pyin tǎh-hkāh-tǎh- lay yohn-hnin taw- wet-myāh: twǎy- dǎht-thēē
Snipe are found in the rice fields and duck and teal in the lake	ငယ်ပြင်ထဲမှာမြေ ဝတ်များပေါ်သည်။ အင်းထဲမှာဝမ်းဘဲ နှင့်ဝက်ငယ်ကိုတွေ့ ထိမည်	Leh - byin - deh-hmāh myay - wōōt - myāh:- paw-thēē; in:-deh- hmāh woom:-beh- hning tsitsǎhlee - goh tway-laym-mēē

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is the jungle very thick?	တောများစွာရှုပ်ထွေးသလား	Taw myāh: - zōōāh shohk-tăht-thăh-lāh:
The tree jungle is not thick but there is tall grass near the river	သစ်တောမရှုပ်ဘူး။ ထိုရာတွင်မြစ်ကမ်း ၌ မြက် တော ရှိ သည်	Thit-taw mǎh-shohk-hpoo; thōh-yāh-dwin, myit-kāhn: - hnik myet-taw shěē-thěē
How many guns have you?	သေနတ်ဘယ်နှစ် ထက်ရှိသလဲ	Thay-năht beh-hnăh- let shěē-thăh-leh
I have three double-barrel and a rifle	နှစ်ထိုးပြွေသေနတ်သုံး ထက်နှင့်ရိုက်ပတ် ထထက်ရှိသည်	Hnăh-lôhn:-byōō-thay- năht thôhn:-let-hnīng yikpăht tăh-let shěē- thěē
This gun is a breechloader	သင်္ဠိသေနတ်နောက် ထိုးသေနတ်ဖြစ်ပါ သည်	Thee thay-năht nowk- htôh: - thăy-năht hpyit-pāh-thěē
How many cartridges have you in that bag?	ထိုထွယ်အိပ်ထဲမှာ ယမ်းတောင့်ဘယ် နှစ်ထိုးပါသလဲ	Htoh lweh-ayk - deh- hmāh yāhn:-downg beh-hnăh-lôhn: pāh- thăh-leh
Put sixty cartridges into that box	ထိုသစ်တာထဲမှာယမ်း တောင့်ဝေထောက် ထည့်လိုက်	Htoh thit-tăh-deh- hmāh yāhn:-downg chowk - seh - lowk hteht-lik
You have hit (shot) a red deer, Sir	ဆတ်တကောင်ကို မှန်ပါပြီလို့	Săht tăh-gowng-goh hmăhn-bāh-byee, thăhken
It cannot go far, for its leg is broken	ခြေထောက်ကြိုးလို ဝေးစွာမသွားနိုင် ဘူး	Chay-dowk kyôh: loh way - zōōāh mǎh thwāh:-hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation
A teal has fallen in the grass near the pond	စပ်စလီတကောင် ဒိုင်နားမှာပြန်ပင် ထဲသို့ကျလေပြီ	Tsitsăhlee tăh-gowng ing-nāh:-hmāh myet- pin-deh-thōh kyāh- lay-bye
There are some jungle-fowl in the bamboos	ဝါးတောထဲမှာတော ကြက်များရှိသည်	Wāh:-daw-deh-hmāh taw-jet-myāh: shě- thě
Can you catch fish in that stream?	ထိုချောင်းတွင် ဝါး များကို များနိုင်သ လား	Htoh chowng:-dwin gnāh:-myāh:-goh hmyāh:-hning-thāh- lāh:
What is the best bait?	များစွာ အကောင်း ဆုံးတယ်သင်းလဲ	Hmyāh:-zāh āh - kowng:-zōhn: beh- thin: leh
Bring a rod and some bait with you	များတံတစင်းနှင့်များ စာအချို့ယူလာကဲ့	Hmyāh:-dāhn-tāh-zin:- hning hmyāh:-zāh āh-chōh yoo-lāh- geh
The best bait is worms and mag- gots	တီနှင့်လောက်များ များစွာ အကောင်း ဆုံးဖြစ်သည်	Tee-hning lowk-myāh: hmyāh:-zāh āh- kowng:-zōhn: hpyit- thě
If you cannot get them, use paste	ငှင်းကို မရနိုင်လျှင် မုန့်မိမ်းကိုသုံး	Lāh-gowng:-goh māk yāh - hning - hlyin, mohng - zayn: goh thōhn:
You cannot hunt tigers without elephants	ဆင်မရှိလျှင် ကျား များကို မလိုက်နိုင် ဘူး	Sin māk shě - hlyin, kyā h:-myāh:-goh māk lik-hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
You can watch for them at night on a stage in a tree	ညအခါသစ်ပင်ပေါ် ကလင့်စင်မှာစေါင့် နေနိုင်သည်	Nyah āh-hkūh thit-pin- bāw - gāh liṅ - zin hmāh tsonng - nay - hning-thěě
It is, however, weary work and the mosquitoes bite	ထိုရာတွင်အထွန့်ပင် ပန်း၍မြိုင်ကိုက် သည်	Thoh-yāh-dwin, āh- hlōōn pim-bāhn:- yōōay chin kik-thee
How long have you lived in this circle ? ¹	သည်တိုက်ထဲမှာ နေသည့်တာဘယ် လောက်ကြာပြီလဲ	Thee tik - hteh - hmāh nay-thāh-hāh beh- lowk kyāh-byee-leh

Public Works. မြေတိုင်း၊ တည်ဆောက်သောအရာများ။

Come here with your hoe	ပေါက်တူးကိုယူ၍ သည်ကိုလာကဲ့	Powk-too:-goh yoo- yōōay dee-goh lāh- geh
Do not dig there	ထိုမှာမတူးနှင့်	Hoh-hmāh māh too:- hnin
Dig wider	ကျယ်အောင်တူး လိုက်	Kyeh-owng too:-lik
How many men are wanted to cut the jungle ?	တောခုတ်ရအောင် လူဘယ်နှစ်ယောက် အလိုရှိသလဲ	Taw hko/hk - yāh - owng loo beh-hnāh yowk āh-loh shee- thāh-leh

¹ NOTE.—တိုက် tik, generally translated *circle*, corresponds to our word 'hundred' in the divisions of a county. The word တာ hāh, *thing*, which occurs in the last sentence, is a very common colloquial idiom and corresponds to our word *fact*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Six men are wanted for road work	လမ်းထွက်ရန်လူ ခြောက်ယောက်လို ချင်သည်	Lahn: lohk-yahn loo- chowk-yowk loh-jin- thēē
Send three men to help the carpenters	လက်သမားများကို ကူညီရအောင်လူ သုံးယောက်ကို ထွတ်လိုက်	Letthāhmāh: -myāh: - goh koo-nyee-yāh- owng loo - thōhn: - yowk - koh hlōōt- lik
Take seven men to build the bridge	တံတားဆောက်ရန် လူခုနစ်ယောက် ခေါ်သွားတော့	Tāh-dāh: sowk-yāhn loo hkōōhnāh-yowk hkāw-thwāh: -daw
What kind of soil is it there?	ဟိုမှာဘယ်မြေမျိုးရှိ သလဲ	Hoh-hmāh beh myay myōh: shēē-thāh- leh
It is sandy, Sir	သဲမြေများပါသည် သွင်	Theh - myay myāh: - bāh-thēē, thāhken
Where did you find this stiff clay?	သင့်မြေစေးကိုဘယ် မှာတွေ့သလဲ	Thee myay-zay: -goh beh-hmāh tway-thāh- leh
This ground is exceedingly hard	သင့်မြေအလွန်တရာ မာပါသည်	Thee myay āhlōōn- dāh-yāh māh-bāh- thēē
The hoe will break, so get a pickaxe	ပေါက်တူးကြိုးမည် စိုးလိုပေါက်တူးလုံး တလက်ကိုယူကွဲ	Powk-too: kyōh: -mēē tsoh: -loh powk-too: - lōhn: tāh-let-koh yoo- geh
Remove the stones with a crowbar	ကျောက်များကိုသံ တူးရွင်းနှင့်တူးထွ လိုက်	Kyowk-myāh: -goh thāhn-tāh-yōōin: - hniṇṇ too: -swāh-lik

English.	Burmese.	Pronunciation.
Blast the rock	ကျောက်ကြီးကိုဟင်း နှင့်ဖောက်ခွဲ	Kyowk - kee: - goh yāhn: - hniṅ hpowk- hkweh
Put aside all stones fit for building	အဆောက်အဦးနှင့် ထော်သောကျောက် များကိုတဖန်မှာရ ပုံလိုက်	Āh-sowk āh-ōhn:-hniṅ tāw-thaw kyowk- myāh:-goh tāh-hpet- lmāh tsöō-pohn-lik
The space is not sufficient	ထားရန်နေရာမ လောက်ဘူး	Htāh:-yāhn nay-yāh māh lowk hpoo:
Level 30 ft. fur- ther back	ပေ ၃၀ လောက် နောက်သို့ထိုး၍ညီ ညာအောင်ပြုလုပ် ပါ	Pay thōhn:-zeh lowk nowk - thoḥ tōh: - yöōay nyee-nyāh- owng pyöō-lohk-pāh
When I called you, why did you not answer?	သင့်ကိုခေါ်ကာသဘာ ပြုလို့မထူးသဘဲ	Thiṅ-goh hkāw kāhlāh bāh-pyöō-loḥ māh htoo:-thāh-leh
As the ground is very soft you must lay planks	မြေအထွန်ပျော့သည် နှင့်ပျဉ်ပြားများ ကိုခင်းချရမည်	Myay āh-hlōön pyaw- thēē-hniṅ pyeen- byāh:-myāh:-goh hkin:-chāh-yāh-mēē
Bring the cord and pegs for lay- ing out the foun- dation	အခြေအလျှောက်မှတ် ချရန်ကြိုးနှင့်ပနက် များယူကွဲ	Āh-chay āh-lyāh-goh hmāht-chāh-yāhn kyōh:-hniṅ pāhnet myah: yoo-geh
Must this work be finished to- day?	သည်အလုပ်ငယ်နေ့ ပြီးအောင်လုပ်ရ မည်လား	Thee āh-lohk yāh-nay pyee: - ownṅ lohk - yāh-mēē-lāh:
There is not enough sand in this mortar	သည်သရွက်တွင်ထဲ မလောက်ဘူး	Thee thāhyöōt-twin thēh māh lowk hpoo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
There is too much lime in it	သရွတ်တွင်ထိုးများ လွန်းသည်	Thăhyööt-twin htôhn: myāh:-loon:-thēē
The lime is not good. What kiln did it come from?	ထိုးမကောင်းဘူး။ ထိုးဖို့မှတယ်လဲ	Htôhn: māk kowng: boo:; beh htôhn:- boh-hmāk leh
The plastering must be done carefully	အင်္ဂတေကိုင်သည်မှာ သေသေချာချာပြုရ မည်	Ingāhday king-thēē hmāk, thay - thay chāk-jāk pyöō-yāk- mēē
Unless the timber is properly earth-oiled the white ants will eat it	သစ်သားကိုရေနံ ကောင်းကောင်းမ ယုတ်လျှင်ခြများ တက်စားလိမ့်မည်	Thit-thāh:-goh yay- nāhn kowng:-gowng: māk thohk - hlyin chāk-myāh: tet-tsāh:- laymmēē
White ants do not eat iron-wood or teak	ကျွန်းသစ်နှင့်ပျင်းက ထိုးခြများမစား တတ်ဘူး	Kyöōn-thit-hnin pyin:- gāk-dôh: chāk-myāh: māk tsāh: - dāht- hpoo:
Will you have thatch or shingles on the roof?	ဒနိဇက်နှင့်သက် ကယ်မိုးမည်လား။ အိုမဟုတ်ပျည် အပ်ကြွတ်နှင့်မိုး မည်လား	Dāhnēē-bet-hnin thek- keh mōh:-mēē-lāh:; thoh-māk-hohk, py- een ohk-kyöōt-hnin mōh:-mēē-lāh:
Tiles are difficult to obtain	အုတ်ကြွတ်များတယ် ရခဲသည်	Ohk-kyöōt-myāh: teh yāk-geh-thēē
Bring me the compass and chain	ကွန်ပါနှင့်မြေတိုင်း သံကြိုးကိုယူလာလဲ	Köōmpāk-hnin myay- ding-thāhn-jôh:-goh yoo-lāh-geh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I forgot them and left them in the works office	မေ့လျော့လိုခြေတိုင်း ရုံ မှာ ကျန်ရစ်နေ သည်	May-yaw-loh myay- ding-yohn-hmāh kyāhn-yit nay-thēē

Planting. သစ်ပင်ပိုက်ခြင်း။

How many coolies have you?	ကူ လီ ဘယ်နှစ် ယောက်ရှိသလဲ	Koolee beh-hnāh - yowk shēē-thāh-leh
How long have they worked with you?	သူတို့မောင်မင်း ဆီမှာထုတ်သလာ ဘယ်လောက် ကြာပြီလဲ	Thoo-doh mowng- min-zee-hmāh lohk thāh-hāh beh-lowk kyāh-byee-leh
Are they good workers?	အထုတ်ကိုင်ရိယနှင့် ထုတ်တတ်ကြသ လား	Āh-lohk-koh wēyēē- yāh-hnin lohk-tāht- kyāh-thāh-lāh:
Muster the coolies near the bunga- low	အိမ်နားမှာကူလီများ ကို ရုံခံ ချီထား လိုက်	Ayn-nāh:-hmāh koo- lee-myāh:-goh tsōō- yōhn:-yōōay htāh:-lik
How much pay does each get a day?	ကူလီများတကိုယ် ချွင်နေတိုင်းအခ ဘယ်လောက်ရ တတ်သလဲ	Koolee-myāh:tāh-gōh- hlyin nay-ding: āh- hkāh beh-lowk yāh- dāht-thāh-leh
Each man must dig forty holes a day?	ကူလီတယောက်တ နေ့ချွင်တွင်းလေး ဆယ်စီတူးရမည်	Koolee-tāh-yowk tah- nay-hlyin twin: lay:- zeh zee too:-yāh- mēē
Do not pull up the young plants	အပင်ကလေးများကို ဆွဲချီမနှုတ်နှင့်	Āh-pin-gāhlay:- myāh:-goh sweh- yōōay māk-hnokk- hnin

English.	Burmese.	Pronunciation.
Mark the places where they are to dig the holes	တွင်းယူးရမည့်နေ ရာများကိုမှတ်ပြု လိုက်	l'win: too:-yăh-měe- nay-yāh-myāh:-goh hmăht-pyăh-lik
Trample the earth down in plant- ing	အပင်များကိုစိုက် ကာလမြေကိုခြေ နှိပ်နှိပ်နှင်းလိုက်	Āh-pin-myāh:-goh tsik- kāhlăh, myay-goh chee-hnin hnayk- nin:-lik
Go and fetch the plants from the seed-beds	ပျိုးခင်းကအပင်က လေးများကိုသွား ယူကွဲ	Pyôh:-gin:-găh āh-pin- găhlay:-myāh:-goh thwāh: yoo-geh
Take up the plants with the earth	အပင်ကိုမြေပါအောင် နှုတ်ပါ	Āh-pin-goh myay pāh- owng hnohk-pāh
After planting them give them plenty of water	စိုက်ပြီးမှရေကောင်း ကောင်းလောင်း၍ ပေးလိုက်	Tsik-pyee:-hmăh yay kowng:-gowng: lowng:-yôôy pay:- lik

Arrival in the Country. ပြည်တွင်ရောက်ကာလ။

(For Vocabularies, see p. 61.)

Here is my lug- gage	ကျွန်ုပ်ဝန်ထမ်းသည် မှာရှိသည်	Kyôônohk wôôn-zăh- leh dee-hmăh shěe- thěe
Where is the cus- tom-house?	အကောက်တိုက် တယ်မှာလဲ	Āh-kowk-tik beh- hmăh leh
Bring that trunk to the custom- house	ထိုထောင့်အကောက် တိုက်သို့ယူခဲ့	Hoh thittăh āh-kowk- tik-thoh yoo-geh
I have nothing dutiāble	အကောက်ခွဲရန်ငွေ မပါ	Āh-kowk-hkweh-yăhn- ohksăh măh pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Here are (take) my keys	ကျွန်ုပ်တို့သေတ္တာများယူပါ တေတ္တာ	Kyöön ohk thaw-myāh: yoo-bāh-daw
Call a carriage	ရထားတစ်ခေါ်ပါ	Yāhhtāh: tǎh-zee: hkāw-bāh
There is no carriage	ရထားတစ်ခုမျှမရှိပါ	Yāhhtāh: tǎh-zee:- hmyāh mǎh shēē-bāh
What is the fare to — ?	— သို့ အခမဲ့ထိ လောက်ထိ	— thōh āh-hkāh beh- lowk, leh
Tell the driver to take me to —	ရထားမှူးကို — သို့ မောင်းသွားသို့ ပြောလိုက်ပါ	Yāhhtāh: -hmoo: -goh — thōh mowng:- thwāh: -loh pyaw- lik-pāh
Tell him to drive quickly to the railway station	မီးရထားရုံသို့ ဖြီ ဖြီမောင်းသို့ ပြော လိုက်ပါ	Mee:-yāhhtāh:-yohn- thōh myāhn-myāhn mowng:-loh pyaw- lik-pāh
He says the baggage is too heavy (for a carriage), it must be put on a cart	ဝန်ထုပ်ထုပ်ထွန်း သင့်နှင့် လှည်းတော် မှာတင်ရမည်တည်း	Wöön-zǎh-leh lay:- loon: - thēē - hniṅ hle: -bāw-hmāh-tin yāh-mēē, deh
You must take it to the station for Prome, not that for Pegu	ပြည်မြို့သို့သွားရန်မီး ရထားရုံကိုယူသွား ရမည်။ ပဲကိုးမြို့သို့ ထွက်ရန်ရုံသို့မယူရ	Pyee - myōh - thōh thwāh:-yāhn mee:- yāhhtāh: -yohn-goh yoo-thwāh: -yāh- mēē; Pāhgōh:- myōh-thōh htwet- yāhn yohn - thōh māh yoo-yāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I wish to catch the steamer that goes from Prome to Bamaw	ပြည်မြို့ကတမောမြို့ သို့သွားသော မီး သင်္ဘောကိုမှီအောင် သွားချင်သည်	Pyee-myoh-găh Băh- maw - myoh - thoh thwāh :- thaw-mee :- thim:-baw-goh hmee- owng thwāh:-jin-thěe
When does the steamer start ?	မီးသင်္ဘောတယ်အ ချိန်လောက်ထွက် သလဲ	Mee:-thim:baw beh- ăh - e h a y n - low k htwet-thăh-leh
Please show me my berth	ကျွန်ုပ်အခန်းကိုပြ လိုက်ပါ	Kyöönohk âh-hkăhn:- goh pyăh-lik-păh
Is this berth taken?	သင်္ဃန်းအခန်းကိုတစ် ယောက်ကယူပြီ လား	Thee âh - hkăhn:-goh tăh - zohn-tăh-yowk- kăh yoo-bye-lāh:
I will engage the whole cabin	ကျွန်ုပ်တစ်ခန်းသုံးကို ယူပါမည်	Kyöönohk tăh-hkăhn:- lôhn:-goh yoo-bāh- měe
Put this bag in the cabin	သည်အိတ်ကိုအခန်း ထဲမှာထားလိုက်	Thee ayk-koh âh- hkăhn:-deh-hmāh htāh:-lik
What is the number of your cabin?	အခန်းနံပါတ်ဘာလဲ [လဲ	Ăh-hkăhn: năhmbăht bāh leh [leh
What is the fare ?	ကတိတယ်လောက်	Kăh-doh-găh beh-lowk,
How many days is it from Prome to Bamaw ?	ပြည်မြို့ကတမောမြို့ ရောက်အောင်ဘယ် နှစ်ရက်လောက်ရှိ မည်လဲ	Pyee-myoh-găh Băh- maw - myoh yowk- owng beh-hnăh yet lowk shěe-měe-leh
Are the mosquitoes troublesome (do they bite)?	ခြင်ကိုက်တတ်သ လား	Chin kik-tăht thăh- lāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
They do not bite in the cold season—only in the rains	ဆောင်းဥတု၌မကိုက် ဖူး။ ခိုဗမ်းဥတု၌သာ ကိုက်တတ်သည်	Sowng: öödöö-hnik mäh kik-hpoo:; mōh: öödöö-hnik thāh kik- täht-thée
Have they mosquito curtains on board, or should I buy them?	သင်္ဘောမှာခြင်ထောင် ရှိသလား။ ထို မဟုတ်ဝယ်ရန် ကောင်းမည်သား	Thim:baw-hmāh chin- downg shēē-thāh-lāh:; thōh-māh-hohk, weh- yāhn kowng:-mēē-lāh:
They had better be bought in Rangoon as they will be useful after leaving the boat	မီးသင်္ဘောကဆင်းပြီး မှများစွာအသုံးကျာ သည့်နှင့်ရန်တုန့်ပြီ တွင်ဝယ်ရန်ကောင်း မည်	Mee:- thim:baw - gāh sin:- byee:- hmāh myāh:- zōōāh āh thōhn:- kyāh-thēē- hniñ Yāhngohn- myōh-dwin weh- yāhn kowng:-mēē
What do you call that pagoda on the other side of the river?	မြစ်တိုက်မှာရှိသည့် တုရားကိုဘယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	Myit hoh-bet-hmāh shēē-thēē hpāh-yāh:- goh beh-hneh hkāw- thāh-leh
Where is the Shway Dāhgohn Pagoda?	ရွှေဒဂုံတုရားတယ် မှာလဲ	Shway-Dāhgohn hpāh- yāh: beh-hmāh, leh
Can you buy me a good pony?	ကျွန်ုပ်ဖို့မြင်းကောင်း တကောင်ကိုဝယ် နိုင်ပါမည်လော	Kyōōnōhk-hpōh myin:- gowng: tāh-gowng- goh weh-hning- bāh- mēē-lāh:
Do they shoe the ponies?	မြင်းများကိုသံခွာ တတ်သလား	Myin:- myāh:- goh thāhn - hkwāh tāht thāh-lāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
Saddle the pony	မြင်းကိုကုန်းနှီးတင်ခဲ့ ပါ	Myin:-goh kôhn:-hnee: tin-geh-bāh
(I) wish to engage a Burmese ser- vant	မြို့ရွာလူကလေးတ ယောက်ကိုငါးချင် သည်	Băh m ā h lo o-gă h- lay: tăh-yowk-koh hgnāh:-jin-thěě
What wages does he ask?	လခတယ်သောက် တောင်းသတဲ့	Lăh-găh beh-lowk towng:-thah-leh

NOTE—On arrival in the country a servant is required. It is usual to engage a native of India who speaks English.

The Railway. မီးရထားလမ်း။

(For Vocabulary, see p. 61.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
To the station	မီးရထားရုံကို	Mee:-yăhhtāh:-yohn- goh
Here is my lug- gage	ကျွန်ုပ်တို့ဆီမှာရှိသည်	Kyöönohk wöönzăhle dee-hmāh shěě-thěě
I wish to register my luggage for —	ကျွန်ုပ်တို့ဆီမှာရှိသည်ကို ရိက္ခရံလုပ်ချင်သည်	Kyöönohk wöönzăh- leh-goh ¹ ree-jit-tsăh- ree loh-k-chin-thěě
The luggage is over weight	ဝန်အချိန်ပိုသည်	Wöön âh-chayn poh- thěě
Get my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ဆီကိုယူပေးပါ	Kyöönohk wöön-goh yoo-pay:-bāh
Here is the ticket	လက်မှတ်သည်မှာရှိ သည်	Let-hmăht dee-hmāh shěě-thěě

¹ In foreign words it is often necessary to use ရ *răh* as *r* and not *y*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
How many packages are there?	အထုပ်ဘယ်နှထုပ်လဲ	Āh-htokk beh-hnāh- ¹ htokk, leh
Where is the waiting-room?	စောင့်ခမ်းဘယ်မှာလဲ	Tsoṃng-gāhn: beh- hmāh, leh
Where is the booking office?	လက်မှတ်ခံရုံဘယ်မှာလဲ	Let-hmāht-hkāhn- yohn beh-hmāh ² leh
Where is the refreshment room?	စာပွဲခမ်းဘယ်မှာလဲ	Tsāh-bweh-gāhn: beh- hmāh, leh
Where is the lavatory?	နောက်တေးဘယ်မှာလဲ	Nowk-hpay: ³ beh- hmāh, leh
Where is the train for —?	— ကိုသွားသောရထားဘယ်မှာရှိသလဲ	— goh thwāh:-thaw- yāhtāh: beh-hmāh shěe-thāh-leh
Are you going by the express?	အမြန်ရထားနှင့်သွားမည်လား	Āh-myāhn-yāhtāh:- hniṇ thwāh:-mēē-lāh:
Show me a timetable	အချိန်ဇယားကွက်ကိုပြပါ	Āh-chayn-zāh-yāh:- gwet-koh pyāh-bāh
When does the train start?	ရထားဘယ်ထောင့်ထွက်သလဲ	Yāhtāh: ⁴ behday htwet-thāh-leh
Can I book through to —?	— ကိုထောင့်ရှောက်လက်မှတ်ခံနိုင်သလား	— goh dowk-showk- let-hmāht hkāhn- ning-thāh-lāh:

¹ Here is an example of the noun spoken of being used as its own numeral auxiliary instead of one of those given on pp. 79, 80.

² The verb ရှိ shěē is often omitted.

³ နောက်တေး nowk-hpay: really means the back precincts of a house, i. e. rear.

⁴ ဘယ်ထောင့် beh-day is a contracted form of ဘယ်ထောင့်အခါ beh thaw-āh-hkāh.

English.	Burmese.	Pronunciation.
A first- (second-) class single ticket to —	— ကိုဥဌမ (ဒုတိယ) တမ်းအသွားလက် မှတ်တစောင်သား	— <i>goh päh-htähmäh</i> (döötëëyäh) <i>dähn:</i> <i>äh-thwäh:-let-hmäht</i> <i>täh-zowng, lāh:</i>
Return ticket	အသွားအပြန်လက် မှတ်	<i>Äh-thwäh:-äh-pyähn-</i> <i>let-hmäht</i>
How much is it?	တယ်လောက်ထဲ	<i>Beh-lowk, leh</i>
We want a sleeping carriage	အိပ်ရန်ရထားကျွန်ုပ် တို့လိုသည်	<i>Ayk-yähn-yähhtāh:</i> <i>kyöönohk-doh loh-</i> <i>thëë</i>
A non-smoking compartment	ဆေးထိပ်မသောက် ရသောရထား	<i>Say:-layk mäh thowk-</i> <i>yäh-thaw-yähhtāh:</i>
Is this the train for —?	သည်ရထား—ကို သွားရန်ရထား လား	<i>Thee yähhtāh: — goh</i> <i>thwäh:-yähn yäh-</i> <i>htāh:, lāh:</i>
Do I change anywhere?	ထနေရာရာမှာရထား ပြောင်းရမည်လား	<i>Täh-nay-yäh-yäh-</i> <i>hmāh yähhtāh:</i> <i>pyowng-yäh-mëë-lāh:</i>
Where must I change for —?	— ကိုသွားရန်တယ် မှာရထားပြောင်းရ မည်ထဲ	— <i>goh thwäh:-yähn</i> <i>beh-hmāh yähhtāh:</i> <i>pyowng:-yäh-mëë-</i> <i>leh</i>
Is this seat engaged?	သည်ထိုင်ရာလူယူပြီ လား	<i>Thee htīng-yäh loo</i> <i>yoo-byeë-lāh: [boo:</i>
There is no room	နေရာမရှိဘူး	<i>Nay-yäh mäh shëë-</i>
Call the guard	ဂတ်ထိုကိုခေါ်ပါ	<i>Gäht-boh-goh hkāw-</i> <i>bāh</i>
The train is just going to start	ရထားယွှတ်ထွက်မည်	<i>Yähhtāh: yäh-hköö-</i> <i>beh htwet-mëë</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
Open the door	တံခါးဖွင့်ပါ	Tāh-gāh: hpwiṅ-bāh
Open the window	ပြတင်းဖွင့်ပါ	Pāh-din: hpwiṅ-bāh
Here is the station	မီးရထားရုံသည်မှာရှိ သည်	Mee-yāhtāh:-yoh n dee-hmāh shēē-theē
Do we stop here ?	သည်မှာရပ်သလား	Dee-hmāh yāht-thāh- lāh:
Do we alight here ?	သည်မှာဆင်းရမည် လား	Dee-hmāh sin:-yāh- mēē-lāh:
Do we change car- riages here ?	သည်မှာရထားပြောင်း ရမည်လား	Dee-hmāh yāhtāh: pyowng:-yāh-mēē- lāh:
How long do we stop here ?	သည်မှာထယ်လောက် ကြာရပ်သထဲ	Dee-hmāh beh-lowk- kyāh yāht-thāh-leh
Five minutes	ငါးမိနစ်	Gnāh: mēénit
My luggage is lost	ကျွန်ုပ်၏ပစ္စည်း ထွားသည်	Kyōōnohk wōōn pyowk-thwāh:-thēē
When it arrives forward it on to —	ရောက်သောအခါ — ကိုပို့ပါ	Yowk-thaw-āh-hkāh — goh poh-bāh
Giveme your ticket [To superior]	ခင်ကြားလက်မှတ် ပေးပါ	Hkenbyāh: let-hmāht pay:-bāh
[Do. to inferior]	မင်းလက်မှတ်ပေး	Min: let-hmāht pay:
Here it is [To su- perior]	သည်မှာပါ	Dee-hmāh bāh
[Do. to inferior]	သည်မှာ	Dee-hmāh

Specimen of Burmese Handwriting.

*The Lord's Prayer.**

[Burmese is written from left to right, and the written characters are a copy of the printed ones, more or less close according to the skill and care of the writer. See p. 22.]

ကောင်းကင်ဘုံ၌ရှိတော်မူသောအရှေ့အမြတ်တို့အဖို့၊
 ကိုယ်တော်အနာမတော်အား ဂုဏ်သေ ဝေးမြောက်ခြင်းရှိပါစေသော၊
 နှိုင်းတော်တရားတော်ပါစေသော၊ အလွန်တော်သောကောင်းကင်
 ဘုံ၌ပြည့်စုံသောအဖို့ ဖြေငြိမ်းပေါ်မြှောက်ပေးခြင်းရှိပါစေသော၊ အ
 သက်စွမ်းတော်သောအဖို့ ကျွန်ုပ်တို့အား ယနေ့ ပေးသ
 နားတော်မူပါ။ အကယ်၍ သောကအရှေ့အမြတ်တို့ကိုပြုစုသောအ
 ပြုစုများကိုအရှေ့အမြတ်တို့ဖြေငြိမ်းပေးသောအဖို့အရှေ့အမြတ်တို့အ
 ပြုစုများကိုဖြေငြိမ်းပေးတော်မူပါ။ အပြုစုသွေးဆောင်ရာသို့ရောက်
 မပါစေဘဲ၊ မကောင်းတော့အရာအရာမှ ကယ်နှုတ်တော်မူပါ။ အ
 ကောင်းမှုကား၊ နှိုင်းတော်နှင့် သနားတော်ခိုးအမှုတော်တော်တရား
 အရာအရာကိုပေးတော်မူ၍ရှိတော်မူစေသတည်း။ အမေ။

* The transliteration with the English words interlined is given on the next page.

The Lord's Prayer.

Transliteration of the Burmese words with the English translation.

Kowng:gin-bohn-hnik	shēē-dāw-moo-thaw	āh-kyōōnohk-tōh
In Heaven	which art	our
āh-hpāh ¹ kohdāw-ēē	nāhmāh-dāw-āh:	yoh-thay-lay:-myāht-
Father, Thy	name to	hallowing
chin: shēē-bāh-zay-thaw	ning-ngāhn-dāw tee-downg-bāh-zay-	
be ;	Kingdom	come (<i>lit.</i> may be es-
thaw	āh-loh-dāw-thēē kowng:gin:-bohn-hnik	pyēē-zohn-thāh-
tablished) (and) will	in Heaven	is fulfilled
geh-thōh myay-gyee:-bāw-hmāh	pyēē-zohn-bāh-zay-thaw	
as	on earth	may be fulfilled ;
āh-thet-mway:-lowk-thaw	āh-sāh-goh āh-kyōōnohk-tōh-āh:	
life nourish sufficient	food	to us
yāhnay pay:-thāhnāh:-dāw-moo-bāh	Thoo-tāhbāh:-thēē	
this day	give ;	(by) others
āh-kyōōnohk-tōh-goh	pyit-hmāh:-thaw	āh-hpyit-myāh:-goh
against us	committed	trespasses
āh-kyōōnohk-tōh hpyay-hlōōt-thāh-geh-thōh	āh-kyōōnohk-tōh-ēē	
we	forgive	as
āh-pyit-myāh:-goh hpyay-hlōōt-tāw-moo-bāh	āh-pyit-thway:-	
trespasses	forgive :	into tempta-
zowng-yāh-thōh māh lik māh pāh-zay-beh māh-kowng:-		
tion	without leading	from evil
thaw-āh-hmōō-āh-yāh-hmāh	keh-hnohk-tāw-moo-bāh	āh-
things	deliver (us).	
kyowng:-moo-gāh: ning-ngahn-dāw-hnin	hpohn:-tāhgoh:	
For (these reasons) ;	kingdom	and
		glory
¹ āhnōōbāw-dāw-thēē āh-tsin-āh-myeh	koh-dāw-hnik shēē-dāw-	
(and) power	for ever and ever	to thee.
		are.
moo-ēē-thāhdee: ²	āhmin	
	Amen.	

¹ Āhnōōbāw is a Burmanised Pāli word.

² Thāhdee: is a very strong assertive affix which implies 'for certain'.

Money, Weights and Measures.

ကြေးငွေဒင်္ဂါး။ အလေးအချိန်နှင့်အတိုင်းအတွေမျှ၁။

Money. ဒင်္ဂါး။

The present coinage of Burma is the same as that used throughout British India.

BURMESE MONEY WITH THE ENGLISH AND AMERICAN VALUES.

(Subject to the fluctuations in the rate of exchange.)

NOTES.—English Bank-notes and Drafts are current.

GOLD COINS.—The English sovereign and half-sovereign are current and are not subject to the fluctuations in the rate of exchange.

SILVER COINS.

Burmese.	English.	American.
1 rupee	= 1s. 4d.	= 33 cents.
$\frac{1}{2}$ "	= 8d.	= 16 "
$\frac{1}{4}$ "	= 4d.	= 8 "
$\frac{1}{8}$ "	= 2d.	= 4 "

NICKEL COIN.

1 anna	= 1d.	= 2 cents.
--------	-------	------------

BRONZE COINS.

Burmese.	English.	American.
$\frac{1}{2}$ anna	= $\frac{1}{2}$ d.	= 1 cent.

Also $\frac{1}{4}$ anna, and $\frac{1}{2}$ anna.

16 annas = 1 rupee.

15 rupees = £1.

ENGLISH AND AMERICAN MONEY REDUCED TO BURMESE.

£	s.	d.		Dols.	Cents.		Rupees.	Annas.
50	0	0	=	250	0	=	750	0
25	0	0	=	125	0	=	375	0
10	0	0	=	50	0	=	150	0
5	0	0	=	25	0	=	75	0
4	0	0	=	20	0	=	60	0
3	0	0	=	15	0	=	45	0
1	0	0	=	5	0	=	15	0
	10	0	=	2	50	=	7	8
	5	0	=	1	25	=	3	12
	4	0	=	1	0	=	3	0
	2	6	=		62 $\frac{1}{2}$	=	1	14
	2	0	=		50	=	1	8
	1	0	=		25	=		12
		6	=		12 $\frac{1}{2}$	=		6
		3	=		6	=		3
		1	=		2	=		1
		0 $\frac{1}{2}$	=		1	=		0 $\frac{1}{2}$
		0 $\frac{1}{4}$	=		0 $\frac{1}{2}$	=		0 $\frac{1}{4}$

$\frac{1}{2}$ anna = 6 pies, $\frac{1}{4}$ anna = 3 pies.

Certain words applicable to the old system still come into use.

The Rupee is called ကျပ် *kyäht*.

$\frac{1}{2}$ Rupee ,, ငါးမူ့ *gnāh-moo*.

$\frac{1}{4}$,, ,, မတ် *măht*.

$\frac{1}{8}$,, ,, မူ့ *moo*.

$\frac{1}{16}$,, (anna) ,, ပဲ *peh*.

$\frac{1}{2}$ Anna (pie) ,, ပိုင် *ping*.

NOTE.—The mark ° over a numeral also denotes သိပ် *thit* and ပိုင် *pi*.

Rs. 506 || 7 || 2 = ၅၀၆-၇-၂, 506 rupees, 7 annas, and 2 pies.

All copper coins, however, are designated as ပိုက်ဆံ *pi-sāhn*.

Correctly speaking the $\frac{1}{2}$ rupee (eight-anna piece) should be လေးမူ့ *lay-moo*, but the old Burmese ကျပ် *kyäht* was worth more than the Indian rupee.

The numeral affix for all coins (except the rupee) is ပြာ *pyāh*, and for the rupee ကျပ် *kyäht*.

ပိုက်ဆံလေးပြာ *pi-sāhn lay-byāh*, four pies.

ဒင်္ဂါးလေးကျပ် *dingāh lay-jäht*, four rupees.

Eight annas may be either ရှစ်ပဲ *shit-peh*, or ငါးမူ့ *gnāh-moo*.

Four annas လေးပဲ *lay-beh*, or တမတ် *tāh-măht*.

Before the country was annexed there was no coinage and silver was used by weight; the Burmese 'kyäht' is said to have been 252.75 grs. Trey.

Weights. အလေး။

The weights start with the ချင်ရှေ့ *chin-yōay*, still used by silver-smiths. It is a small red seed of which there are two kinds, ချင်ရှေ့ *chin-yōay*, *Abrus precatorius*, ရှေ့ကြီး *yōay-jee*, *Adinantha pavonina*.

2 ချင်ရှေ့ *chin-yōay* = 1 ရှေ့ကြီး *yōay-jee*.

3 ရှေ့ကြီး *yōay-jee* = 1 ပဲ *peh* (pea).

2 ပဲ *peh* = 1 မူ့ *moo*.

2 မူ့ *moo* = 1 မတ် *măht*.

4 မတ် *măht* = 1 ကျပ် *kyäht*.

5 ကျပ် *kyäht* = 1 ဗိုယ် *boh*.

20 ဗိုယ် *boh* = 1 ပိဿာ *paykthāh*, or
အခွက် *āh-hkwet*.

The paykthāh viss or *hkwet* is $3\frac{4}{10}$ lb. avoirdupois, or about 3 lb. 2 oz.

The term ဂွက် *hkwet* is substituted for ပိဿာ *paykthāh* in connection with any capital number above ten; as, အဂွက်နှစ်ဆယ် *āh-hkwet-hnāh-seh*, 20 viss.

In abbreviated writing

One *peh* is ပဲ.

One *moo* is မူ.

One *māht* is မံ.

One *kyāht* is ကံ.

Measures of Length.

The best to start from is the အသစ် *āh-thit* or finger's-breadth.

ငါးသစ် *gnāh-thit* (5 *thit*) = တမုတ် *tāh-mohk* (fist with thumb shut down).

ရှစ်သစ် *shit-thit* (8 *thit*) = တမိုက် *tāh-mik* (fist with thumb stuck out).

ဆယ်နှစ်သစ် *seh-hnāh-thit* (12 *thit*) = တထွာ *tāh-htwāh* (span).

နှစ်ထွာ *hnāh-htwāh* (2 *htwāh*) = တတောင် *tāh-downg* (cubit)

လေးတောင် *lay-downg* (4 cubits) = တလံ *tāh-lāhn* (fathom).

ခုနစ်တောင် *hkōō-hnāh-downg* (7 cubits, sometimes 8 cubits) = တတာ *tāh-tāh*.

တထောင်တောင် *tāh tāh-htowng* (1000) = ထထိုင် *tāh-ding*.

The ထိုင် *ting* is very nearly two English miles.

Now the English measures are generally used and understood.

Measures of Capacity.

၁ စလယ် ၁ *tsāh-leh* = (1 pint).

၄ စလယ် ၄ *tsāh-leh* = ၁ ပြည် ၁ *pyē* (half-gallon).

၂ ပြည် ၂ *pyē* = ၁ ဂွတ် ၁ *tsāh-yōt* (1 gallon).

၂ ဂွတ် ၂ *tsāh-yōt* = ၁ မိတ် ၁ *tsayt* (2 gallons).

၂ မိတ် ၂ *tsayt* = ၁ ခွဲ ၁ *hkweh* (half-bushel).

၂ ခွဲ ၂ *hkweh* = ၁ တင်း ၁ *tin* (2 bushel baskets).

Square Measure.

The English acre (၆၀၀ aykáh) is now the standard, but the Burmese had what they called a ငါးတင်းကြဲ gnāh-din-jeh, or 'five basket sow', which was also called ပယ် peh and equalled 1200 square cubits or 1.75 acres

Measures of Time.

English measures of time are prevalent, but the old unit was the နာရီ nāh-yee, which was probably the Pali နာရီ nāh-dee, or, နာရီ nāh-lee, a measure of capacity used like an hour-glass or water-clock. These vessels varied in shape, but the Burmese counted 60 to the 24 hours.

Formerly day and night were divided into four periods each, distinguished by beat of drum. The single beat, တချက်တီး tāh-jet-tee, was at 9 o'clock in the morning; the double beat, နှစ်ချက်တီး hnāh-jet-tee, at 12 noon; the သုံးချက်တီး thōhn-jet-tee at 3 p.m.; and လေးချက်တီး lay-jet-tee at 6 p.m.

Amongst the country people time was calculated in various ways, such as 'first cockerow', ကြက်ဦးတွန် kyet-oo-dōn, about 2 a.m. ကြယ်နီပေါ် kyeh-nee-bāw, when the red star rises (morning); အာရုဏ်တက် āyohn-det, dawn; သူငယ်အိပ်ဆိတ် thāh-gneh-ayk-sayt, children's bedtime; လူငယ်လှည့်ချိန် loo-byoh-hleh-jayn, young man's courting time. အာရုဏ် or more correctly အရုဏ် is the Pali အရုဏော Aruno, Aurora the dawn.

The expression ထမင်းအိုးတလုံးချက် htāhmin-ōh-tāh-lōhn-jet, the time it takes to boil a pot of rice, is often used to denote a short time, and there are many others too numerous to mention.

Postal Rates.

The rates of postage between Burma and the United Kingdom are as follows, viz. —

From Burma to the United Kingdom : LETTERS, 1 anna (1d.) per $\frac{1}{2}$ oz. POSTCARDS, 1 anna, reply 2 annas; PRINTED PAPERS, $\frac{1}{2}$ anna per 50 grammes ($\frac{1}{2}$ d. per 2 oz., about).

From the United Kingdom to Burma : LETTERS, 1d. per oz.; POSTCARDS, 1d.; PRINTED PAPERS, $\frac{1}{2}$ d. per 2 oz.

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
305 De Neve Drive - Parking Lot 17 • Box 951388
LOS ANGELES, CALIFORNIA 90095-1388

Return this material to the library from which it was borrowed.

DATE DUE

APR 07 2003

SRLF
QUARTER LOAN

SMK047

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

A 000 082 907 7

nia

U